ZESTAL

LEERREDENEN

OP DEN DAG DES HEEREN

OF IN

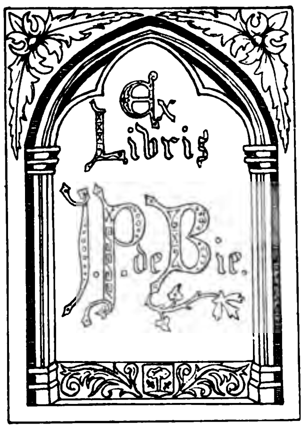
BEDESTONDEN

VOOR DE GEMEENTE GEHOUDEN.

DOOR

Ds. J. W. FELIX
EN ANDEREN.

HEEG,
H. BOKMA.
1859.

Ex Libris
J. P. de Bie.

ZESTAL LEERREDENEN

OP DEN DAG DES HEEREN

OF IN

BEDESTONDEN

VOOR DE GEMEENTE GEHOUDEN.

DOOR

Ds. J. W. FELIX
en anderen.

HEEG,
H. BOKMA.
1859.

VOORWOORD.

De uitgever vraagde mij eenige regelen vóór dit Zestal. Ik zal mij in die regelen niet trachten te verontschuldigen, wegens de preken, die ik aan de talrijke dagelijks uitkomende preken heb toegevoegd. De uitgever wilde gaarne een Zestal drukken; ik beloofde daarvan de helft te zullen leveren; omstandigheden van verschillenden aard drongen mij die helft nog met een te vermeerderen.

Daardoor zijn de drie eerste en de laatste nu van mijne hand; terwijl de vierde van Ds. VAN DYKHUIZEN, en de vijfde van een mijner geliefde vrienden is, wiens naam mij evenwel verboden werd uit te spreken. Het mag misschien vreemd schijnen, dat de leeraar zich niet noemt, waar hij evenwel zijne leerrede doet drukken; maar die bevreemding zal ophouden, wanneer ik verzeker, dat alleen de aanhoudende drang van mij en van zeer velen hem kon bewegen, zijne toestemming te geven tot de uitgave zijner met stichting aangehoorde woorden, eene toestemming evenwel die niet te verkrijgen was, tenzij die uitgave naamloos geschiedde. Nu, de vrucht der prediking hangt af van haren inhoud, niet van den naam des predikers; daarom geve God den lezer onze namen te vergeten, en zich bij de lezing geen naam te herinneren, dan de eenige die onder den Hemel gegeven is, door welke wij zalig moeten worden.

HEEG,
5 Januarij 1859.

J. W. FELIX.

INHOUD.

Geachte Hoorders! Als ik aan den avond van dezen dag mij met u kom afzonderen tot het gebed voor de uitbreiding van Gods Koningrijk, dan verwacht gij van mij niet, dat ik daarbij vergeten zal de gebeurtenis, die heden het onderwerp uitmaakte van elke prediking, en gelijk ik hoop, ook van de verborgene gedachten uwer harten, ik bedoel, de opneming van onzen grooten God en Zaligmaker Jezus Christus, in Zijne eeuwige heerlijkheid. — Gij hebt te meer regt, om te verwachten, dat ik die gebeurtenis niet onopgemerkt zal laten, dewijl zij de voorname grond onzes gebeds is; dewijl zij daarenboven allermeest geschikt is, deernis in onze harten te verwekken jegens allen, die den gezegenden naam van dezen Jezus niet kennen.

Deernis! Ja, want wanneer de wolk, die den Heiland wegnam voor onze oogen, in gouden letters ons dat heerlijke woord doet lezen: „Daar blijft dan eene rust over voor het volk van God," — dan zien wij tegelijk eene wolk van duisternis en zonde uitgebreid over de heidenwereld, welke ons verklaard wordt in dat andere woord des Apostels: „Wij waren van nature gelijk de anderen, vervreemd van God, geene hoop hebbende."

Geene hoop hebbende, ziedaar de beschrijving, die God geeft van onzen natuurlijken toestand, en daarom ook van onze ellende. Want zonder hope, dat is dood te zijn, dat is rampzalig te wezen. De kranke, de arme, de treurende, de zwakke, en zoo daar één on-

gelukkige op aarde is, zij hopen; de hoop bewaart ons bij het leven; het ledige, het gemis van het heden vullen wij aan door hoop op den dag van morgen. En de rampzaligheid hier namaals zelve, ligt niet zoo zeer in de naamlooze smarten, als vooral in het hopelooze, in de wanhoop van dien toestand.

Dan is misschien die uitdrukking van Paulus: „geene hoop hebbende," te sterk gekleurd, want wij hebben immers allen eenige hoop? Helaas! ja, wij hopen, maar even als de teringlijder, die op gezondheid hoopt. De geneesheer, de vrienden schudden het hoofd en zeggen: daar is geene hope meer! — de kranke hoort dat niet, wil het zelfs niet hooren, en blijft hopen, totdat hij den adem uitblaast, en zijne vrienden hem uitdragen en zeggen: zijne verwachting op herstel was eene valsche hoop. Zoo zijn wij van nature allen. De verleiding der zonde, en de bedriegelijkheid des harten voor welke de Apostel ons waarschuwt, beuren ons op door inbeeldingen, en maken dat de meesten niet weten zullen wat het zeggen wil, geene hoop te hebben, dan wanneer het zal te laat zijn.

Deernis was er over dien toestand in God, toen Hij zeide: „Ik zag u, toen geen oog medelijden met u had, toen gij op de vlakte des velds vertreden laagt in uwen bloede;" deernis moet het daarom in ons verwekken over ons zelven en anderen, want daar is een levenswoord van God uitgegaan, en de dag van heden zegt ons, dat dit leven is in Gods eeniggeboren' Zoon.

TEKST: COLLOSS. 1: 27.

„DE RIJKDOM DER HEERLIJKHEID DEZER VERBORGENHEID ONDER DE HEIDENEN, WELKE IS CHRISTUS ONDER U, DE HOOP DER HEERLIJKHEID."

M. T. De vraag, welke in onze dagen bijna het voornaamste deel van den kerkelijken strijd uitmaakt; of namelijk het Christendom eene onmiddelijk van God komende openbaring, dan wel de voortreffelijkste menschelijke oplossing van de zielkundige en zedelijke raadselen der oudheid is; die vraag was ook in den kring, waarin Paulus leefde, aan de orde van den dag. Maar er was toen een meer geldige rede voor. De prediking van het Evangelie was de verkondiging eener vreemde leer, de voorstelling van vreemde Goden, de aanbeveling van nieuwe zeden. Die prediking kwam tot de Grieken, het meest ontwikkelde, beschaafde en tot denken gevormd volk. Die prediking werd hen gebragt door eenige eenvoudige, ongeleerde visschers, uit een ver gelegen land. Die prediking werd niet bevestigd door een geschreven Evangelie, maar rustte slechts op hetgeen die visschers daar ginds aan de overzijde van de Middellandsche zee zelven voorgaven te hebben gezien. — Was het wonder, dat men vraagde: hoe, zou die God ons vier duizend jaren in de duisternis hebben gelaten, om nu eerst Zelf tot ons te komen spreken; en zou die God dan deze onkundige lieden uitverkoren hebben, om eene wetenschap te openbaren, die de wijsheid onzer wijzen tot dwaasheid maakt?

Met deze gedachten was Paulus niet onbekend, en telkens zien wij hem de aangebodene gelegenheid aangrijpen, om die te wederleggen. Hij deed dat gaarne: want in zijnen strijd, in zijne vreeze, gevaren en teleurstellingen, was het voor zijn eigen hart eene behoefte

om te gelooven, dat hij niet eens menschen woord, maar het Woord van den Drieëenigen God op de lippen droeg, en dat hij in de kracht van die overtuiging zelfs aan de Engelen in den Hemel mogt toeroepen, dat zij vervloekt waren, indien zij een Evangelie bragten, dat hij niet verkondigd had, omdat niemand in Hemel en op aarde een ander fondament kon leggen, dan hetwelk gelegd was, namelijk Jezus Christus, het eeuwige Woord vleesch geworden, en onder ons wonende in eene volheid van genade en waarheid.

Daardoor ontving hij den moed om schoon vervolgd, gebonden en verguisd, evenwel te roemen in het Evangelie, waarvan hij de afgezant geworden was. Dat Evangelie bevatte heerlijkheid, want het was in zich zelven eene verborgenheid, die geen oog gezien, geen oor gehoord had, en in de gedachten van geen mensch was opgeklommen; het was eene vrucht van het eeuwig vrijmagtig welbehagen over verlorene zondaren, van dien God, Die het in Christus geopenbaard had; het werd door de bestelling Gods nu ook aan de heidenen, tot welke de Colossers behoord hadden, mede ontdekt, en bragt aan hen Christus, en in dezen Christus, door het geloof aangenomen, te gelijkertijd, de hoop der heerlijkheid.

Dat alles stelt hij in deze woorden voor, en toont daarmede aan, tegen al de bedenkingen die men maakte: — hoe volstrekt onontbeerlijk dat Evangelie was voor elk kind van Adam, dewijl allen voor wie het bedekt blijft, verloren gaan; — hoe vruchteloos men de kennis en vrucht daarvan zou zoeken, door menschelijk vernuft of door goede werken.

De woorden: Christus *onder* u, worden in de Luthersche en Engelsche vertalingen overgezet door: Christus *in* u. De grondtekst staat beide vertalingen toe, en wij doen veiligst, wanneer wij die zooveel mogelijk

zamenvoegen, en de woorden aldus opvatten: Christus, Die onder u gepredikt, en in uw midden geloovig aangenomen is, is juist als eene verborgenheid der Godzaligheid, een heerlijke rijkdom voor de Heidenen.

Ik ontleen uit dit woord van Paulus drie stellingen, welke ik kortelijk ga toelichten:

I. De Persoon van Christus is eene verborgenheid.
II. Die verborgenheid bevat een rijkdom van heerlijkheid voor de heidenen.
III. Die verborgenheid is eene hoop der heerlijkheid voor allen, die gelooven.

I. De Persoon van Christus is eene verborgenheid; als

a. Het fondament en de uitvoerder van al Gods raad. V. 13—19.

Het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid zou wonen, want Hij is het beeld des onzienlijken Gods, de eerstgeborene aller creaturen, Hij is vóór alle dingen, en alle dingen bestaan te zamen door Hem, dewijl Hij het Woord is, dat in den beginne bij God was, en God Zelf was. En als de Schrift vol is van verklaringen, aangaande de eeuwige Godheid van den Zoon, dan zijn die uitdrukkingen geene Oostersche beelden; geene hoog gespannene gedachten der Apostelen, die Hem verafgoodden; geene voorstellingen van de eenheid die er zijn zou tusschen de volmaakte menschheid van het Woord, en de natuur der Godheid zelve; maar dan zijn zij ons getuigenissen van den God der waarheid, die ons leeren, waarom Hij gewild heeft, dat allen den Zoon zouden eeren, gelijk zij den Vader eeren, die ons juist *om* de ver-

borgenheid der zaak in dat Woord de vraag ontlokken: „hoe is Zijn naam, en hoe is de naam Zijns Zoons, zoo gij het weet?"

En God is ook getuige, dat de Kerk van Christus ten allen tijde iets anders bedoelde, dan stelselmatige fijnheid en afgetrokkene bespiegelingen, als zij Jezus beleed de Waarachtige God en het eeuwige leven te wezen; want indien de Psalmdichter zegt, dat God de aarde gegrond heeft op hare pilaren; welke pilaren, welke eeuwige bergen moeten het geweest zijn, op welke God den grondslag van Zijnen raad heeft nedergelegd? Niet slechts alle dingen te scheppen, maar ook alle dingen tot zich zelven te verzoenen; niet slechts lief te hebben, maar ook uit eeuwige liefde vijanden te trekken uit de magt der duisternis, en ze over te brengen in het Koningrijk des Zoons Zijner liefde; zulk een werk vorderde een almagtige Werkmeester, en ook bij de uitvoering moest elk zeggen: „wij zien het, maar doorgronden het niet."

Zoo is Christus eene verborgenheid, allermeest in Zijne verschijning hier op aarde: Want Hij heeft de gestalte eens dienstknechts aangenomen en is den menschen gelijk geworden; opdat Hij niet slechts als mensch, maar als een onder al de ellenden der zonde neêrgebogen mensch, tegelijk aller Heer en toch aller dienstknecht zijn zou; aller Koning, en evenzeer het Lam Gods, dat de zonde der wereld draagt.

b. De openbaring van liefde en toorn; van genade en zonde.

Het geheele Evangelie wordt in deze woorden opgelost, en in Christus zijn die woorden ons ontdekt. God is liefde, ongetwijfeld, eene diepte, eene hoogte, die niet te meten zijn. De polslagen van het leven Gods, noemt de Profeet rommelende ingewanden van barmhartigheid; de adem van Zijne lippen is ontfer-

ming; de stralen van Zijn oog zijn vriendelijkheid; elke beweging Zijner handen is mildheid; en waar gij in uwe gedachten meenen zoudt eene grenslijn te vinden, die de liefde Gods beperkte, daar zou het eene grens zijn niet van die liefde, maar van uw eigen beperkt verstand.

Maar sluit de liefde Gods Zijnen toorn tegen de zonde uit? Neen, zij wekt dien juist op. Want liefde is in God een levensstroom, een altijd uit zich zelve opwellende rivier. Die liefde wil zich uitstorten en mededeelen aan de schepselen. De zonde is een dam, geworpen in de bedding van dien stroom; een dam, die het water opkeert en tegen houdt; een dam, tegen welken die stroom aanklost om dien te verbreken, te verwijderen, en zich zelven op nieuw eenen weg van uitvloeijing te verschaffen. Zoo is Gods liefde, die tegen de zonde toornen moet, omdat de zonde haar verloochent, haar een scheidsmuur is; omdat daar, waar zonde is en heerscht, de eeuwige liefde Gods niet heerschen kan.

Daarom is de Zone Gods geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels verbreken zou; opdat Hij beladen met al de vloeken der Wet, omhangen met al de handschriften der zonde, Zich door Gods toorn zou laten vernietingen, en Gods liefde, in Hem de zonde overwonnen en weggenomen hebbende, door die regtvaardigheid zou kunnen heerschen tot het eeuwige leven.

En groot is deze verborgenheid, want twee feiten liggen daarin zamen. In Christus zien wij, dat wij allen onder dien eeuwigen toorn Gods liggen, en onze zonde ons in eene diepte van rampzaligheid heeft nedergestort; in Christus zien wij tevens, dat God Zijnen toorn heeft weggedaan, en genade in alles en tot alles voor ons bij Hem is. — Maar dan is dat ook geene verborgen-

heid meer! zegt gij. Toeh.! zoo de Joden het geloofd hadden zouden zij den Heere der heerlijkheid niet hebben gekruist; zoo wij het geloofden, zoo zouden de meeste menschen niet op den breeden weg des verderfs wandelen en verloren gaan; want juist hieruit blijkt, wat Paulus zegt: „het Evangelie is bedekt in degenen, die verloren gaan."

II. Die verborgenheid bevat een rijkdom van heerlijkheid voor de volkeren:

a. Wegens onze eigene hulpeloosheid. Als wij het Woord van God hooren zeggen, dat wij arm zijn, dan moeten wij om die armoede in hare naaktheid te aanschouwen, op de graven onzer dooden gaan staan. Want het leven heeft zijne genoegens, zijn balsem, zijne tegemoetkomingen; de dood heeft van dat alles niets. En als gij op die graven hoort: dat de hoop van den Chinees is: de vernietiging; dat de hoop van den Zuidzee-eilander is, gespijsigd te worden met het vleesch zijner vijanden; dat de Afrikaan wenscht veranderd te worden in een vogel, visch of slang; dan herinnert gij u dat de oude Collossers ook droomden van eene zielsverhuizing, en dat onze vaderen zich hunne dapperen dachten in een Wâlhalla, of wel in altijd groene bosschen, om wild te jagen en zich te vermaken; — dan zegt gij bij eenig nadenken, dat de beschaving in ons midden dien toestand wel met bloemen heeft kunnen bestrooijen, maar er de graflucht niet van heeft kunnen wegnemen, omdat het einde der volkeren, en van elk in het bijzonder is; — hopeloosheid.

Hopeloosheid, laten wij dat woord niet te hard vinden. God en de toekomst te willen verzoenen, dat is de onbeloonde arbeid van den zondaar altijd geweest. Daartoe laat de Indiaan zich nog verpletteren onder den Jaggernauts wagen; daartoe werpt de Madagascaraan Zijne kinderen nog voor den woedenden stier; daartoe deden

onze voorvaderen zich verbranden in de horde beelden der Druïden; daartoe volgt gij misschien het voorschrift der Joodsche Talmudisten, om door gebed, berouw en aalmoezen vergeving van zonden te bekomen; en toch in weerwil van dat alles vinden de heidenen en wij zelven geene rust in het geopende graf.

b. Wegens de heerlijke geheimen der toekomst, die er in worden ontdekt.

Heerlijkheid is de naam, die in de Schrift dikwijls wordt gegeven aan de gelukzaligheid achter den dood, in tegenoverstelling van het lage slijk, waarin wij hier omwentelen. Door Christus Hemelvaart is zulk eene heerlijkheid zeker geworden: want (Coll. 3: 4) „wanneer Christus zal geopenbaard zijn, Die ons leven is, zoo zult gij ook met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid." — Het wordt ons beschreven als het wonen in eene heerlijke stad, welker kunstenaar en bouwmeester God is. — Als het dragen van eene kroone der heerlijkheid, 1 Petr. 5: 4, die verworven is door het bloed en de tranen van het geslagte Lam; — als een bekleed zijn met heerlijke kleederen, den mantel der geregtigheid, en het beeld zelf van Gods Zoon; want wij weten, dat wij Hem zullen gelijk wezen, omdat wij Hem zullen zien gelijk Hij is; — als het bezit van eene heerlijke, onverwelkelijke, en onverderfelijke erfenis, die ons in de Hemelen bewaard wordt door Hem. I Petr. 1: 4, 5.

Die heerlijkheid mag een rijkdom genoemd worden. Immers zij kent geene tranen, noch rouwe, noch gekrijt, noch droefenis: want vrolijkheid en blijdschap zullen daar op het hoofd van 's Heeren kinderen wezen. Zij kent geene zonden, noch angsten, noch vrees, noch begeerlijkheid: want heiligheid en vrede zullen de sieradiën van des Heeren huis zijn. — Zij kent geene blindheid, geen ongeloof, geen twijfel, geene dorheid: want

het Lam is daar de kaars, en Hij zal ze leiden aan de levende fontein der wateren. Alles is daar vergeten, behalven uit hoe grooten nood en dood wij verlost zijn; alles is daar weggenomen, behalven het aanschouwen van des Heeren vriendelijk aangezigt.

c. Wegens de vrije bedeeling waarmede zij is geschonken.

Die heerlijkheid is niet de prijs waarmede God uw Christendom betaalt, uwe werken beloont, uw geloof en bekeering wil koopen. Neen! zij ligt in Christus, Die het leven is; zij is gegeven in Christus; zij wordt ontvangen met Christus, want die den Zoon heeft, die heeft dat leven, hier in beginsel, hier namaals in eeuwige genieting.

En tot de heidenen, gelijk als tot u wordt gezegd: „de mond is u gestopt, gij zijt verdoemelijk voor God, verloren in erfschuld en dadelijke overtreding;" maar omdat God lust heeft in het leven uwer ziel, daarom heeft Hij de zonde gestraft in Zijnen Zoon, opdat gij in dien Zoon, God in de armen zoudt vallen als een verzoenden Vader; en zonder voorwaarde noch uitbeding, zonder zelfverbetering noch eigene regtvaardigheid, u zoudt laten regtvaardigen, door Hem, Die den Goddeloozen regtvaardigt om Zijns Zelfs wille. Zoo is dan Christus een heerlijke rijkdom voor de volkeren, want Hij wordt aan hen van Gods wege gebragt, als die hun van Gode geworden is wijsheid, regtvaardigmaking, heiligmaking, en eene volkomene verlossing.

III. Eene hoop der heerlijkheid voor allen, die gelooven.

Bij deze uitdrukking des Apostels moeten wij bedenken, dat Christus, de Zone Gods, in weerwil van alle prediking, vermaning en belijdenis der waarheid, evenwel van nature niet in ons, maar buiten ons is: Efez. 2: „wij zijn vervreemd van Christus en van de beloften Gods."

Christus is buiten ons, want slechts wat wij lief

hebben, dat dragen wij in onze harten, binnen in ons. De wereld met al wat er in is: aardsche genegenheden, zorg, hoop, uitzigten en berekeningen, vervullen ons geheel, en laten voor Christus geene plaats over. Kom hier ter kerk, bid, lees, hoor, span u zelven in; maar zoodra uwe aandacht een oogenblik vrijheid kan vinden, dan zult gij bemerken, dat hetgene binnen in u woont, geheel iets anders is dan Christus. Dat is de blindheid van ons hart, waardoor Christus en de weg der zaligheid ons eigenlijk bijzaken zijn; of indien wij den naam dragen van Godsdienstig, dan is dat de zweep der wet en de roede der consciëntie, die ons voortdrijven, en wel spreken van zelfverbetering en schuldgevoel, maar van Christus, als de hoop onzer heerlijkheid, niet.

Daarom moet Christus in ons komen. Door den Heiligen Geest moet Hij Zich zelven dadelijk met ons vereenigen; die blindheid en dat leven der zonde in ons verbreken; en plaats in onze harten maken, waar anders geene plaats voor Hem is. Hoe geschiedt dat, vraagt gij? Paulus zegt het de Galatiërs: „het heeft Gode behaagt Zijnen Zoon in mij te openbaren;" daardoor kon hij er bijvoegen: „ik leef niet meer; maar Christus leeft in mij." Christus als het verdienende middel, en daardoor de eenige oorzaak der zaligheid, was niet meer dood voor Paulus; maar had door het geloof leven, aanzijn en zekerheid ontvangen in zijne ziel.

Indien Christus zoo onder ons en in ons leeft door het geloof, dan zijn wij door de wet aan de wet gestorven; dan hebben wij Hem voor ons zelven gevonden als die Godmensch, die gedaan heeft, wat niemand anders doen kon; als die geborene Middelaar, Die met Zijne heiligheid onze erfzonde; met Zijn bloed onze schuld; met Zijne gehoorzaamheid ons diep bederf zoo volkomen is komen bedekken, dat er geene verdoemenis meer is voor degenen, die in Christus Jezus zijn.

Dan leeft Hij daar in onze harten als die opgestane en verheerlijkte Hoogepriester, Die zich tot eene veilige schuilplaats en toevlugt gesteld heeft voor allen, die naar den troon van God leerden zoeken; als een Hoogepriester, Die niet uitwerpt, die tot Hem komen; als de eenige naam ons gegeven om zalig te kunnen worden; en als die gezegende Hoeksteen van welken geschreven is: die in Hem gelooft zal niet beschaamd worden."

En omdat alle zonden van eigene geregtigheid; alles wat in ons de zonde kleinacht of liefkoost; alles wat zich zelven poogt op te bouwen en te helpen, door dat geloof voor dood verklaard wordt, en Christus alleen voor hetzelve leeft, en aan Hem alleen genade en magt wordt toegekend, zoo is dat leven van Christus binnen in ons, zelf de hoop onzer heerlijkheid. Want waarom hopen wij dan? alleen omdat wij, arme schuldige zondaren, van Christus gelooven, hetgeen Hij ons van Zich zelven door Zijn Woord en Geest geleerd heeft te gelooven; want een iegelijk die gelooft, heeft de getuigenis in zich zelven.

Zij die gelooven hebben ook aan deze heerlijke hope genoeg. Het is waar, zij hebben regt op de beloften, deel aan Jezus, gemeenschap aan Zijn bloed, maar zij *bezitten* alles slechts voor zooverre zij de heerlijkheid en de zekerheid daarvan *gelooven*. Zij hebben niets in bezit, alles in verwachting. Daarom zijn zij arm en toch rijk; ellendig en echter verlost; zondaren, maar ook kinderen Gods; geheel melaatsch en evenwel volmaakt in Christus.

God wil dat, om hen door geloof en lijdzaamheid hoop op God te leeren oefenen, eene hoop, niet gebouwd op iets in hen, maar op de onveranderlijke beloften van den Drieëenigen, bezworen met Zijnen eed, en verzegeld door het bloed des Nieuwen Verbonds. Die hoop is heerlijk, want zij wordt versterkt door de geestelijke

ondervinding van 's Heeren genade: „de bevinding werkt hoop." Zij is de eenige fontein waaruit de geloovige altijd troost kan scheppen, ook als de andere bronnen schijnen op te droogen: „verblijd u in de hoop;" zij is de werkzaamste aandrang voor het gemoed, om naar de kracht van Jezus bloed uit te gaan: „een iegelijk, die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zich zelven, gelijk Hij rein is;" zij roemt in de verdrukkingen, maakt daaronder stil, en rigt ook het diepst nedergebogene hart weêr op, met het woord des Apostels: „wij zijn in hope zalig."

M. T. Diezelfde Jezus, Die voor u, indien gij waarlijk gelooft, de hoop der heerlijkheid is; is voor de heidenen de heerlijkste rijkdom. Dat zegt Paulus ons in deze woorden, laten wij het niet vergeten.

Het schijnt in onze dagen, dat men veel voor de volkeren doen wil. Allerwege (en wij prijzen het) wil men de slaven in vrijheid stellen; met het kanon (maar dit prijzen wij niet) heeft men voorgegeven Rusland te willen beschaven; door moord en verwoesting denkt men er op dit oogenblik aan om China en Indië te willen inlijven in het groote staten-verbond der wereld, en als er overstroomingen op Java en elders plaats hebben, wordt er geld gevraagd om de ongelukkigen te ondersteunen. Dit moge echter zijn zoo het wil, Christus is de heerlijkste rijkdom der heidenen, zonder Hem blijven zij dood, hopeloos, en wanneer men alles voor hen doet, en hen Christus onthoudt, dan heeft men nog niets gedaan.

Indien de Sandwich-eilanden spreken konden, zij zouden ons zeggen, dat zij in twintig jaren tijds, in plaats van een tijgerhol vol kannibalen, een lustoord van vrede en blijdschap geworden zijn, niet door emancipatie, niet door vuur en staal, niet door beschaving;

maar door het Woord Gods, welks inhoud is: Jezus Christus. En waar dat Woord door de heidenen geloofd wordt, daar wordt Christus ook in hunne harten eene hoop der heerlijkheid. Daar vinden wij een kind van tien jaren in Zuid-Afrika, ziek en met den dood worstelende tot zijne heidensche moeder roepen: „moeder, zeg mij iets van Jezus!" — en als de moeder haar kind antwoordt: „wie is Jezus, mijn kind! ik ken Hem niet;" hooren wij dat kind zeggen: „maar ik ken Jezus, moeder! want Hij heeft mijne zonden verzoend, en zal mij opnemen in Zijne heerlijkheid." En dat kind sterft; een jaar te voren, was het eenige dagen aan het huis van eenen zendeling geweest.

En dan zien wij, dat die hoop op Christus ook bij de heidenen vruchten voortbrengt van reinigmaking en lijdzaamheid, en dat zij het lijden des tegenwoordigen tijds niet waarderen tegen de heerlijkheid, die ons zal geopenbaard worden. Dan vinden wij vooral onder de slaven in de zuidelijke staten van Noord-Amerika, treffende voorbeelden van gebed en liefde, van zelfverloochening en onderwerping, te midden van het lijden, de slagen en de vernedering, die zij te verduren hebben van hunne zoogenaamde Christelijke meesters; dan roepen de ongedoopte aangezigten van millioenen andere gebondene zielen, u en mij toe: o volk! die in Jezus uwe hope hebt, zendt ons Bijbels, opdat die Jezus ook onder ons kome wonen.

Maar juist daarom M. T. moet ik u vragen: Is Jezus uwe hope; hoe is Hij dan uwe hoop geworden? Ik bid u, acht die vragen niet gering. Die veel ontvangen heeft, van dien zal veel geëischt worden; en aan China en Java, aan Afrika en Amerika zal het verdragelijker zijn in den dag des oordeels, dan aan ons, indien wij dezen Bijbel ontvingen en toch niet geloofden; indien wij besprengd werden door het teeken van het bloed der verzoening, en er toch ons niet door

lieten reinigen; indien Christus ons geschonken werd, en wij Hem evenwel door ongeloof verwierpen.

Is Christus uwe hope? O hoe velen bouwen door de blindheid van hun hart, hunne verwachting op eenen zandgrond; een' zandgrond, die hen slechts daarom gerust stelt, omdat zij noch God, noch Zijn regt, noch Zijne heilige Wet ooit leerden kennen.

Of noemt gij Hem uwe hope? Hoe is Hij dat geworden? De arme spreekt smeekingen; hebt gij Hem in dien weg gevonden? Leerdet gij het gevaar van uwen hopeloozen toestand inzien; uwe zonden vrijwillig haten, en uzelven als zondaar aan God onderwerpen, met afzien van alle eigene middelen en pogingen. Werd Christus daardoor in uwe harten geboren als de eenige en gewillige om u te redden? O, mijne medezondaren! bestrijdt de zaligheid uwer zielen niet door valsche hoop, of door ongeloovige hopeloosheid. God heeft de verborgenheid der genade aan de heidenen ontdekt. Het voorhangsel is gescheurd, de toegang is open. Werpt u als onmagtigen en schuldigen in de armen van God, en gaat door Zijne kracht met vrijmoedigheid toe, om eene heerlijke hoop voor uzelven, zonder prijs of geld bij Hem te koopen.

Of zijn er hier, die de toevlugt leerden nemen, om deze voorgestelde hoop vast te houden, terwijl zij echter voortdurend geslingerd worden, aangaande hun aandeel aan dezelve: leer dan opmerken, dat niets eener zekere hoop meer in den weg staat, dan een zoeken naar verkeerde gronden. Niet uw geloof, niet uwe werkzaamheden, niet uwe heiligmaking kan uwe hoop zijn, dat alles is onvolmaakt, bevlekt; Christus alleen is onze heerlijke hope; wij moeten hier sterven, Christus moet voor ons beginnen te leven.

Twee dingen hebben wij daartoe bovenal noodig. Onderzoekt of Christus waarlijk leven in uwe ziel verkregen heeft. Daarbij, jaagt naar een gemoedelijken om-

gang met God in vreeze en reinigmaking, om te ondervinden de bijzondere blijken van 's Heeren almagt, genade en trouw op uwen weg, zoo zal de bevinding hoop baren; terwijl daar en tegen een aardschgezinde wandel voor de levendigheid der hope een vergif is, hetwelk haar doodt.

En wandelt gij door Gods genade in die hoop, staat er dan vast en blijmoedig in. Als het Evangelie voor u niet eenige bevattingen en begrippen is; maar eene Hemelsche waarheid gezonken in uw hart, zoo zal het u bewaren en u kracht schenken in den dag der beproeving, ook in de ure der duisternis; en de wind zal den boom wel dieper wortelen kunnen doen schieten, maar dien niet uitrukken. Laat Christus daartoe als eene heerlijke Zon in u schijnen; gij zijt geheel duisternis; welnu, zet de deuren van uw hart voor Hem wijd open, in elke duisternis wil Hij een licht zijn. Werpt alle uwe bekommernissen op Hem; legt uwe zwarigheden neder voor Hem; leunt liefelijk op Hem; gelooft en hoopt alles van Hem; hoe groot uwe zonden, bezwaren en verwarring ook zijn, Hij geeft er u vrijheid toe, opdat gij in zwakheid en armoede in Hem zoudt roemen, en de wereld aan u zie, dat het volk van Jezus in Hem eene heerlijke hoop heeft.

Indien wij zoo wandelden, wij zouden allen zendelingen zijn, een iegelijk op zijne wijze en naar de mate zijner gaven. Want de liefde Christi is een drang. Geliefden! aangezien er dan in Jezus zulk een heerlijke rijkdom is, laten wij niet tot de arme heidenen zeggen: „gaat heen, wordt verzadigd;" maar laten wij hun geven de nooddruftigheden van het eeuwige leven, dat zijn Bijbels en menschen, welke die Bijbels tot hen brengen. Opdat wij ons brood werpende op het water, het misschien vinden mogen in dien grooten dag, waarin Christus geene verborgenheid meer zijn zal; maar de eenige, eeuwige en heerlijke rijkdom van al Zijne vrijgekochten. AMEN.

DE DANKSTOF VAN HET VERLOSTE VOLK.

Het was een ontzaggelijke overgang voor Jozef in Egypte, toen hij uit den kerker gehaald, met een koninglijk kleed begiftigd werd, en nevens den koning ging zitten, als de eerste naast hem in zijn rijk. Van een' slaaf werd hij een vrije; in plaats van banden ontving hij een paleis; voor het brood der smarte en der schande, verkreeg hij al de korenschuren van Egypte; en het schaamtekleed der gevangenis, verruilde hij voor een koninglijken mantel. Zekerlijk, indien wij in zijn hart hadden kunnen lezen, wij zouden het vervuld gevonden hebben met vrolijke gezangen van bevrijding.

Gelijk het Jozef ging, zoo gaat het allen, die door God worden getrokken uit de magt der duisternis, en overgebragt in het Koningrijk des Zoons Zijner liefde. Als de Almagtige ons daaruit trekken komt, dan liggen wij ook gebonden in den kerker van schuld en vreeze; dan dragen wij het kleed der schande en der schaamte; dan zijn wij slaven onzer wellusten en begeerlijkheden; dan eten wij het brood der onrust en der smarte. Maar als God dan door Zijn Woord en Geest tot onze zielen komt zeggen: „Gaat uit, o Mijn volk! want Ik heb u lief gehad met eene eeuwige liefde; en als de Zoon u vrijgemaakt heeft, dan zijt gij waarlijk vrij;" dan springen de kerkerdeuren open, dan vinden wij ons gekleed, gereinigd, van 's Konings tafel gevoed, en het overgangslied, hetwelk wij als verlosten zingen, luidt dan: „Wij hebben den eeuwigen dood verdiend, en Hij schenkt ons het eeuwige leven."

Waarlijk, mijne vrienden! wij kunnen er niet genoeg op drukken, dat Jezus Kerk hier op aarde zulk een

2

overgang heeft van het eertijds tot het heden, van de duisternis tot het licht, van de zonde tot de genade. Het ongeluk van de meeste menschen, die onder de bediening van het Evangelie leven, bestaat daarin, dat zij zich troosten en gerust stellen, zonder ooit eenige wezenlijke ervaring van dien overgang te hebben gehad. Maar ook, hoe velen zijn er niet, voor wie die overgang geene vreemde zaak bleef, schoon hij hun was even als eene reis, die zij deden, te midden van gestadigen mist en nevel, waardoor het pad, langs hetwelk zij geleid werden, naauwelijks zigtbaar was voor hun oog; waardoor zij ook belet werden om kinderlijk dien grooten God te danken, Die hen uit zoo grooten nood en dood verlost heeft, en Die daarbij beloofde, dat Hij hen nog verlossen zal.

Mogt het zijn tot opklaring van dien overgang voor ons zelven, wanneer ik met u ga overwegen:

COLOSS. 1: 12, 13, 14.

„DANKENDE DEN VADER, DIE ONS BEKWAAM GEMAAKT HEEFT, OM DEEL TE HEBBEN IN DE ERVE DER HEILIGEN IN HET LICHT; DIE ONS GETROKKEN HEEFT UIT DE MAGT DER DUISTERNIS, EN OVERGEZET HEEFT IN HET KONINGRIJK VAN DEN ZOON ZIJNER LIEFDE: IN DENWELKEN WIJ HEBBEN DE VERLOSSING DOOR ZIJN BLOED, [NAMELIJK] DE VERGEVING DER ZONDEN."

De gemeente van Colossæ was Paulus dierbaar, om de wijze waarop zij ontstond, en om de wijze waarop zij bloeide. Zij was eene gemeente van Paulus, schoon hij zelf daar nooit geweest was. Tijdens zijne prediking te Efeze, kwam Epafras in die stad, hoorde Paulus, en werd tot Christus bekeerd. Epafras was een Colosser. Met den schat dien hij gevonden had,

in het hart, keerde hij naar zijne woonplaats weder, en verkondigde daar den Christus, dien Paulus hem verkondigd en in Wien hij door Gods genade geloofd had. Spoedig verzamelde de Heere rondom Epafras eenigen, die met hem deszelven geloofs deelachtig werden, en onder hem eene kleine gemeente vormden, in welke Jezus leefde door de kracht van Zijn Woord en de verborgene vertroostingen van Zijnen Geest.

Toen Paulus door middel van Epafras deze dingen gehoord had, en vernomen, hoe de Colossers liefde oefenden jegens de heiligen en vast hielden aan het geloof der waarheid, te midden van den tegenstand, dien zij te verduren hadden, werd hij vaardig over hen in blijde dankzegging en gebed; en van uit Rome waar hij was, schreef hij aan de gemeente te Colossæ, dat het hem eene behoefte was geworden, niet enkel voor haar te bidden, maar haar ook mede te deelen, dat zijn gebed voor haar gedurig was, dat God haar genade mogt geven en geestelijke kennis van Zijnen wil, opdat zij in dankzegging en gehoorzaamheid mogten wandelen voor Zijn aangezigt. Hij toch had haar eene erve bereid onder Zijn heilig volk; Hij had haar daartoe door Zijne almagt getrokken uit de banden der duisternis; Hij had haar overgebragt in het Koningrijk des Zoons Zijner liefde, en haar daardoor eene dankstof gegeven voor de eeuwigheid.

Vier zaken herinnert Paulus hier aan de Colossers, en aan allen, die in Jezus Christus gelooven:

De banden, die wij dragen.
De verlossing, waaraan wij deel hebben.
De kracht, die ons tot dat deelgenootschap trekt.
Het Koningrijk van eeuwige dankzegging, waarin wij daardoor worden overgebragt.

I. Als Paulus spreekt van het *eertijds* der Colossers en van hem zelven, dan noemt hij dat eene „magt der duisternis", uit welke zij slechts verlost konden worden door vergeving der zonden, dat is, door vrede met God.

Duisternis, zoo noemt hij de bedeeling waaronder wij allen van nature leven, en daarom, *de banden, die wij allen dragen.* Licht is de bedeeling van den dag; duisternis is de bedeeling van den nacht. Toen wij geschapen werden, was het dag voor ons, want wij wandelden in het licht der kennisse Gods, in geregtigheid, heiligheid en liefde. Door de zonde echter is het nacht geworden over onze zielen, want wij zijn allen vervreemd geworden van God, door de onwetendheid die in ons is, en gebonden liggende onder de verharding onzes harten, onder onverschilligheid, valsche gerustheid en diepen slaap.

En laten wij wel opmerken, dat die duisternis niet eene toevallige omstandigheid, noch ook eene afwisselende gestalte is, want zij is eene *magt.* Zij heeft heerschappij over ons: wij leven onder haar gebied; wij kunnen doen en laten wat wij willen, ja, maar even als een gevangene, die her- en derwaarts in zijne cel loopt, doch aan alle zijden de dikke muren en de geslotene deuren vindt, welke hem tegen houden. Wij kunnen met Paulus aan de voeten van Gamaliël zitten, geleerd zijn, eenen ijver naar de Wet hebben en onberispelijk wandelen voor de menschen, en evenwel blijven wij in den kerker dier duisternis en in hare magt. En gelijk elke zedelijke magt zich uitdrukt in eene wet, die gehoorzaamheid eischt en aan zich onderwerpt, zoo is de duisternis in ons eene wetgeefster. Zij dwingt ons blind te zijn voor Gods heerlijkheid, doof voor Zijne woorden, onvatbaar voor eigen' toestand, verward en ongevoelig voor alle regte wegen der ver-

lossing. Zij leert ons als van zelven het licht te haten en de duisternis lief te hebben. Zij heeft van het paradijs af, waar wij de kennisse Gods verworpen hebben, het roer van ons schip gewend naar de schitterende, maar rampzalige zeeën der verbeelding en der onzekerheid, en voor altijd onzen rug gekeerd naar alles wat goed is, en waarachtig is, en lieflijk is, en wel luidt.

Neen, het is geene afgetrokkene bespiegeling, wanneer wij zoo spreken. Het is eene waarheid, waarvan Paulus ons de vrucht opnoemt, als hij zegt: „het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God: want het onderwerpt zich der Wet Gods niet, want *het kan ook niet;*" „want de natuurlijke mensch begrijpt noch verstaat niet de dingen, die des Geestes Gods zijn, „zij zijn hem eene ergernis en eene dwaasheid, omdat *hij ze niet kan verstaan.*" Het is eene waarheid, waart van Paulus ons op den wortel wijst, als hij spreek- van „eene magt der duisternis", waaronder wij gebonden liggen. Het is eene waarheid, eindelijk, door de ondervinding van elk bevestigd, omdat de duisternis zich in ons leven openbaar maakt, als eene magt van ongeloof, ongehoorzaamheid en onvrede.

Van ongeloof. Het ongeloof heeft ons leeren twijfelen aan alles, omdat het elke waarheid voor ons verborgen houdt. Wie ben ik? — Werwaarts wandel ik? — Op welk een' weg bevind ik mij? — Wie is God? — Wat is de eeuwigheid? — Wat zal de toekomst opleveren? — Dat zijn vragen, die daar van binnen bij ons leven, maar waarop wij geen ander antwoord weten, dan: misschien! welligt! ik veronderstel! — En al roept het ontwaakte geweten binnen in ons, met brandend ongeduld om licht; somtijds kan er wel een verblindende bliksemstraal van hartstogtelijke beroering door onze kerkertraliën dringen, die vermoedens opwekt;

en hope gaande maakt; maar de muren van onzen kerker herhalen met honend gelach weder spoedig onze klagt: duisternis, niets dan duisternis!

Van ongehoorzaamheid. De ongehoorzaamheid is in mij een dagelijksch bewijs, dat de duisternis magt over mij heeft verkregen. O! dat diep bederf des harten, dat mij een knecht maakte, van wat mij de dood was. Ik moest goed doen, en ik kon niet. Ik moest God liefhebben, en ik kende Hem niet. Ik moest mij zelven en mijne zonden verloochenen, en ik wilde niet. Ik beloofde boete en verbetering, en ik volbragt het niet. Ik wilde God verzoenen, en evenwel brandde Zijne grimmigheid in mijn geweten, want ik vertoornde Hem. Ik wilde de wet bevredigen, en zij verklaagde mij. Ik wilde rust voor mijn geweten zoeken, en het vloog mij in het aangezigt. Altijd banden, altijd teleurstelling, altijd hoop, die slechts ijdele inbeelding bleek te wezen; want de ongehoorzaamheid had mij in hare magt, en de wet van God kon mij in mijnen kerker wel verontrusten, maar mij daaruit niet verlossen.

Van onvrede. O! dat rustelooze hart was daar binnen in mij zoo gejaagd; want de Goddeloozen hebben geen' vrede, zegt mijn God. Begeerlijkheden, wier vervulling telkens nabij scheen, en die toch nooit verzadigd werden. Een dag van morgen, die beter moest zijn dan het heden, en die altijd naar zich wachten deed. Hoogmoed en eigenliefde, die niet genoeg gestreeld werden. Ruste, die ik overal zocht, en nergens vinden kon, omdat ik verkeerd zocht. Zonden, die ik niet kon verbeteren. Schuld, die ik niet kon betalen. Een leven, dat ijdel en ellendig, dat laag was in mijne eigene oogen, en dat ik toch niet wilde missen. Een dood, voor wien ik bang was, schoon ik hem toch niet kon ontloopen. Eene eeuwigheid, voor welke ik mij wilde geruststellen, schoon zij mij gedurig sidderen

en beven deed. Een God, van Wien ik zeide, dat Hij goed was, en voor Wien ik evenwel in het verborgene wegvlugtte. Die allen waren voorwerpen van onvrede voor mij; ja! mij zelven was ik eene gedurige reden van kwelling; en ach! menigmalen riep mijn hart: „Wie zal mij vrede geven, en mij het goede doen zien"? terwijl de duisternis door hare magt, elk antwoord van vrede voor mij ontoegankelijk en onverstaanbaar maakte.

II. Terwijl wij daar zoo gebonden lagen, zegt Paulus, bereidde God uit eigene beweging, ons het deelgenootschap aan eene heerlijke vrijheid.

Zekerlijk, God had ons, had ons allen, regtvaardig en billijk onder die magt der duisternis kunnen laten liggen; maar terwijl wij om Hem niet dachten, en op Hem niet hoopten, en voor Hem niet leefden, rommelde Zijn ingewand van ontferming, en waren er gedachten van redding en verlossing in Zijn hart. Hij verkoor Zich zelven een volk als het Zijne, om Hem eeuwig toe te behooren en in Zijne liefde te deelen. Hij verkoos hen onvoorwaardelijk, onberouwelijk. Uit het menschelijk geslacht noemde Hij namen, zocht Hij personen, onrein en gebonden gelijk alle anderen; maar omarmd met Zijne gedachten van eeuwige barmhartigheid, en door Hem gesteld tot verkrijging der zaligheid door Jezus Christus, en tot het bezit eener heerlijke en onvervreembare erve, die door Gods Zoon voor hen werd bereid.

Maar die erve voor hen bereid, was *eene erve der heiligen*, want zaligheid is heiligheid. Een heilig huis, heilige kleederen, een heilig hart, heilig gezelschap, heilig werk van eeuwig danken en gehoorzamen, dat was de erve van het volk van God. Als zondaren verkoren; maar in Christus uitverkoren tot verlossing van alle zonden. Als kinderen des toorns aangezien;

maar in Christus aangezien om dien toorn en alle vijandschap weg te nemen. Als onreinen omarmd; maar omarmd door Christus, om ze uit het slijk der onreinheid over te brengen tot gemeenschap met den driemaal Heiligen God.

Eene erve der heiligen, daarenboven, *in het licht*, dat is, om als heiligen te wandelen in het licht van 's Heeren aangezigt, van 's Heeren genade en van 's Heeren eeuwige heerlijkheid; om alzoo met een ongedekt aangezigt die heerlijkheid te aanschouwen in Hem, welke het uitgedrukte beeld van Gods zelfstandigheid is, en Hem daardoor gelijk te wezen, als Hem ziende gelijk Hij is. Eene erve dus zonder duisternis, verlost van elke magt der duisternis, zonder ongeloof, zonder opstand, zonder onrust; eene erve, veilig voor satan, onaangevallen door de wereld, onbewoonbaar voor de zonde; eene erve, onvervreembaar, dus beter, rijker, voller dan Eden zelve; „want alle instrument, dat tegen hen bereid wordt, niet kan gelukken; waar elke tong, die in het gerigte tegen hen optreedt, door hen verdoemd zal worden, dat is de erve der knechten des Heeren, en hunne geregtigheid is uit Mij, spreekt de Heere." Jesaia 54: 17.

Maar hoe zullen wij, gevangenen die wij zijn, het lied der vrijheid zingen? Hoe zullen onze vuile kleederen blinken kunnen gelijk de zon? Wie zal ons eene Jacobs-ladder oprigten, welker opperste tot in den Hemel reikt? Hoe zullen wij onze dikke duisternis ontvlieden, en ons zelven stellen in het licht van dat oog, dat te rein is om het kwade te aanschouwen? — *God bekwaamde ons, om daaraan deel te hebben*, zegt Paulus. Hij bekwaamde ons door schenking in de beloften; door dadelijk bezit in den weg des geloofs.

Door het schenken van die erve in de beloften. Want Hij schreef onze namen op de borst van den

Hoogepriester Jezus, opdat Deze, die als God en mensch alleen, maar dan ook volkomen daartoe bekwaam was, in gewillige gehoorzaamheid ons zou dragen, reinigen, van schuld verlossen door Zijn bloed, om ons eenmaal als voor Zijne rekening genomen, door Zijne Goddelijke kracht, Gode den Vader voor te stellen, als eene gemeente zonder vlek of rimpel. De verzekering daarvan bragt Hij ons in Zijn Woord; de betuiging Zijner oneindige bereidwilligheid gaf Hij ons met heilige eedzwering; den geheelen inhoud Zijner genade schonk Hij ons in Zijne beloften, als een testament waarin onze namen door Hem waren opgeteekend, en hetwelk ons vrijheid gaf, om den rijken inhoud daarvan te gelooven, en door geloof voor ons zelven ook te bezitten.

En omdat wij, liggende in de magt der duisternis, geheel onbekwaam waren tot dat gelooven, zoo *bekwaamde God ons daartoe door Zijnen Heiligen Geest.* Die Geest verbrak in onze harten de magt der duisternis, vereenigde ons met Christus, lijfde ons in Hem in, gelijk de rank in den wijnstok, en bekwaamde ons in dien weg, om voor ons zelven aandeel en bezit te hebben van die erve der heiligen in het licht, welke voor ons was weggelegd.

III. Opdat nu de geloovige Colossers niet onkundig zouden zijn, aangaande de wijze waarop God hen door Zijnen Heiligen Geest tot dit heil gebragt had, daarom beschrijft hij nader de kracht, die er hen toe had getrokken.

Hij heeft ons bekwaam gemaakt, zegt hij, om deel te hebben aan die erve, door *de kracht Zijner liefde.* Het oog Zijner liefde waakte over ons van onze geboorte af aan; want onze namen waren in Zijn boek opgeschreven. Dat oog keerde gevaar en dood af van onze wieg. Dat oog beveiligde ons voor de verwoes-

tingen der zonde onzer jongheid; en leidde ons reeds vroegtijdig onder indrukken en kloppingen van het geweten. De hand Zijner liefde bereidde ons de melk in de moederborst, en bewaarde ons de verstandsvermogens voor onze zielen. Die hand liet den duivel en de wereld niet toe, om ons mede te slepen als een prooi; bragt ons onder de tucht van ouders, leeraars, vromen, die voor ons baden of ons de bekeering tot God predikten. Die hand geleidde ons als Nathanaël onder den vijgenboom der eenzame overdenking; of als Zachëus op den boom der nieuwsgierigheid; of als Paulus op den weg naar Damaskus; of als de tollenaar in den tempel Gods. En te midden van dat alles bewaarde die hand ons, ook zonder dat wij zelven het wisten, voor die vreeselijke zonde, voor welke geene vergeving is, noch in deze eeuw, noch in de toekomende, omdat zij door geen berouw, geene droefheid naar God gevolgd wordt.

Maar daarbij liet God het niet blijven, want in den tijd der minne gaf Hij ons deel aan Zijne erve door de *kracht Zijner trekking. Hij heeft ons getrokken*, zegt de Apostel. Te midden van al die bewaring, van al dien arbeid Zijner liefde, lagen wij als Jozef in den kuil, en moesten getrokken worden uit het slijk van onze natuurlijke omwandeling. Wij lagen daar in den kerker, en onder de magt der duisternis, toen eensklaps de stem van den vreeselijken heraut in onze harten weêrklonk: „Adam, waar zijt gij?" en een lichtstraal viel op ons, zoodat wij zagen, dat wij gebonden waren. En wij wilden vlugten; maar konden niet, omdat er schuld op ons, zonde in ons, duisternis rondom ons was, en wij beven moesten voor het Woord van God, als van een heilig en regtvaardig God, Die de zonde niet ongestraft kan laten. En nadat Hij ons getrokken had door *ontdekking*, trok Hij ons door

gebed. Want wij wilden toen leven, en mistten evenwel het leven. Wij konden niet sterven, en echter droegen wij het vonnis des doods in ons om. Wij wilden onze schuld verzoenen, en vonden niets dan onbruikbare vijgenbladeren; wij wilden heilig voor God wandelen, en de zonde werd levendig in ons; en het: „O God! wees mij zondaar genadig," dat was de hand, die wij krachteloos en bevende uitstrekten naar boven, om door genade getrokken te worden uit de magt der duisternis waarin wij lagen.

En God was getrouw; Hij die ons zoo getrokken heeft, heeft ons ook deel gegeven aan de erve Zijner heiligen door *overbrenging. Hij heeft ons overgebragt*, zoo voegt Paulus daarbij. Hij maakte ons door Zijn Woord en Geest vatbaar, voor de genade die er in Christus bij God is, voor den grootsten der zondaren. Hij verzekerde ons, dat er eene fontein geopend was in het bloed des kruises, dat alle schuld weg neemt en elke zonde reinigt. Hij leerde ons gelooven, dat Christus, als onze verlossing, ons van God geworden was, en door God in Zijne getuigenissen tot ons gebragt werd. Dat Christus tot ons kwam, vóór wij geloofden; dat Zijne genade ons genoeg is, door het geloof. Hij kwam zoo tot ons, en opende de deuren van onzen kerker. „Gaat uit (zoo klonk het ons tegemoet) o Mijn volk! want God was in Christus de wereld met Zich zelven verzoenende, hare zonden haar niet toerekenende; en indien u de Zoon zal vrijgemaakt hebben, zoo zult gij waarlijk vrij zijn." En de duisternis werd licht, want het verzoende aangezigt des Heeren was voor ons het leven. En het ongeloof werd in ons gebonden en veroordeeld, met al zijne twijfelingen en bezwaren; en de onrust veranderde bij ons in vrede, vrede met God, met Zijne wegen, met al Zijne woorden, ja! met de geheele aarde; en gewillige

gehoorzaamheid aan God te oefenen, werd onze spijze dag en nacht, omdat wij leerden zeggen: „ik zal U hartelijk liefhebben, Heere mijne sterkte!"

IV. Het is eene heerlijke, eeuwig dankenswaardige magt, die ons zoo heeft getrokken uit de magt der duisternis, want wij zijn daardoor overgebragt in het *Koningrijk van den Zoon van Gods liefde.*

Wij zijn overgebragt in het licht der kennisse van- en der gemeenschap aan een *Koningrijk* waar genade alleen heerscht door regtvaardigheid tot het eeuwige leven. Onze koning is Regter, ja! maar slechts om vrij te spreken. Hij is Meester, maar ook Vriend, Broeder, Borg, en slechts heerschende door te dienen. De wet waaronder wij nu leven, is de wet des levens, die ons vrijwillig met Christus vereenigt. De voorraadschuur, waaruit wij in onze armoede leven, is een verbond van genade, dat in het bloed van Gods Zoon bevestigd, en met de eedzwering van God bekrachtigd is. Ons gelooven, is een gelooven van de genade die er bij onzen Koning is. Onze hoop, is eene verzekering van- en een onvoorwaardelijk vertrouwen op die genade. Onze liefde rust op telkens aan ons bewezene genade. Ons leven is een toebehooren aan genade; en de grond waarop dat leven liefheeft en hoopt, is de onbedriegelijke getuigenis van den Drieëenigen God.

Immers in dat Koningrijk staan wij niet voor eigen rekening; want wij zijn overgegeven en toevertrouwd *aan den Zoon van Gods liefde.* Als het eenig voorwerp van Gods welbehagen, was Hij te gelijk de eenige weg, langs welken Gods liefde ons bereiken kon, en in welken die liefde zich op ons met volle stroomen kon uitgieten. Die Zoon heeft de wereld overwonnen, den duivel gebonden, de zonde gekruisigd; daarom is er geene verdoemenis, geene magt van duisternis meer voor hen, die het eigendom van Jezus zijn; want gelijk Hij als Priester

de magt der schuld, gelijk Hij als Koning de heerschappij der zonde heeft weggenomen, zoo verbrak Hij als Profeet de magt der duisternis. „Die Mij volgt, zeide Hij, zal in de duisternis niet wandelen." En die Zoon blijft getrouw; onze ontrouw smart Hem, maar verwijdert zijn harte niet van ons, want: „alzoo Jezus de Zijnen liefhadt, zoo heeft Hij ze liefgehad tot den einde toe."

En de bewijzen van dit alles, draagt ons geloof in zich zelven om, want het verzegelt ons, dat God, die het ons beloofde, waarachtig is, en vergewist ons daardoor beide van *onze verlossing en van de vergeving onzer zonden.* Dat geloof geeft ons te midden van al onze vrees, de hartreinigende hoop, dat Hij ons verlost heeft, en dat Hij ons nog verlossen zal. Dat geloof verzekert ons, dat indien iemand gezondigd heeft, wij een' Voorspraak hebben, in Jezus Christus den Regtvaardigen, en dat Hij eene verzoening is voor onze zonden. En indien ons gevoel ons nu en dan eenige druppelen doet smaken, uit de fontein van verlossing en vrede, die in Christus ontsprongen is, oneindig veel zekerder, blijvender en onwankelbaarder vergewist ons geloof aan onze harten „dat wij in Hem, (en als deelgenooten van Zijn Koningrijk) hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving onzer misdaden, naar den rijkdom Zijner genade."

Is het wonder, dat Paulus deze dingen aan de geloovigen voorstelt, als eene heerlijke dankenstof? *Dankende den Vader*, zegt hij, Die dat voor ons heeft bereid, Die ons daartoe bekwaam maakte, Die ons daartoe heeft getrokken. Zekerlijk, indien wij gekneld hebben gelegen in doodsbanden; indien wij in den dag der benaauwdheid leerden roepen „Heere! red mijne ziel." Indien de Heere gehoord heeft en ons heeft getrokken tot een kinderlijk toeverzigt en eene levendige hoop op Hem; wat zullen wij dan dien grooten God voor

Zijne genade vergelden? En indien wij Hem niet profijtelijk kunnen zijn, omdat onze goedheid niet tot Hem raakt, wat blijft ons overig, dan de taak van den Hemel hier, onder afbidding Zijner kracht reeds aan te vangen, dat is, ons zelven Hem geheel en al toe te wijden als eene offerande van gehoorzaamheid en dankzegging?

Ziedaar de beschrijving, die Paulus geeft, van het eertijds en heden van 's Heeren kinderen. Die beschrijving roept ons toe: meent gij Christenen te zijn; meent gij in hoop op den Hemel te kunnen wandelen, hoe zijt gij dan bekwaam gemaakt? Hoe zijt gij getrokken? Waartoe zijt gij overgebragt? Waarvoor hebt gij God leeren danken? Eene dubbele aanleiding tot vermaning en bestiering ligt in deze woorden voor ons opgesloten.

Tot vermaning. Want krachtig wederlegt dit woord de schijnredenen, die velen gereed hebben tegen het genadewerk des Heiligen Geestes, en tegen de verborgene trekking des Vaders. — Zij verdenken degenen, die den Heere JEZUS liefhebben, omdat deze eertijds duisternis waren, en nog voortdurend blijken eenvoudige menschen te zijn. Maar is de dag dan onzuiver, omdat er een donkere nacht vooraf ging, en de avond misschien weêr donker zal volgen? — Zij haten degenen, die van de wereld hebben afstand gedaan en het Lam volgen, omdat deze getuigenis geven, van hetgene God aan hunne zielen gedaan heeft. Maar kunt gij wel een vrijgemaakten dwingen, om zich de handen voor u te binden, zich nog als een gevangenen aan te stellen, en den naam zijns Vrijmakers te verloochenen?

Hoe duidelijk ontdekt dit woord de droggronden, die velen zich zelven hebben toebereid. Daar zijn er niet weinigen, die gehoord hebben, dat de zaligmakende bekeering eene verlossing is van de magt der duisternis. Zij houden de bespiegelende kennis, die zij ver-

worven hebben, voor het waarachtige licht. Hun geheugen en oordeel zijn opgevuld met woorden der waarheid en beschrijvingen van den weg des levens. Zij houden het er op dien grond liefst voor, dat de duisternis bij hen geweken is. Omdat zij het leven, dat uit God is geheel en al missen, daarom houden zij den verborgen' omgang met God slechts voor hartstogtelijke bewegingen en aandoeningen, die geene waarde hebben. Zij bekommeren er zich niet over, dat de magt der duisternis in hen moet verbroken worden, om deel te ontvangen, en bekwaam gemaakt te worden voor de erve der heiligen in het licht, en gaan aldus met eene leugen in de regterhand verloren.

Anderen hebben gehoord, dat God Zijn volk trekt en overbrengt. Zij stellen zich dit voor in den vorm van eenige redelooze, vaak ook zeer wettische bewegingen. Krankheid van ligchaam of ziel, een geprikkelde toestand der zenuwen hebben nu en dan vreemde dingen bij hen opgewekt; zij hebben er eenige waarheden en beloften aan toegepast, en meenen nu op dezen grond tot anderen te kunnen zeggen, dat zij waarlijk overgebragt zijn. Hunne eigenliefde, gestreeld door die inbeeldingen, eischt eenen naam en eene plaats onder degenen, die God vreezen, schoon zij van de duisternis hunner harten nooit verlost werden, en in de liefde nooit leerden wandelen. Waarlijk, onze eerste behoefte hier, is getrouwheid met ons zelven, en opregtheid ten aanzien van ons zelven, want „niet die zich zelven prijst, maar dien de Heere prijst, is beproefd."

Hoe gevaarlijk en beklagenswaardig, mijne vrienden! is uw toestand, wanneer gij door ongeloof en eigenliefde, tot hiertoe God verhinderd hebt, om u aan u zelven te ontdekken, en u tot Zijn Koningrijk over te brengen. Al uwe uitvlugten, die gij van uwe omstandigheden, opvoeding, onmagt, en van de zwak-

heden en duisternissen van Gods kinderen wilt ontleenen, en waarmede gij God verhindert u armen van geest te maken, zullen u voor den Heiligen en Regtvaardigen niet kunnen bedekken; want indien gij Zijne liefdearmen afwijst, die nacht en dag over u geopend zijn, wie zal u trekken? Indien gij den éénigen Profeet JEZUS met Zijnen Geest niet in uwe harten laat werken, wie zal u van de magt der duisternis verlossen? Indien gij uw oor afwendt om noch de tucht, noch de lokkende stem van den grooten Hoogepriester te hooren, wie zal u geven de vergeving der zonden? En indien gij u zelven door verborgene inbeelding en eigenliefde laat regeren, hoe zult gij dan in dat Koningrijk des Zoons ingaan, waar slechts eene erve bereid is voor degenen, die waarlijk het leven in eigen hand hebben verloren?

De Apostel heeft hier echter ook een woord van bestiering voor u, wier harte de Heere heeft veranderd, maar die door de nevelen uwer duisternis en menigerlei zwakheden, den weg niet kunt zien op welken gij wandelt, en moedeloos daarop neder zit.

„Ik heb werkzaamheden gehad, zegt gij, en nog voortdurend ondervind ik, dat ik het zoeken van God, en het gebruik maken van den Heere JEZUS, niet kan nalaten; maar ik kan evenwel niet gelooven, dat dit de trekking der Goddelijke genade is." Welnu, overdenk dan die werkzaamheden, en leg ze opregtelijk voor Gods aangezigt neder. Laat het u daarbij niet te doen zijn, om u zelven te behouden, want dat is een onnut en schadelijk werk. Laat God en Zijne waarheid er over oordeelen, en begeer gij dan slechts een kinderlijk oor, om juist te hooren en regt op te merken, wat de Heere van uwen toestand u te zeggen heeft. — Herinnert gij u niet, dat God u bekend gemaakt heeft met uwen weg en met uwe

gedachten? Leerde Hij u daardoor niet bij ervaring, dat alles zeer onrein en bedorven, ja enkel duisternis in u was? Leerde Hij u niet, dat deze duisternis zulk eene magt in uwe zielen had, dat gij u zelven daarvan onmogelijk kont verlossen, maar onmagtig, arm en schuldig laagt voor Zijn aangezigt? En als gij alle middelen bij de hand naamt om u te helpen, bleek het u niet onnut te wezen, moest gij niet meer en meer de hoop opgeven, en vervulde u dat niet, met eene wezenlijke droefheid en bekommering? — Werd evenwel in die droefheid uw hart niet eenigzins geopend, om iets te zien, en vastelijk te gelooven van de genade en de bereidwilligheid, die er voor ellendige zondaren bij God is, in den Zoon Zijner eeuwige liefde? En trok die overtuiging uw hart niet met begeerte en toegenegenheid naar Hem, om door het bloed en de gehoorzaamheid des kruises, als een Goddelooze geregtvaardigd, en hoe verloren en onrein ook in u zelven, als een geliefd kind bij God aangenomen te worden? Ging er niet nu en dan met eenige klaarheid, een licht van hoop op in dien weg, waarin de Heilige zich met zondaren verzoende, en naamt gij daardoor geen vrijwillig welgevallen in dezen weg, met een onvoorwaardelijk overgeven en toevertrouwen van u zelven aan Zijne vrije genade? Vondt gij van dien tijd af niet uw leven beschreven in Filipp. 3, schade en drek achtende, alles wat het uwe is, en, alleen Christus een wezenlijk gewin achtende, en daarom jagende, om door geloofs-vereeniging te bezitten, niet eenige geregtigheid, die uit uwe eigene daden of gestalten voortvloeit, maar de eenig geldende en algenoegzame geregtigheid, van Christus, die God in Hem voor verlorene zondaren heeft toebereid?

En hoewel gij misschien in elk opzigt moet betuigen: „ik heb nog niets gegrepen;” zoo werden immers

God en Zijne dienst, Zijne volmaaktheden en geboden u evenwel dierbaar; en hoe ook bestreden door uwe bijblijvende duisternis, en hoe ook verward door de woeling der zonden, zoo leeft er immers op den bodem van uw hart eene begeerte om voor God te leven, gelijk gij door Hem leeft? En is juist uwe vreeze, bekommering en droefheid over die duisternis en die zonden, u niet een gedurig bewijs, dat de heerschappij en de magt daarvan in uwe zielen verbroken werd? O! zoo weet dan zekerlijk, dat God u heeft getrokken en overgebragt. Staat dan in de vrijheid, met welke God u vrij maakte, en waak biddend en geloovend, om aan de duisternis, die nog in u is overgebleven, geene nieuwe magt over uwe zielen te geven, door het aankweeken van ongeloof en onvrede, *want dit is het juist waardoor de ongehoorzaamheid kracht ontvangt, om u te berooven van eene kinderlijke hope* op de erve der heiligen in het licht.

Laten daartoe de overblijvende verdorvenheden u wel verootmoedigen, maar niet u den moed benemen, want Die ons verlost heeft zal ons nog verlossen, omdat wij behooren tot het Koningrijk van den Zoon Zijner liefde, waar genade heerscht, en waar eeuwige trouw de Koninglijke kroon is. Die het beloofd heeft, zal het doen. Hij wil, dat wij dit vastelijk zullen gelooven; opdat niet slechts de weg achter ons, maar ook de zekerheid van de dingen die voor ons zijn, en waarvan dood noch leven, noch eenig schepsel ons zal kunnen berooven, ons kracht en moed zou geven, om (hoewel dan ook klagende in een ligchaam der zonde en des doods) *den Vader te danken*, Die ons in Christus gegeven en verzekerd heeft *de verlossing* en *de vergeving der misdaden*, naar den rijkdom Zijner genade over ons. AMEN.

HET WERK DER WET.

M. H. Indien iemand van u een zoon had, en gij zoudt tot hem zeggen: „terwijl ik van huis zal gegaan zijn, moogt gij overal vrijelijk komen, maar daar is ééne kamer, waarvan ik u scherpelijk verbiede, dat gij daar van ook zelfs de deur niet open doet," — en gij gingt daarna weg; wat meent gij dat uw zoon doen zou? Vele plaatsen uit uw huis, waarvan de toegang voor hem openstond, zou hij niet bezoeken, maar die ééne verbodene kamer, waarvan gij gezegd hadt; „gij zult er niet komen," — zou oogenblikkelijk het voorwerp zijner genegenheden worden, en welligt de eerste plaats zijn, werwaarts hij na uw vertrek zou henen gaan. Want uw verbod heeft zijne begeerlijkheden opgewekt, en de begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart de overtreding.

Gij verwondert u welligt, en vraagt hiervan de oorzaak? Zij is deze. Door de zonde hebben wij ons zelven opgeworpen, als heeren en meesters onzer daden. De neiging der zondige natuur, is een streven naar onafhankelijkheid, hetwelk de wereld vrijheid noemt, omdat zij het wezen der ware vrijheid niet kent. Daarom onderwerpen wij ons eigenlijk, noch aan God, noch aan de menschen, en ons droombeeld van geluk jagen wij na onder de banier van eigen' wil en eigen' lust. Zoo lang ons nu geen verbod gedaan wordt, vindt deze neiging geene belemmering; maar als eene wet tot ons komt, en op ons wordt gelegd, zoo wordt de vijandschap van ons hart tegen elken band dadelijk openbaar. Wij vergrimmen ons op die wet, wij willen geen juk van geboden

dragen, en wat wij niet mogen, dat willen wij dan, en wat ons verboden is, begeeren wij dan, want: de gestolene wateren zijn zoet, en het verboden brood is liefelijk. En zoo duidelijk is deze eigenschap van het menschelijk hart, voor elken opmerker, dat reeds een heidensch dichter der oudheid gezegd heeft: wij jagen altijd naar het verbodene, en wij begeeren het geen ons geweigerd is.

Hierin juist ligt de rede, waarom Gods Woord ons vijanden van God noemt, want God komt tot ons in Zijn Woord, en spreekt in ons geweten als een eischende en gebiedende God, en juist zulk een God kan de zonde niet verdragen, want: de kracht der zonde is de Wet. — Maar, vraagt gij, waarom gaf God dan zulk eene Wet, waarom laat Hij nog altijd aan die Wet hare eischende kracht over ons behouden? — Die Wet is heilig en goed. Zij was ons in het hart eenmaal ingeschreven, en zou ons geen knellende band om onzen hals zijn, indien wij te vreden waren, om te blijven binnen de perken, die zij ons heeft afgebakend, gelijk de wachthond geen last heeft van zijne keten, tenzij hij verder wil gaan, dan die keten hem toelaat. Maar onze afval in het Paradijs was eene poging om die band te verbreken; de zonde in ons hernieuwt die poging elken dag, en het mislukken daarvan doet ons toornen op dien band, en onzen Souvereinen Wetgever en Regter vloeken. Daarom is de Wet ons geopenbaard, opdat wij onze vijandschap tegen God, en de magteloosheid van die Wet om ons te verbeteren zouden leeren kennen, en opdat wij ons wenden zouden tot schuldvergevende genade, en tot het zoeken der regtvaardigheid, die uit God is, door Jezus Christus onzen Heer.

Rom. 5: 15[a].

„De Wet werkt toorn."

In dit hoofdstuk stelt Paulus ons Abraham, den vader der geloovigen voor, als een voorbeeld van allen, die zouden zalig worden. Abraham is wel voor de menschen als een geloovige geregtvaardigd uit de werken (Jac. 2: 21); maar Abraham is als zondaar voor God geregtvaardigd zonder de werken, uit het geloof in den beloofden Messias, Wiens dag hij begeerde te zien, en dien hij ook gezien heeft met verheuging. (Joh. 8: 56). Om dat te bewijzen beroept Paulus zich op Gen. 17 en op Ps. 32; want door de openbaring der Wet, blijft er geene zaligheid over, dan in vrijmagtige schuldvergeving, en door de openbaring van Gods Zoon in het vleesch, kan die schuldvergeving ons eigendom niet worden, door eenig werk der Wet, maar alleen door geloofsomhelzing van den geschonken' Verlosser. Hieruit leidt de Apostel af, dat het geloof dus ijdel wordt (dat er voor het geloof geene plaats is), waar wij door middel van de werken der Wet, of door gehoorzaamheid aan de Wet, ons den toegang tot Christus, en den ingang in den Hemel zouden willen verschaffen, want wel verre dat de Wet in staat zou zijn, ons eenige belofte te doen, of ondersteuning te geven, zoo is het werk der Wet in dezen slechts, dat zij toorn werkt.

Laten wij eenige oogenblikken nadenken over dat *werk der Wet:*

Zoo als het hier door Paulus wordt verklaart.

Zoo als het gegrond is in de natuur der Wet en van den zondaar beide.

Zooals het ons stoffe geeft, tot ernstige betrachting.

I. De Wet werkt toorn. — Bij dat woord vragen wij: wat is de Wet, en wat is haar werk?

De Wet, zooals Paulus die hier bedoelt, is niets anders, dan de volmaakte, heilige uitdrukking van Gods wil, aan Zijne redelijke schepselen gegeven, om aan te wijzen, welke werken de Heere van hen eischt, en uit welk beginsel die moeten voortvloeijen. Zij werd als een onveranderlijke regel van gehoorzaamheid in het Paradijs in onze harten ingeschreven, en op Sinaï nader verklaard, als de eeuwige verpligting, welke onze Schepper en Heer, in Wiens hand ons leven en onze adem is, op ons legde, en van welker vervulling niets in staat was ons te ontheffen.

Die Wet heeft omtrent ons eene bepaalde bediening ontvangen. Als regel of uitdrukking van Gods wil aangemerkt, kon zij noch beloonen, noch straffen; haar werk was slechts eischen. Maar ingelijfd in de overeenkomst, tusschen God en den mensch aangegaan, moest zij dienen om aan te wijzen, of de mensch de belofte of de straf moest ontvangen, welke God aan de Wet had toegevoegd.

Daardoor bevatte die Wet een bevel: doet dat, — eene belofte: gij zult leven, — en eene bedreiging: vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in alles, wat geschreven is in het boek der Wet, dat hij dat doe. En wel verre, dat zij een doode regel zou zijn, die gewijzigd of afgeschaft kan worden, zoo moet noodzakelijk uit de volmaakte Goddelijke eigenschappen, waarvan zij de afspiegeling is, voortvloeijen, dat zij in al hare deelen regtvaardig is, en heilig, en goed, en dat zij met een hartenonderzoekende en nierenbeproevende kracht, tot ons als schepselen Gods komt, om de heiligheid van het gebod, de regtvaardigheid van de straf en de goedheid van de belofte te handhaven.

En dit alles blijft onveranderd hetzelfde, ofschoon de

Wet door de zonde volstrekt en in allen deele geschonden is, want door éénen mensch is de zonde in de wereld gekomen, en zij is tot alle menschen doorgegaan, omdat zij allen in die éénen gezondigd hebben. Daardoor is de belofte vernietigd. De Wet kan die niet meer toepassen; zij vermag slechts met Goddelijk gezag te blijven eischen, en bij dien eisch te voegen, de uitspraak van een onherroepelijk vonnis.

Juist daardoor nu *werkt zij toorn.* Zij wekt toorn op in het harte Gods, tegen de overtreders van Zijnen wil. Zij klopt aan de deur der regtvaardigheid, met de vraag: zult gij geen regt doen? Zij legt de lankmoedigheid het zwijgen op, door de herinnering, dat de Heere in Zijne heiligheid gezworen heeft: Ik zal den schuldigen geenszins onschuldig houden. Zoo wapent zij den Hemel tegen de aarde, en ontsteekt de wraakfakkelen die ons verteren moeten. Zoo geeft zij aan de Engelen de fiolen des toorns in de handen, en doet hen uitgaan als maaijers van een vreeselijken oogst. Zoo noodzaakt zij den driemaal heiligen God, om nu van ons te gebieden: bindt hen in busselen en werpt ze in het vuur.

En dat niet slechts, maar de Wet werkt evenzeer toorn in het hart van den zondaar, tegen den Heiligen God en Zijn Gebod, — een toorn, voortvloeijende uit de aangekondigde straf, onder welke hij zich niet wil onderwerpen, — een toorn, die vijandschap in hem opwekt, tegen de deugden van God, welke de straf op de zonde noodzakelijk maken. Duidelijk zal ons in dezen de bedoeling van Paulus worden, als wij er het Evangelie tegenover stellen. Het Evangelie verkondigt niets dan vrede, door het bloed van den Middelaar, die tusschen beiden is getreden, om den toorn van God weg te nemen, door dien te dragen in Zijn eigen ligchaam. De Wet daarentegen geheel anders. Deze weet niets van genade, van verzoening, van vrede. Zij roept: doe dat, — terwijl zij

ons verzekert, dat wij niets goeds kunnen doen; en terwijl zij ons aanspoort tot werken, spreekt zij reeds vooraf den vloek uit over al onze werken. Zoo werkt zij toorn, want wij willen niet gestraft worden, en ons eigenlievend hart roept naar den Hemel: „God is onregtvaardig, wanneer Hij toorn over ons brengt."

De Wet heeft altijd den staf der drijvers in de hand, en zoolang wij onder de heerschappij der Wet leven, is de Godsdienst, die wij aan ons zelven en aan anderen prediken, eene Godsdienst van *moeten*. Ook in de voorstelling van het Evangelie blijft de wettische mensch dezelfde, en zegt: gij moet bekeerd worden, — gij moet wederom geboren worden, — gij moet dit en dat ondervinden. En welk antwoord ontvangt hij hier op? Sommigen zeggen: ik kan niet, — anderen: ik wil niet. Dat antwoord is de toorn van het zondaars hart, die door de Wet wordt gewerkt.

Het Evangelie stelt *geen moeten* op den voorgrond. Het maakt bekend, dat wij kinderen des toorns geworden zijn door de zonde, en daarom onbekwaam tot eenig goed, en geneigd tot alle kwaad. Het verzekert daarbij, dat God uit eeuwige erbarming een' weg heeft daargesteld, waarin Hij Zijnen toorn heeft weggedaan, de schuld verzoend en genade en den Heiligen Geest in Christus Jezus heeft opgelegd, tot volkomene reiniging en vernieuwing onzer harten, opdat wij schuldigen en veroordeelden, vernederd onder het gewigt van zoo groote zaligheid, als aan ons geopenbaard wordt, onzen Regter om genade zouden gaan bidden. Dan vernietigt het Evangelie door het geloof in ons den toorn, welken de Wet gewerkt had.

II. *Het werk der Wet is gegrond in de natuur van die Wet, en van onzen zondaars toestand tegen over de Wet*; omdat wij onder haar gebied staan, — omdat zij in haren eisch altijd volmaakt blijft, — en omdat zij

ook voor hare ijverigste dienaren, geen ander loon heeft, dan de dood.

De Wet kan niets anders dan de dood werken, omdat wij haar niet liefhebbende en haar gezag niet erkennende, evenwel onder haar gebied staan: wij zijn onder de Wet in bewaring gesteld. De Wet zelve levert ons in de handen der zonde over, en onderwerpt ons aan de zonde, omdat wij ons zelven moedwillig tot dienstknechten der zonde gesteld hebben. De zonde heeft van de Wet het regt ontvangen om over ons te heerschen, dewijl wij overtreders zijn, en als wij tot de Wet bidden, zeggende: „O Wet! verbreek gij door uwe eischen en zware bedreigingen, in onze harten de liefde tot het kwaad, en de heerschappij der zonde," — dan lacht de Wet met onze tranen, en met de vrees van ons geweten, en heeft slechts dit troostelooze antwoord voor ons: „van wien iemand overwonnen is, dien is hij tot een dienstknecht geworden." Tegen dit antwoord der Wet toornt ons hart, want gebonden liggende in de ketenen der begeerlijkheid, zoo wil ons hart toch niet erkennen, dat het gevangen is. — Daarbij komt, dat de Wet ons als dienstknechten der zonde veroordeelt met een Goddelijk vonnis van: „vervloeking;" maar zoolang wij leven en hoop op herstel en verbetering hebben, willen wij niet vervloekt worden; wij kunnen het dragen, wanneer wij gedreigd worden, dat wij verloren zullen gaan; maar wij kunnen het niet dragen, dat de Wet ons aanwijst, hoe wij alreede onherstelbaar verloren zijn. Die Wet werkt toorn in ons, en doet ons met de Joden in grimmigheid uitroepen: „wij zijn vrij, en hebben nooit iemand gediend, hoe zouden wij dan slaven der zonde wezen?"

Het gebied, hetwelk de Wet over ons heeft, oefent zij allermeest uit in ons geweten. Zij zweept dat ge-

weten voort van doode werken tot moedeloosheid, en van moedeloosheid wederom tot doode werken, en hoe meer het geweten zich door haar laat drijven, des te meer wordt het gepijnigd, gewond en gejaagd. Niet zelden wil het geweten zich met eene Achabs verharding tegen de Wet verzetten; maar ook dan weet zij, midden tusschen de gespen en het pantsier van ligtzinnigheid en eigengeregtigheid, hare scherpe pijlen te zenden, en daardoor schrik, verslagenheid en wanhoop te brengen, in het huis der zorgeloosheid. Zij spreekt dan (en hare woorden zijn donderslagen) van eene eeuwigheid, van God en van een toekomend oordeel, want de prikkel des doods is de zonde; en als wij ons in die oogenblikken willen verschuilen achter voorstellingen van het goede dat wij deden, of dat wij nog hopen te verrigten, — als wij ons dan troosten willen met Gods goedheid en barmhartigheid, zoo slaat de Wet ons die voorstellingen en dien troost uit de handen, als stoppelen die voor haar heilig wraakvuur verteeren. Daardoor werkt zij toorn, want gekweld te worden, en geen ademtogt te vinden, dat willen wij niet, daar wij liefst zachte dingen hooren, en gemakkelijke dagen beleven. En vreeselijk wordt die toorn, wanneer de Wet zulk eene kracht in het geweten verkrijgt, dat bij ons (gelijk bij Bèlsazar) de banden der lendenen los worden van schrik over het: „gewogen, gewogen en te ligt bevonden," — dat zij ons predikt. Dan roept het zondige hart, gejaagd door de Wet, rammelende met de ketenen der ongeregtigheid, en rillende van vreeze, in toorn uit: „Ach, dat er geen God ware!"

De Wet werkt toorn in het zondige hart, omdat zij in hare eischen altijd volmaakt blijft, en nooit iets kan goed keuren, dan hetgeen volmaakt, geestelijk goed en volstrekt heilig is. In den oorspronkelijken toestand van den mensch, die naar Gods beeld was geschapen, had

de Wet noodzakelijk de strekking, om ons op te bouwen in ons zelven, dat is, om ons te besturen in de voortduring van, en bevestiging in onzen volmaakten staat. Dewijl nu de Wet en haar gezag dezelfde zijn gebleven ook na den val, zoo komt de Wet ook tot den geesteloozen en van alle levenskracht beroofden zondaar, om hem op te bouwen in zich zelven, dat is, om van zijn kwaden boom te eischen, dat hij goede vruchten voortbrenge. Daardoor spreekt het van zelven, dat de Wet voor een ongeheiligd hart, een geheel verkeerd gevolg voortbrengt; en dat zij toorn verwekt niet slechts tegen het Evangelie (hetwelk ons in ons zelven afbreekt), maar ook tegen hare eigene geestelijke bediening, omdat zij daarin van ons iets eischt, hetwelk zij zelve verklaart, dat wij toch nooit doen kunnen.

Die toorn ontdekt zich dan in ongeloof, hetwelk de volmaaktheid van de eischen der Wet loochent. De mensch ontkent dan alle onderscheid tusschen zedelijkheid en heiligheid, op dat hij zich bij het vuur van eigene zedelijkheid nog aangenaam zou kunnen verwarmen. Hij noemt de zonde dan eene onvolmaaktheid van onze natuur, en erkent niet, dat zij in de eerste plaats eene schuld voor God is, op dat hij zich niet genoodzaakt zou zien, om naar eene andere geregtigheid voor God te zoeken, dan de zijne. Hij ziet dan in de Wet slechts een uitwendigen regel, en geenszins eene weegschaal in de hand van een alwetend en onomkoopbaar Regter, opdat hij niet als midden in den dood liggende, een nieuw hart en een nieuwen geest zou moeten vragen, aan dien Jezus, in Wien alleen het waarachtige leven der Wet is.

Die toorn ontdekt zich dan in vijandschap tegen de bediening der Wet, want zich zelven alleen lief hebbende, wil de mensch zich niet verder door de Wet laten onderzoeken, dan zoolang als hij met behulp van deze en gene zaken goede gedachten van zich zelven behouden kan. Hij

stelt zich boven de Wet, en bakent haar eene grenslijn af tot hoe verre zij mag gaan, om te eischen en te dreigen; en als de Wet ook die grenslijn overschrijden wil, om de binnenkameren des harten, en de zitplaatsen der verborgene begeerlijkheden te openen, dan treedt hij de Wet tegen, en met de magtspreuken van: Oud Testamentisch, — Ceremoniëel, — volmaaktheidsdrijverij, — overdreven spiritualisme enz. poogt hij de Wet den mond te stoppen, terwijl hij den Wetgever den oorlog verklaart.

Die toorn ontdekt zich dan, in het bestrijden van het Evangelie, want worstelende om het leven in zich zelven te behouden; door middel van werken, gelooven, natuurlijke gaven en vermogens, wil de mensch zich niet als alles verbeurd hebbende, als geene aanspraak hebbende dan op den dood, voor den vrijmagtigen God nederleggen, opdat hij zijnen Regter om genade bidde; maar hij zoekt zijn behoud bij de Wet, terwijl hij in strijd is met de Wet, terwijl hij strijdende tegen de Wet, nooit door haar kan gebragt worden aan de voeten van het kruis, waar hij vrede zou vinden en het leven.

De Wet werkt toorn, omdat zij ook voor hare ijverigste dienaren geen ander loon heeft dan de dood. Zij is eene harde meesteresse. Hare dienst is zeer vermoeijend, want nacht noch dag houdt zij op het geweten aan te zetten en te prikkelen, op hoop van belooning of uit vrees voor straf. In hare eischen is zij gelijk het graf en de keel, welke beiden nooit verzadigd worden. Reeds de Israëlieten, die de regtvaardigheid voor God zochten uit te werken der Wet, ondervonden al het vermoeijende van dat werk, want zij riepen klagende uit: „Wanneer zal de Sabbath overgaan?" Een weinig Godsdienstig te zijn, dat wilden zij wel; maar altijd en in alles zich zelven te verloochenen en gehoorzaamheid te oefenen, dat deed hen zoo zwaarmoedig

tot de profeten komen, om te vragen: „Wat is des Heeren last?" En dan bij al dat werk noch bestraft te worden, geen woord van aanmoediging te ontvangen, altijd eene volle hand met eischen, en eene ledige hand met loon te vinden! — Is het wonder, dat zij murmureerden: „Waarom vermoeijen wij ons, en Gij ziet het niet?"

Daarbij komt, dat er in de dienst der Wet, niet de minste kracht is om hare bevelen te volbrengen. De Wet eischt alles; maar zij geeft niets, zij ondersteunt zelfs in niets. Zij is een Faräo, die tigchelsteenen doet maken, zonder er stroo of klei toe te geven. Zij wil maaijen, waar zij niet gezaaid heeft, en vergaderen, waar zij niet gestrooid heeft. En wij mogen doen zooveel wij willen, en ons zelven en anderen aanprijzen, om toch ijverig te zijn in het uitwerken van onze zaligheid, dat alles neemt onze zwakheid niet weg. En als wij onze zwakheid pogen te versterken, met schoone voornemens, beloften en wat niet al, wij kunnen er zeker van wezen, dat de kracht der zonde ons gevangen houdt en medevoert, en dat de Wet, zoo vaak wij haar in onzen nood ter hulpe roepen, geen antwoord heeft dan: „Hoe zoudt gij ook goed kunnen doen, gij, die geleerd hebt kwaad te doen?" En toch hopen wij in die dienst beter en sterker te worden, en een goed einde te bereiken; toch maken wij ons zelven diets, dat vrede in het geweten en zaligheid aan het graf ons in dien weg zullen wachten. Maar het is ijdelheid, want terwijl wij meenen de Wet te dienen, zijn wij inderdaad: „zonder Wet," omdat wij met ons gansche hart aan de Wet der zonde onderworpen zijn, en als zoodanig juist door de Wet onder het vonnis van eeuwige rampzaligheid gebragt zijn en gehouden worden. Kan het dan wel anders, of de Wet moet toorn werken?

III. De overdenking van het werk der Wet, geeft ons eene gereede aanleiding tot veelzijdige betrachting.

Mijne vrienden! een wijngaardenier nam arbeiders in zijnen wijngaard. De meesten wilden daarin niet werken, voor dat zij met hem overeengekomen waren, dat hij hun eenen penning loon zou geven. Daar waren er eenigen, die van geen loon spraken en werkten, en alles aan den wijngaardenier overlieten. Ziet daar eene duidelijke schilderij van het verschil, dat er is tusschen menschen en menschen. De meesten hebben behoefte aan Godsdienst en kunnen en willen er niet buiten; maar hunne liefde tot de Godsdienst is eene huurlingen liefde. — Welnu! wat is het beginsel waar uit de stroomen van uw Godsdienstig gevoel of van uwe pligtbetrachting voortvloeijen? Is het hoop op belooning, of vrees voor straf? — of wel, is het de eere Gods, en uwe innige vereeniging met Zijne deugden, volmaaktheden en met Zijnen heiligen wil? Beeft voor die vraag niet terug, zij is beslissend. Want het woord des Heeren wordt nog heden in uwe ooren vervuld, dat de Wet toorn werkt. Velen zullen er misschien onder u zijn, die zeggen, dat de leer door deze bladzijden gepredikt, eene harde leer is. Maar, armen die gij zijt; ziet gij niet, dat in die tegenwerping juist de toorn spreekt, welke de Wet in uwe harten werkt? Weet gij het dan nog niet, dat de hoogmoed van uw hart zoo grenzenloos is, dat alles, wat uw weg en toestand afkeurt, wat u niet gerust stelt, wat u niet aanstaat, uw' toorn, uw' tegenzin opwekt? Weet gij dan niet, dat de reden daarvan niet ligt in het Evangelie van den volzaligen God; maar in uw onheilig, onder zonde en de Wet gebonden liggend harte? Weet gij niet, dat uwe vijandschap tegen God zoo groot is, dat gij veel liever Zijne Wet uitwischt, Zijn woord verloochent en Hem zelven tot een leugenaar maakt, dan dat gij voor Hem in de schuld wilt vallen, en uw vonnis als regtvaardig onderteekenen, om het leven bui-

ten u zelven in den weg dier vrijmagtige genade te zoeken, welke in Jezus Christus is daargesteld, en voor u als verlorene zondaren is geopend.

Misschien doet gij veel, om in eigen en anderer oog een werkzaam mensch te wezen, die in Christelijke deugdsbetrachting den Hemel zoekt. Gelijk de rijke man tot Abraham riep: zend mij verkwikking; — zoo roept gij misschien tot de Wet: geef mij gestalten, gehoorzaamheid, waardigheid en een grond van hope voor God! Maar even als Abraham, zoo moet de Wet u antwoorden: Daar is eene groote klove tusschen ons, ik kan u geene hulp noch lafenis toebrengen. De put van Gods eeuwige liefde en schuldvergevende genade, is voor de werken der Wet veel te diep om er uit te putten. En al maaktet gij u eene keten, zamengesteld uit de gebeden der heiligen, de tranen der Maria's, de gehoorzaamheid der Engelen, en de aalmoezen der geheele wereld, — het zou u niets baten; de vruchteloosheid van uwen arbeid zou slechts meer en meer toorn in u opwekken, en de Wet zelve zou u in den dag der dagen zeggen, dat gij niets anders gedaan hebt, dan Jezus Christus, het eenige Lam der verzoening te verwerpen, en Zijn bloed onrein te achten. O! staat dan eens stil, en poog er in Gods kracht uwe zielen ernstig en levendig van te overtuigen, dat indien gij waarlijk vrede met God zult bekomen, het in een geheel anderen weg zal moeten zijn.

Daar is maar één middel, één weg voor ons overtreders, om geregtvaardigd te worden van alles, waarvan wij niet kunnen geregtvaardigd worden door de Wet van Mozes. Het is de geregtigheid, het is het verzoenende bloed van Jezus Christus, Gods Zoon. En het is de groote vraag voor ons, of wij arm en naakt genoeg voor God geworden zijn, om op dat bloed te

zien, op die geregtigheid te hopen, en ons met een ververbroken hart en een schulderkennend gemoed daaraan toe te vertrouwen. In dat bloed spreekt de Heere niet: „gij moet," — maar: „Ik zal genadig zijn."

Misschien gevoelt gij zelven wel, dat gij te veel aan de Wet, dat is, aan eigene werkzaamheden en gestalten gebonden zijt; — zoekt dan de vleugelen des geloofs, en laat u opheffen en dragen door de waarheid en beloften Gods, tot daar, waar dat bloed van vrede spreekt, dat is de genadetroon van een' verzoenden Vader. Beschouwt daar de eeuwige liefde, die zondaren zalig maakt, als eene uitverkiezende, verlossende en heiligende liefde. Weest met niets minder, dan met het bezit van die liefde te vreden. Vraagt niet, of zij u hebben wil; maar geeft u zelven onvoorwaardelijk aan haar over, en verzekert dan u zelven, dat die driedubbele liefdeketen uwe arme zielen wel dragen kan, al kleefde ook het gewigt van eene geheele wereld van schuld en zonde u aan.

Laten wij intusschen ons zelven wel beproeven, want ligtelijk kunnen wij ons voorstellen, dat wij onze zaligheid zoeken in den weg der genade, ofschoon wij nooit waarlijk verlost zijn van het juk der Wet. Zoo lang wij ons leven nog zoeken onder de Wet, denken wij meer, om hetgeen wij zelven zijn, dan om hetgeen Christus is. Zoolang stellen wij meerder prijs op hetgeen wij zelven doen, dan op hetgeen Christus gedaan heeft. Zoolang achten wij eigen bidwerk hooger, dan de voorbede van Christus in den Hemel. Zoolang zijn onze tranen ons meer waard, dan het bloed van Christus. Zoolang hebben wij meer smart en vreeze, over ons ongerust geweten, dan over de verborgene onreinheid onzes harten, en over ons ongeloof, dat ons van Christus en de kracht en vrucht Zijner beloften berooft. Al zijn wij dan de regtzinnigste van alle belijders, zoo willen

wij toch met ons Christendom iets worden, — met onze bekeering en geloof een' naam ontvangen voor God en voor de menschen. Waarachtige beschaming, armoede des geestes, droefheid naar God en verootmoediging over ons inwonend bederf blijven ons vreemd, en om aan de Wet te voldoen, is de grondvraag van ons hart: „hoe kan ik beter worden?" en de inhoud van al ons bidden: „Heere! geef dat ik met mij zelven kan te vreden zijn."

Ook de kinderen Gods ondervinden dit; maar wel verre dat zij daarin het leven zouden kunnen zoeken, is hun dit worstelen tegen Christus en Zijne genade een bewijs, dat zij midden in den dood liggen; en dat wettisch woelen en werken van hun hart is hun eene ijzeren keten, gebonden om de leden, waaronder zij gebukt gaan en uitroepen moeten: „Ik ellendige! wie zal mij verlossen van het ligchaam dezes doods?"

Misschien is u dat bij dagelijksche ervaring bekend, en wenscht gij tegen dat zuurdesem der Wet te strijden, dat slechts toorn werken en nooit geen vrede geven kan. Welnu, weet dan wel, en laat God er u van overtuigen, dat gij alle ingebeelde eigenschappen van uw' persoon moet verliezen. Wij moeten waarlijk niets worden in ons zelven, want door het Evangelie der genade worden slechts verlorenen geroepen, en goddeloozen gezaligd.

Maar het pijnigt, het verontrust u, dat gij altijd en telkens weder op nieuw zoo schuldig, zoo onrein, zoo krachteloos tot God moet komen. — Welnu, dat moet u niet ontrusten, want uwe uitnemenste gesteldheid voor God is, arm, naakt, hongerig en behoeftig te zijn. Elk geld dat gij zoudt willen medebrengen, zoudt gij als de broeders van Jozef op uwe koornzakken terug vinden, omdat gij leeren moet te koopen zonder prijs en zonder geld. Alle geestelijke weldaden des Heeren

zijn gaven; maar geene belooningen aan uw' persoon geschonken. Indien gij waarlijk gelooft, dan is het u onmogelijk iets te genieten, tenzij dan als een diep verbeurd geschenk. De Joden zeiden van den Oversten: „Heere! hij is waardig, dat Gij hem hoort," — maar de Overste zelve zeide: „Heere! ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak inkomt." Gij kunt dus uwe vijgenbladeren gerust weg werpen; zij hinderen slechts; want Gods genade heeft niet alleen de bruiloft toebereid, maar ook kleederen voor u gereed gemaakt, om daar aan te zitten, en Hij brengt en geeft u die, in de beloften van Zijn Woord. Is uw weg verward, uw hart verlegen, uwe hope verloren, herinner u dan met de Syriërs, dat Israëls Koning goedertieren is, en ga in zak en assche tot Hem, om u aan Zijne genade over te geven.

Heb daarbij evenwel altijd het oog op den Middelaar Jezus. In den meest verlegen' toestand van uw hart kunt gij vrijmoedig van God alles gelooven, alles hopen, alles verwachten; maar dan ook alleen in Jezus naam. Voor Jezus naam zwijgt de Wet; door dien naam wordt het hart van God geopend, want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou. En indien gij met Jezus van wal zijt gestoken, houdt u dan ook te midden van storm en het geloei der baren verzekerd, dat gij door ongeloof niet behoeft te wankelen, al ligt Jezus te slapen in het schip.

O! het is een zalig leven, waarin Jezus als het einde der Wet tot vrede met God en tot reinigmaking des harten, door het geloof wordt gekend en vrijmoedig wordt omhelsd. AMEN.

DE HOOGE GOD ZIJNE GUNST DEN NEDERIGEN BETOONENDE, DOCH DEN HOOVAARDIGEN ZIJN MISNOEGEN.

VOORZ. PSALM 34: 8, 9.

VOORAFSPRAAK.

De Psalm, van welken wij daar even een gedeelte hebben gezongen, werd door David gedicht, na zijne ontkoming van Achis, toen hij in de spelonk Adullam geweken met zijne hem getrouw geblevene manschap, den Heere loofde voor de verleende uitredding, — haar vermaant, om steeds op God te vertrouwen, — deugd en Godsvrucht te betrachten, — niet op zelfswraak bedacht te wezen, — maar de uitkomst van hun lot den Heere aan te bevelen en toe te vertrouwen. En terwijl David in dit leergedicht, blijkens vers 12, bezig is, om tot des Heeren vrees op te wekken, moedigt hij, in het opgezongen gedeelte dezes Psalms, de bedrukte, gebrokene en verslagene van hart, daarmede aan, dat des Heeren oogen in gunst op hen zijn gevestigd, en dus, dat Hij hen kent, bewaakt en verzorgt, — dat Zijne ooren geneigd zijn tot hun geroep, en Hij derhalve hulpvaardig is, wanneer zij uit hunne nooden en ellende tot Hem roepen, — en dat Hij hun nabij is in Zijne gunst, met Zijne magt, trouw en goedheid; waardoor Hij hen wil, kan en zal helpen en behouden.

Gelijk deze heilrijke waarheid, ter bemoediging van die bedrukten en verslagenen van geest, in Gods Woord wordt geleerd, zoo werd zij ook steeds door de ondervinding van al Gods arm en ellendig volk bevestigd.

Er zullen er thans hier wel tegenwoordig zijn, die uit eigene of anderer ervaring, als David, (vers 7, 18) kunnen verklaren: „deze of die ellendige riep, en de Heere hoorde; en verloste hem uit al zijne benaauwdheden."

Doch gansch anders is het met *degenen, die kwaad doen*, en zich verheffen boven die armen en verslagenen van geest: *het aangezigt des Heeren is tegen hen*, in gramschap namelijk ontstoken, wegens hunne ongeregtigheden. Het aangezigt des Heeren beteekent hier toch, even gelijk Ps. 21: 10, Zijn toorn of heilig misnoegen, op Zijn aangezigt, als het ware, uitgedrukt, en vertoond ter bedreiging van straf.

En voorzeker! gelijk wij daarvan zongen, alzoo doet de Heere: „Hij is 't verbroken hart, 't verbrijzeld en bedrukt gemoed, ten allen tijd, nabij en goed, in tegenheid en smart; en slaat een gram gezigt op boozen, die Hem tegen staan."

Deze tweeledige waarheid wilde ik met u, onder opzien tot den Goddelijken zegen, thans nader overwegen. Bidden wij enz.

TEKST: Ps. 138: 6.

WANT DE HEERE IS HOOG, NOGTANS ZIET HIJ DEN NEDERIGEN AAN, EN DEN VERHEVENEN KENT HIJ VAN VERRE.

De Psalm, waaruit ik u daareven mijne tekstwoorden voor las, is van David, en door hem opgesteld, toen hij reeds zijn verblijf te Jeruzalem had, na dat de Heere hem verhoord, van zijne vijanden verlost, hem rust gegeven, het draagbaar Heiligdom op Sion gevestigd, en de belofte, dat hij Koning over gansch Israël zijn zoude, aan hem vervuld had. Deze gedachte wordt door deszelfs inhoud blijkbaar bevestigd. Immers had David toen vele proeven van Gods goedheid en trouw ondervonden, (vs. 2) — vele blijken van gebedsverhooring, tot vreugd en sterkte voor zijn hart,

ontvangen, (vs. 3) — zulke redenen uit Gods mond gehoord, en derzelver blijkbare vervulling aan hem gezien, zoodat al 's aardrijks Vorsten daarin des Heeren Woord en weg zouden moeten kennen en eerbiedigen, (vs. 4, 5) — en toen mogt de bevinding van dat alles in hem wel hope werken, dat de Heere het voortaan met hem wel maken, hem bewaren, verzorgen, en het begonnen heilswerk voortzetten en voor hem voleinden zoude (vs. 7, 8). En alzoo looft en dankt David den Heere ootmoedig voor genotene redding, ondersteuning, bewaring en zegen, en bidt vertrouwend, om zulks ook verder te mogen ondervinden.

Mijne tekstwoorden behelzen eene bemoedigende getuigenis, dat de Heere, hoe hoog en heerlijk Hij ook zij, echter naar den rijkdom Zijner genade in Christus, op Zijn arm en ellendig volk, gunstig wil nederzien; en tevens, eene bedreiging van Zijn heilig misnoegen aan hen, die in hoogmoed wandelen.

Deze tweeledige waarheid zal ik u eerst naar den tekst, ontvouwen; daarna hare zekerheid en strekking aanwijzen; en dan van het overwogene een toepasselijk gebruik voor ons zelven maken.

I. *a.* Het eerste lid dier waarheid is begrepen in deze woorden: „want de Heere is hoog, nogtans ziet Hij den nederigen aan.”

Door *den Heere*, hebben wij hier aan God in het gemeen te denken, doch in het bijzonder te verstaan den eersten Persoon van de H. Drieëenheid, God den Vader, namelijk: die de Majesteit der Godheid handhaaft, hier Heere genoemd, naar het oorspronkelijke *Jehova*, welke Gods groote gedenknaam is, te kennen gevende, dat Hij eeuwig, volstrekt noodzakelijk, onafhankelijk en onveranderlijk God is, die al Zijne beloften en bedreigingen getrouwelijk en zeker vervult. En deze Heere,

zegt de tekst, *is hoog*, dat is: verheven, groot en heerlijk. Hij wordt daarom genoemd *de hooge God*, (Micha 6: 6.) die hooger is dan de hoogen, (Pred. 5: 7.) ja de Allerhoogste. (Ps. 92: 9.) Zoo groot en heerlijk is Hij *in Zijn Wezen*, dat volstrekt ondoorgrondelijk en onbegrijpelijk is. Alle mogelijke volkomenheden zijn op de allervolmaakste wijs in Hem vereenigd. *In bestaan* en *werkingen* is Hij geheel onafhankelijk van alles, wat buiten Hem bestaat. Van eeuwigheid tot eeuwigheid is Hij onveranderlijk dezelfde. Overaltegenwoordig, alwetend, hoogst wijs, heilig, regtvaardig, almagtig, goedertieren, genadig, barmhartig, langmoedig, volkomen en algenoegzaam is Hij voor, en hoogst gelukzalig in Zich zelven.

Onbegrijpelijk hoog en heerlijk is de Heere *in die* ondoorgrondelijke *verborgenheid Zijner natuur, waar door een en het zelfde Goddelijk wezen eigen is aan den Vader, den Zoon, en den H. Geest*, zoodat aan elk derzelver Goddelijke namen toekomen, — al de zoo even genoemde volmaaktheden eigen zijn, — bijzondere Goddelijke werkingen moeten toegekend, — en Goddelijke eere bewezen moet worden.

De Heere is hoog, ondoorgrondelijk groot en heerlijk in Zijne *werken* en *wegen*. Hem wordt daarom eene *hooge hand* en een *sterke arm* toegeschreven. (Exod. 14: 8. Ps. 89: 14.) En Hij verklaart er zelf van: „dat, gelijk de Hemelen hooger zijn dan de aarde, alzoo Zijne gedachten en wegen hooger zijn, dan de onze." (Jes. 55: 8, 9.) Denkt aan Zijne werken *in de natuur*, welke zoo verbazend groot, menigvuldig verscheiden en heerlijk zijn, ook ten opzigte van derzelver zamenstelling en bestemming; denkt ook als een blijk Zijner hoogheid, aan Zijne volstrekt onbegrensde, vrijmagtige, onwederstaanbare regering over het gansch heelal in het gemeen, en over de aarde en hare bewoners in het bijzonder: deze regering is, hoewel geheel ondoorgrondelijk, echter hoogst wijs, regtvaardig, heilig en goed; denkt voorts aan de wegen, welke Hij houdt met geheele

volken en bijzondere personen; en denkt eindelijk vooral aan Zijne werken en wegen *in de genade*, ter verlossing van zondaren, door Jezus Christus, Zijnen Zoon. Hierin ontdekken wij zulke hooge, verhevene en onnaspeurlijke wegen, in de beraming daarvan en in de uitvoering derzelver, dat de kennis van dezelve ons te hoog en te wonderlijk is, en wij daar niet bij kunnen. Voor deze wegen staan wij nog meer verbaasd, dan voor de onmetelijke hoogte der hemelen; en voor het vleeschelijk verstand schijnen zij onmogelijk, onbestaanbaar, wonderlijk, ja zelfs tegenstrijdig te wezen.

Wie zoude nu kunnen denken of verwachten, dat die hooge, algenoegzame en volzalige God, op geringe, nietige, onwaardige en strafschuldige zondaren, in gunst wil nederzien? Nogtans doet Hij dit, hoe diep nederbuigend het ook zijn moge:— *Hij ziet den nederigen aan*, zegt de tekst. Het woord door *nederig* vertaald, wordt gebruikt van personen en zaken, die laag van stand en staat zijn. Het wordt Jes. 2: 17 overgezet door *gebogen* of ter nedergedrukt. Van menschen gebezigd, beteekent het de zulken, die ootmoedig zijn en kleingevoelende van zich zelven, en daarmede overeenkomstig, in bestaan en werkzaamheid, zich gedragen. *Nederigen van geest en van harte*, worden zij in den Bijbel genoemd, die leven onder indrukken van Gods hoogheid en hunne eigene geringheid en onwaardigheid. Door onzen afval van God zijn wij, in ons zelven, daarvan vervreemd, en integendeel geneigd tot hoogmoed en zelfverheffing. De natuurlijke mensch kan wel eenige nederigheid voordoen; doch zij mist het ware beginsel, — er is hoogmoed onder verborgen, — men bedoelt daarmede zich zelven, — zij heeft alleen de schijnbare gedaante van nederigheid, — en zij heeft hare grondoorzaak niet in de ootmoedige gestalte des harten. Deze gemoedsgestalte wordt geboren uit het geloof, door eene levende kennis van zich zelven, in zijne geringheid, onwaardigheid, zonde, schuld, strafwaardigheid, en van Gods hoogheid. Hij wordt daar

door afgebragt van al zijne hoogten van eigene geregtigheid, waardigheid, wijsheid en kracht. Van deze hoogten afgedreven kan hij nog wel eens weêr, gelijk door eenige andere misdaad, (Gal. 6: 1.) zoo ook door hoovaardij overvallen worden, zoodat hij voor eenen tijd staat, zoekt en tracht naar hooge dingen, gelijk te zien is in David, bij de telling zijns volks; in Hizkía, toen zijn harte zich verhief, (Jes. 39: 2.) en in Petrus, bij wien de hoogmoed voor zijnen val kwam. Maar die in den grond en in de gestalte des harten nederig is, leert hoe langer zoo meer dat bederf kennen, zoodat hij het haat, mijdt en verfoeit. Door het gezigt van zijne verdorvenheid, schuld, ellende en krachteloosheid, — van zijne nietigheid, onwaardigheid en strafwaardigheid, — en van Gods hoogheid en heerlijke deugden, verkrijgt hij allengskens een laag gevoelen van zich zelven en al zijn doen. Hij gevoelt zich arm, — zijne oogen zijn niet hoog, — hij kent zich onvermogend, — en tot alle goed werk ondeugend. Hij gedraagt zich ook overeenkomstig met dat gevoelen. Hij klaagt veel over zijnen ellendigen toestand; gedurig is hij afhangende van en uitziende naar boven, om vervulling van zijn allezins gebrek; hij kan niets doen buiten Jezus; dezen Heiland heeft hij noodig tot wijsheid, regtvaardigheid, heiligmaking en verlossing; hij kan in zijne eigene kracht niet voortgaan; voorheen ontvangene genade kan hem nu niet steeds sterken, noch helpen in nieuwe verzoekingen; door den nood gedreven moet hij, smeekingen sprekende, dagelijks bij God gaan bedelen, en hij schaamt zich dat niet; in de openbare en verborgene Godsdienstoefening is hij het liefst en het gelukkigst, in de gemoedsgestalte van den Tollenaar; ook in zijne verkeering is hij nederig, vriendelijk en bescheiden; hij spreekt niet trotsch en opgeblazen; hij veracht of miskent zijnen broeder niet, maar acht hem door ootmoedigheid, uitnemender dan zich zelven; in kleeding en leefwijze schikt hij, die met ootmoedigheid bekleed is, zich niet zeer naar de eeuw

dezer wereld, maar is daarin betamelijk en eenvoudig; in voorspoed en zegeningen erkent hij zijne onwaardigheid, en is Gode ootmoedig dankbaar, terwijl hij onder tegenspoed en bezoeking zich onderwerpt en vernedert onder de hand Gods; hij zoekt geene ijdele eer van menschen, maar oefent zich in de les van zelfverloochening; hij bemint niet de begroetingen en loftuitingen der menschen, noch de voorgestoelten en vooraanzittingen, maar heeft liever, dat men tot hem zegge: „schik wat hooger op;" wil de Heere zijnen staat verruimen en hem verhoogen, hij wil zich daarop niet verheffen, noch er zijn hart opzetten. Zulk eenen nu, die dat kent en beoefent, moogt gij voor eenen *nederigen* houden.

Schoon zulk een mensch menigmaal van de wereld miskent, veracht en voorbijgezien wordt, *nogtans*, zegt David, hoe verwonderlijk en diep nederbuigend het ons moge voorkomen, *ziet de Heere*, niet tegenstaande de al ons begrip te boven gaande hoogheid en heerlijkheid Zijner Majesteit, *den nederigen aan.*

God, die een Geest is, „heeft eigenlijk geene vleeschelijke oogen, en Hij ziet dus niet, gelijk een mensch ziet." (Job. 10: 4.) Doch oneigenlijk worden Hem oogen, en hier het *zien* toegeschreven, om er Zijne Goddelijke alwetendheid en wijsheid door uit te drukken. Hier is het echter geen zien met het oog Zijner Alwetendheid, waardoor Hij alle dingen kent, en ziet op alle menschen kinderen" (Ps. 33: 13.); ook niet met een oog van gramschap, gelijk „Zijn aangezigt aldus is tegen degenen, die kwaad doen" (Ps. 34: 17.); maar het zegt hier een aanzien *in gunst*, waarvan Maria zong: „Hij heeft de nederigheid Zijner dienstmaagd aangezien," (Luk. 1: 48); — een aanzien met een *oog van liefde en welbehagen*, zooals de Heere Habel en zijn offer aanzag, (Gen. 44); — met een *oog van ontferming*, gelijk die God des aanziens zoo mededoogend Hagar heeft aangezien, (Gen. 16: 13); — met een *moed en troostgevend oog*; aldus zeide de Heere van de treurigen (Jes. 57: 18): „Ik zie hunne

wegen, en Ik zal ze genezen; Ik zal ze geleiden, en hun vertroostingen wedergeven, namelijk hunne treurigen;" — eindelijk, om niet meer te noemen, het geeft te kennen een aanzien met *een vaderlijk oog*, zoo als dat steeds *ter redding*, *verzorging en bewaring* is „over degenen, die Hem vreezen, en op Zijne goedertierenheid hopen." (Ps. 33: 18.) Op zulk eene wijze ziet die hooge Majesteit den nederigen *bestendig* aan, zoodat Hij van hem Zijne oogen niet onttrekt, gelijk Elihu verklaart, (Job 36: 7.) en de Heere zelf aan den zulken belooft, zeggende: „*Mijn oog zal op u zijn.*" (Ps. 32: 8.)

De Heere nu, hoe ondenkbaar hoog en heerlijk Hij zijn moge, ziet nogtans den nederigen aldus aan, uit *genegenheid* tot hem in Christus; daarom laat Hij aan den zulken *Zijne gunst* uit, en „geeft hem Zijne genade;" (Jak. 4: 6.) Hij heeft hem *lief*, want de verborgen mensch des harten, in het onverderfelijk versiersel eens zachtmoedigen en stillen geestes, is kostelijk voor God." (I Petr. 3: 4.) „Hij heeft een *welgevallen* in degenen, die Hem vreezen; (Ps. 147: 11.) des Heeren *lust* is aan hem; (Ps. 18: 20.) Hij *ontfermt zich* over hem, gelijk een Vader dat doet over zijne kinderen, waarom Hij zich wendt tot het gebed desgenen, die ganschelijk ontbloot is, en zijn gebed niet versmaadt; (Ps. 102: 18.) aan den nederigen houden de beloften des Evangelies, (Matth. 11: 5.) en de Heere, die hem aldus aanziet, zal hem, op zijnen tijd, ook gewis verhoogen; (Jak. 4: 10.) terwijl de nederige in deze zijne hoogheid alreeds mag roemen. (Jak. 1: 9.)

b. Het andere deel dier waarheid, straks opgegeven, namelijk: de bedreiging van des Heeren heilig misnoegen aan hun, die in hoogheid wandelen, is begrepen in de volgende woorden van mijnen tekst: „*en den verhevenen kent Hij van verre.*"

De voorwerpen van des Heeren heilig en regtvaardig misnoegen zijn hier, *de verhevenen*, gesteld tegen de nederigen, die Zijne gunst erlangen. Het oorspronkelijk

woord wordt gebruikt van alles, wat hoog en verheven is, als bergen, heuvelen, de vlugt der arenden, den hemel, en wat dies meer is, en in overdragtelijken zin ook van menschen, om er *hoovaardigen* door aan te duiden. De Heilige Schrift spreekt van hun als *hoogen van harte*, (Spreuk. 16: 5.) en *hoogen van oogen*, (Ps. 101: 5.) *die uit de hoogte spreken*, (Ps. 73: 8.) en trotschelijk zich verheffen boven en aankanten tegen anderen, vooral tegen de zoo even gemeldde nederigen; ja! „zij strekken zelfs hunne hand uit tegen God, en stellen zich geweldelijk aan tegen den Almagtigen." (Job 15: 25). Deze hoovaardigheid is eene zeer booze gesteldheid des menschen, voortkomende uit den verdorvenen aard, hem van de geboorte af aan eigen, en veroorzaakt door den val en ongehoorzaamheid onzer eerste voorouders, Adam en Eva, in het Paradijs, die door hoogmoed en zelfverheffing, even gelijk de gevallene Engelen, van God afvielen. „Deze hoogheid des harten is den Heere een gruwel," (Spreuk. 16: 5) en eene gestadig opwellende bron van vele en velerlei zonden; zij is werkzaam en ontdekt zich in het *burgerlijke* onder menschen van allerlei stand, kunde, geslacht en leeftijd, *in woorden*, sprekende uit de hoogte, in houding, gelaat en *gebaarden*, gelijk te zien is in dien Farizeër (Luc. 18: 11,) ook in *huis* en *huisraad*, in *kleeding* en *leefwijze*, gelijk dit uit Gods Woord en de dagelijksche ondervinding genoeg bekend is. En in het *godsdienstige* verblindt en verbijstert de hoovaardij den mensch geheel, zoodat hij, als Simon volgens Hand. 8: 9, van zich zelven denkt en zegt, dat hij wat groots is: zij vervoert hem tot allerlei dwaling, en doet hem hoog denken en opgeven van zijne eigene werken en daarop vertrouwen, terwijl hij anderen niets acht. Men denke slechts aan den zoo even gemeldden Farizeër; ja niet zelden doet zij hem wanen, dat hij wijs is boven anderen, ook zelfs boven hetgene in Gods Woord geschreven is. De hoovaardige acht zich alles waardig en tot alles bekwaam; —

hij wil zich gaarne verheffen boven anderen, doch zich niet buigen onder hen; — hij wil van allen ontzien en geëerd worden, maar zelf niemand ontzien noch eeren; — zijne hoovaardij verblindt hem omtrent zich zelven; — zij maakt hem tot eenen verachter en onderdrukker van zijnen evenmensch; (Ps. 73: 8) — zij doet hem zich verheffen tegen God, en Hem vergeten, ja zelfs verzaken; — zij heeft bederf en ondergang ten gevolg, „want de hoovaardij is vóór de verbreking, en de hoogheid des geestes vóór den val," naar Spreuk. 16: 18, en zij berokkent den mensch, die met hoovaardij als met eene keten is omringd, het heilig misnoegen van den Hoogen God: immers *den verhevenen kent Hij van verre.* Trouwens die Hooge God is ook de Alwetende, Hij kent derhalve de hoovaardigen: Hij weet, wie, wat en waar zij zijn; — Hij kent de gesteldheid van hun gemoed, hunne gedachten, begeerten, bedoelingen, woorden en daden; — Hij kent hen volkomen, ten alle tijde, aan alle plaatsen, in al hunne omstandigheden en verrigtingen. Zij mogen zich sterken in hunne verbeelding, *dat de Heere het niet ziet, en de God van Jacob het niet merkt* (Ps. 94: 2, 6), maar zij bedriegen zich: „of zoude Hij, die de ooren plant, niet hooren, en zoude Hij, die de oogen formeert, niet aanschouwen?" (vs. 9) Ja voorzeker! Hij *kent hen;* doch niet in liefde, met goedkeuring, maar *van verre*, om hun aldus de toenadering tot Zich te ontzeggen, ten bewijs, dat Hij hen met verachting beschouwt en onwaardig acht, om van nabij en naauwkeurig te worden aangezien; „want dat hoog is onder de menschen, zegt Jezus daarom, is een gruvoor God." (Luc. 16: 15) *Van verre* kent Hij de verhevenen, om hun Zijn heilig misnoegen over hen te doen kennen, en als een wederpartijder Zijne hand tegen hen te stellen en hen te straffen: „God toch wederstaat den hoovaardigen" (1 Petr. 5: 5).

Dit nu doet de Heere, wanneer Hij paal en perk stelt aan de verheffingen dier verhevenen en hunnen hoog-

moed fnuikt; — wanneer Hij hunne hoogtens terneder werpt en omkeert; — wanneer Hij hun datgene, waarop zij zich verhoovaardigen, ontneemt; — als Hij hen, bij het berooven van hunne eer, aanzien en vermogen, ook aan verachting en beschimping blootstelt en overgeeft; — als Hij die verhevenen met zulke oordeelen bezoekt, dat zij het hoofd buigen en hangen laten van benaauwdheid en weedom des harten; — wanneer Hij in hunne trotsche ontwerpen blaast, die verijdelt en verstrooit, en hen in hunne ondernemingen en pogingen teleurstelt; — wanneer Hij tegen hunne gebeden rookt, Zijne zegeningen hun onthoudt, en hen onder de dienstbaarheid van anderen brengt; — insgelijks, als Hij hen zet op gladde plaatsen, en in eenen oogenblik doet vallen in verwoesting; — en eindelijk, zoo zij niet tot ootmoed, boetvaardigheid en bekeering komen, als Hij hen met al hunne gewaande wijsheid, deugd, kracht en waardigheid, in Zijnen toorn van de aarde wegneemt, hen doet vergaan, en al waren zij zelfs tot den Hemel toe verhoogd, ter hel toe neder stoot, om tot straf te lijden het eeuwig verderf van het aangezigt des Heeren, en de heerlijkheid Zijner sterkte.

II. Ziedaar, M. H.! U beide die getuigenissen, in den tekst begrepen, eenigzins ontvouwd! Nu moet ik, naar mijn opgegeven ontwerp, u derzelver *zekerheid* en *strekking* aanwijzen.

a. De eerste getuigenis, welke David hier van den hoogen God aflegt, namelijk, dat Hij den nederigen in gunst aanschouwt, is volkomen waarachtig; al de eeuwen geven getuigenis van deze waarheid. Ik zal dit nu kortelijk bewijzen.

De Heere, hoe hoog Hij ook zij, heeft nogtans Hagars verdrukking aangehoord (Gen. 16: 11), Leä's verdrukking aangezien (Gen. 29: 32), Jacobs ellende en den arbeid zijner handen aangezien (Gen. 31: 42), en hem geantwoord ten dage zijner benaauwdheid (Gen. 35: 3); Jozef al zijne moeite doen vergeten, en hem zeer verhoogd (Gen. 41: 5; 45: 8). Hij zag de bedrukte

Naömi aan, en gaf haar eenen verlosser en verkwikker harer ziel (Ruth 4: 14, 15). Hij gedacht aan de weenende Hanna (1 Sam. 1: 19). Hij redde uit Isebels moordzuchtige handen den moedeloozen Elia (1 Kon. 19). Hoe gunstig zag hij eenen Daniël aan, ter zijner redding uit den leeuwenkuil, en eenen Paulus, ter verlossing van hem uit grooten nood en dood! Welke opgerigte teekenen en doorslaande blijken, dat de Heere de nederigen alzoo aanziet, treft men aan in de geschiedenis des joodschen volks, niet alleen in deszelfs uitleiding uit Egypte, maar ook in zijne ballingschap, (men herrinnere zich alleen de geschiedenis van Esther,) en in de wondervolle verlossing en wederbrenging van dat volk uit Babel in hun vaderland! De wonderdadige bewaring en verlossing van die bedrukte Sadrach, Mesach en Abed-Nego uit den zevenmaal heeter dan gewoonlijk gestookten oven, roept ons dit ook luide toe. Geheel de levens-historie van Daniël, van David, en en bij uitnemendheid, die van Job bevestigt dit insgelijk. Te regt mogt Hanna zingen: (1 Sam. 2: 7, 8) „de Heere maakt arm en maakt rijk; Hij vernedert, ook verhoogt Hij. Hij verheft den geringen uit het stof, en den nooddruftigen verhoogt Hij." En David mogt juichen: „de Heere is nabij de gebrokenen van harte, Hij behoudt de verslagenen van geest. Vele zijn de tegenspoeden des regtvaardigen; maar uit die alle redt hem de Heere; (Ps. 34: 19, 20) de Heere doet den verdrukten regt, maakt de gevangenen los, en rigt de gebogenen op." (Ps. 146: 7, 8) Zijne eigene ondervinding had dat overtuigend bewezen en dankbaar doen betuigen: „door Uwe verootmoedigen hebt Gij, o Heere! mij groot gemaakt." (2 Sam. 22: 36) En „Maria loofde den Heere, om dat Hij hare nederigheid had aangezien." (Luc. 1: 46.)

Deze waarheid is dus zeker: doch zij heeft ook eene heilzame strekking ter opwekking *tot des Heeren lof*. Wanneer immers „de Heere de weeklage verandert in

eene rei, — den zak ontbindt, — en ons met blijdschap omgordt, dan is dat, opdat onze eer Hem psalmzinge en niet zwijge. (Ps. 30: 12, 13.) „De bevrijdden des Heeren, die Hij van de wederpartijders verlost heeft, moeten Hem, daar Hij goed is, loven." (Ps. 107: 1, 2.) Toen de hooge God Israëls volk, door Faraö in Egypte vernederd en verdrukt, zoo gunstig had aangezien en gered, werden zij daardoor opgewekt en gedrongen, om Hem te loven. (Exod. 15.) Dat aanzien van den nederigen en de verlossing des nooddruftigen zijn eene stof, om den Heere te zingen en te prijzen. (Jer. 20: 13.) Zij moet voorts opwekken *tot de vreeze des Heeren. Ontzie Hem toch*, o Israël! wordt er Ps. 22: 24, 25 gezegd, *want Hij heeft niet veracht noch verfoeid de verdrukking des verdrukten; maar Hij heeft gehoord, als die tot Hem riep, en Zijn aangezigt voor Hem niet verborgen.* — Zij strekt daarenboven ter opwekking *tot vertrouwen op den Heere en hope op, ja roem in Hem.* Tot die nederige, bedrukte schaar wordt geroepen: „vertrouw op Hem te aller tijd, o gij volk! Israël hope op den Heere; want bij Hem is vele verlossing." (Ps. 62: 9. 130: 7.) „Hun Verlosser is sterk; Heere der heirscharen is Zijn naam." (Jer. 50: 34.) Dat volk overwege, en houde door het geloof vast aan dien schat van beloften, door dien magtigen en getrouwen Verlosser gedaan, Wiens karakter het is „den nooddruftigen te redden, die daar roept, mitsgaders den ellendigen, en die geenen helper heeft; „ja Wiens ambt, eer en lust het is," den armen en nooddruftigen te verschoonen, en de zielen der nooddruftigen te verlossen." (Ps. 72: 12, 13.) Bij dien God des aanziens, die den nederigen Zijne genade geeft en verhoogt, zal de nooddruftige niet voor altoos vergeten worden, noch de verwachting der ellendigen in eeuwigheid verloren zijn. (Ps. 9: 19.) Hij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Zijne hand geve. En hoe het den nederigen hier in dit leven ook gaan moge, al werden hem tot den dag zijnes doods toe

wateren eens vollen bekers uitgedrukt, gelijk Asaf sprak, (Ps. 73: 10.) hij heeft nogtans in Gods beloften eenen vasten grond, om ten gevolge van dat gunstig aanzien des hoogen Gods, heil, hulp, verhooging en zaligheid te verwachten. En daarom „roeme de broeder, die nederig is, in zijne hoogheid." (Jak. 1: 9.)

b. Wat nu des dichters andere getuigenis in den tekst aangaat: de beschouwing daarvan levert een geheel ander gezigt op; zij maakt des niettemin den Heere, in het welgestelde oog, even liefde- en lofwaardig; en zij is ook even zeker als de eerste. Dit zal ik u thans aanwijzen.

Al vroeg in den ochtenstond der wereld, waren de Engelen, die hun beginsel niet bewaard hadden, en na hen insgelijks onze eerste voorouders, die zich verhieven, ontzettende getuigen, dat de hooge God den verhevenen van verre kent. Josefs broeders, Pharaö, Korah, Dathan en Abiram, Saul, Goliath, Rabsake, Haman, Nebukadnezer, en zoo vele andere vernederde hoogvaardigen, als er geweest zijn, roepen ons die waarheid, als het ware, luidkeels toe. Waar in de gewijde geschiedenis het oog zich wendt, overal ontdekt het opgerigte gedenkteekenen, ter waarschuwing tegen de hoovaardij en ter bedreiging van allen, die zich zelven verheffen. Geheele volken ondervonden de blijken van des Heeren heilig misnoegen tegen den hoogmoed. Immers hoe waren des Heeren oogen tegen Israël, wanneer het zich verhief en trotschelijk handelde, en hoe werd dat volk deswege vernederd, ja verpletterd! (Deuter. 1 : 43.) En welke geduchte oordeelen werden aan dat volk bedreigd ter oorzaak van deszelfs hoovaardij, en vervolgens ook over hetzelve uitgevoerd! Men leze slechts Jes. 2 en 3, en 9: 8. Babel is wegens den hoogmoed vernederd en ter helle toe nedergestooten. (Jes. 14: 11—15.) Gelijk dit ook deswege aan Kapernaüm bedreigd werd, Matt. 11 : 23. Om hetzelfde kwaad trof ook Moab en Assur datzelfde lot. (Jer. 48: 29. Jes. 10: 12.) Ja zelfs! onder de godvruchtigen ontbreekt het geenszins aan voorbeelden, ter

bevestiging dezer waarheid: immers, als David uit hoogmoed het volk telt, ondervindt hij spoedig op de geduchtste wijze, dat de Heere hem van verre kende en Zijn heilig misnoegen betoonde. (2 Sam. 24.) Wanneer het hart van Hizkia verheven werd, kwam er groote toornigheid over hem. (2 Chron. 32 : 25.) En, om geene voorbeelden meer te noemen, want de tijd zoude mij ontbreken, welke treurige gevolgen had de zelfverheffing van Petrus voor hem! En geen wonder, want hoogmoed is een groot en bespottelijk kwaad, eene steeds opwellende bron van velerlei ongeregtigheid. Trouwens de nietige, van God afhankelijke en diep bedorvene, mensch begaat door hoogmoed den sterksten opstand tegen dien hoogen God, en zoekt Hem in de daad te evenaren, of van Zijnen troon te stooten. Welke boosheid! maar ook, welk eene dwaasheid! Dwazer nog, dan wanneer een kind, dat zonder de moederlijke hulp niet gaan of staan kan, zich tegen eenen sterken en welgewapenden krijgsman zoude willen verzetten. Immers zijn die verhevenen bij dien oneindig hoogen en verhevenen God vergeleken, minder dan een druppel aan eenen emmer, dan een stofje aan eene weegschaal. — De Heilige Schrift bevestigt daarom deze waarheid zeer nadrukkelijk; dan is het: „die hoog is van hart, is den Heere een gruwel." „Hoovaardigheid is vòòr de verbreking; en hoogheid des geestes vòòr den val." (Spreuk. 16: 5, 18.) „Hij, die hooger is dan de hoogen, neemt er acht op;" (Pred. 5: 7.) en Hij is magtig te vernederen, degenen die in hoogheid wandelen. (Dan. 4: 37.) Dan weder: „de Heere vergeldt overvloediglijk den genen, die hoogmoed bedrijft." (Ps. 31 : 24.) Hier leest men: „de Heere scheldt de vervloekte hoovaardigen;" (Ps. 119: 21.) daar weder: „het huis der hoovaardigen zal de Heere afrukken," (Spreuk. 15 : 25.) „en God wederstaat de hoovaardigen." (Jak. 4: 6.) Paulus vermaande daarom ook zoo ernstig: „wees niet hooggevoelende, maar vrees." (Rom. 11 : 20.) En zelf had hij, om daarvoor be-

waard te worden, eenen scherpen doorn in het vleesch gekregen, opdat hij zich niet zoude verheffen. (2 Cor. 12: 7.)

De strekking, ook van deze waarheid, valt ons nu van zelf in het oog. Ik zal evenwel ter aanwijzing daarvan iets opgegeven. — Zij moet *een ieder afschrikken van hoovaardij*; — zij geeft *den vromen grond*, *om op den Heere te hopen*, die niet aanziet, dat voor oogen is, en wonen wil bij eenen nederigen van geest; *en*, om bij het opmerken van hare vervulling, met Hanna en Maria, *deswege den Heere te loven;* — zij moet hem *aansporen*, *om veel te bidden:* „houd mij o Heere! terug van trotschheden, en laat ze niet over mij heerschen"; (Ps. 19: 14.) *en*, *om* door des Heeren genade *daar naar te staan*, dat hij met David kan zeggen: „mijn hart is niet verheven, en mijne oogen zijn niet hoog;" (Ps. 131: 1.) — en zij moet hem *opwekken*, *om tegen deze* ligt omringende *zonde te waken*, *te bidden en te strijden:* en hiertoe, door het geloof, vast te kleven aan, en kracht te zoeken bij den nederigen en ootmoedigen, en ook om de zonde des hoogmoeds, als Borg zoo diep vernederden Jezus. Deeze waarheid heeft hij vooral ook in zijnen geestelijken stand onder het oog te houden. Immers, zoo menigmaal als hij in de houding van eenen Farizeër, en niet in de gestalte des Tollenaars, voor God verschijnt op eenigen anderen grond, dan Gods vrije verklaring in het Evangelie; — zoo menigmaal als hij, buiten de geregtigheid van Christus, of nevens dezelve, eenigen anderen grond om voor God te bestaan, wil leggen; — zoo menigmaal als hij, in eigene kracht, zonder door ootmoedig en armoedig geloof aan den Heere Jezus vast te houden, eenige zonde wil bestrijden, eenige verzoeking tegenstand bieden, of eenigen voortgang in heiligheid poogt te maken; hij zal door de treurige ondervinding gewaar worden, dat die hooge God hem van verre kent en vernedert, ja wel eens zoo vernedert, dat hij tot eenen openbaren aanstoot en ergernis wordt. — Gelukkig is zulk een, als de Heere dat genadiglijk voorkomt en hem geeft

voor God ootmoedig te bukken en vernederd te worden daarin, dat hij veroordeeld bij zich zelven, als een arm zondaar zich in stof en asch diep voor den Heere buigt en verfoeit, — het bloed der verzoening over zich geloovig inroept, — van alles, wat geen Jezus is, om voor God te bestaan, afziet, — en de alvermogende genade, buiten welke hij niets vermag, gedurig insmeekt: dan voorzeker zal hij niet hooggevoelende zijn, maar vreezen, en ootmoediglijk in die vreeze voor God wandelen.

III. Ziet daar, M. H.! beide die getuigenissen, in mijnen tekst vervat, u ontvouwd, en derzelver zekerheid en strekking aangewezen. Laat ons nu van dat een en ander een meer bijzonder toepasselijk gebruik voor ons zelven maken.

Wat dunkt u, M. H.! moeten wij niet, al is zulks in strijd met het oordeel der wereld, die nederigen, welke zoo gunstig door God worden aangezien, eindeloos gelukkig achten boven die verhevenen, tegen welke des Heeren oogen zijn, en die Hij alzoo van verre kent? Zij verschillen hemelsbreed niet alleen in bestaan en gesteldheid, maar ook in hun gedrag en deszelfs uitkomst. Maar tot wie van dezen denkt gij te behooren? Hieraan ligt ons zeer gelegen; en daarom is ons een naauwkeurig zelfonderzoek daar omtrent allezins noodig. Laat mij daarom u en mij zelven ter ontdekking mogen vragen: behoort gij tot die nederigen van hart, die door den den Heere zoo gunstig worden aangezien? Hebt gij dan ook u zelven leeren kennen, als arm, ellendig, zondig, schuldig, krachteloos en strafwaardig, zoodat daardoor weu nbeelding van eigene waardigheid, wijsheid, deugd en kracht u ontnomen en uw hoogmoed gefnuikt werd? Zijt gij deswege ootmoedig en nederig van harte geworden? Werdt gij bezwaard en ter nedergedrukt door den last der zonden? Leerdet gij u vernederen voor den hoogen God in erkentenis van uwe schuld en onwaardigheid? Zaagt gij immer levendig Zijn oppergezag over alles, zoodat gij daaraan u zonder bedenking wildet on-

derwerpen? Hebt gij ooit des Heeren hoogheid en heerlijkheid, en uwe eigene geringheid en strafwaardigheid zoo in het oog gekregen, dat gij, in plaats van hoog te denken van u zelven, gaarne voor God wildet erkennen, dat gij een nietig mensch, een verdorven, hooggevoelend, ondankbaar en ellendig zondaar zijt, — dat gij dat alles, waarop uw hart zich menigmaal verhief nu verloochent, — dat al wat gij zijt en hebt, u uit vrije goedheid van God gegeven zij, en dat Hem alleen daarvoor ook alle eer toekomt, — dat gij niet naar hooge dingen trachten, maar u tot de nederigen voegen wilt, — dat gij in Gods bestelling berust en daarmede, zonder morren, te vrede zijt, althans dit zoo betamelijk acht, — dat gij zachtmoedig zijt geworden, en, u, aan des Heeren welbehagen onderwerpende, stelt als leem in de hand des pottebakkers, — dat gij biddende wierdet om verzoening door Christus bloed, en dat de Heere door Zijne genade, u ootmoedig make en nederig van harte, — en dat gij daarin uwe eer en zaligheid stelt, dat gij God moogt kennen, beminnen, dienen en verheerlijken, door ootmoediglijk voor Hem te wandelen, anderen uitnemender acht dan u zelven, het aangedaan ongelijk wilt verdragen en vergeven, Gode de wraak overlaten, en uwe bescheidenheid aan alle menschen te laten bekend worden?

Gelukkig zij, die op deze vragen eenigermate bevestigend kunnen antwoorden. Zulke neêrgebogene en verslagene van geest ziet de Heere, hoe hoog Hij ook is, toch aan in gunst en liefde. Doch velen zullen op dezelve een ontkennend antwoord moeten geven. Zij immers moeten dit doen, die hoog van hart zijnde, uit de hoogte zeer opgeblazene dingen spreken, (Jud. 16) welke de inbeeldingen des harten zelfs nog te boven gaan, (Ps. 73: 7) ja roemen in hunnen hoogmoed, (Jac. 4: 16). Zij ook, die hunne hoovaardigheid openbaren, als Herodes en Bernice, in gewaad en kleeding, of als Hiskia, in hunne pracht en praal, huis en have, goud en

zilver en andere dingen meer, — zij, die wijs zijn in hunne eigene oogen, die leven na hunnen eigenen zin en wil, en steunen op hunne wijsheid, waardigheid, deugd en kracht, — die zich zelven hoog en anderen gering, ja niets achten, — die zich aan de nederigen, die (Zeph. 3: 12) een arm en ellendig volk genoemd worden, stooten, daar laag op neder zien of wel verdrukken, — en die in hunne eigene schatting rijk en verrijkt zijnde, God wel willen danken, als de Farizeër, dat zij niet zijn als deze en die, maar geenszins de ootmoedige Tollenaarsbede, om genade, tot de hunne maken.

O! gij die nog dus bestaat en werkzaam zijt, hoe ellendig en gevaarlijk is dan nog uw toestand! Gij misleidt en bedriegt u zelven met valsche overleggingen, meenende iets, ja wat groots te zijn, en geens dings gebrek te hebben, terwijl gij niet weet, dat gij ellendig, arm, jammerlijk, blind en naakt zijt. Uw bestaan en gedrag is regtstreeks strijdig met het Evangelie. Gij kunt immers vrije genade voor u niet noodig, begeerlijk, dierbaar en gepast achten. Christus is u ijdel geworden, en gij zijt, dus blijvende, van de genade vervallen. Die achter Jezus wil komen, moet zich zelven verloochenen en nederigheid des harten van Hem leeren. De verhevenen moeten eerst ootmoedig en de rijken arm worden, om ware hoogheid en rijkdom te verkrijgen. De hooge God kent u met zijn heilig misnoegen en ziet van verre in gramschap aan, den ijdelen waan, der trotsche zielen, welke Hij, op zijnen tijd, geducht zal vernederen en straffen.

Och of gij dit, terwijl het nog tijd der genade is, regt mogt opmerken en ter harte nemen! Nu wordt gij nog van 's Heeren wege gewaarschuwd, vermaand en opgewekt. Hoe zult gij ontvlieden, indien gij daarop geen acht neemt? Heden dus, terwijl gij nog Zijne stem hoort, zoo verhardt uwe harten niet!

Gij die overtuigd staat van zonde, en heilbegeerig vraagt: wat moet ik doen, om zalig te worden? Het

Evangelie antwoordt u: „vernedert u voor den Heere, en Hij zal u verhoogen." (Jac. 4: 10) Doet dit *onverwijld*, eer Hij u vernedere; immers „Hij wederstaat den hoovaardigen." (vs. 6) Doet het diep *ootmoedig* als de Tollenaar, die zijne oogen niet durfde opheffen naar den Hemel, maar bedrukt zijnde, op zijne borst sloeg, biddende: o God! wees mij zondaar genadig!

Waar dit waarlijk plaats heeft, daar zullen de oogen niet hoog en het hart niet verheven zijn, — daar zal men niet uit de hoogte, maar als een arme smeekingen spreken, en uit de diepte tot God roepen, — daar wil men eigene waardigheid, deugd, kracht en verdienste wel verloochenen, — daar zal men niet meer, als de Farizeër, met verachting van anderen, op zich zelven vertrouwen en hooggevoelende zijn, maar vreezen, — daar staat men niet naar hooge dingen, maar voegt zich bij de nederigen. Laat voorts vooral uw hart zich vernederen in berouw over uwe zonden, in belijdenis van zijne schuld en ootmoedige smeeking om genadige vergeving. Deze is voor u nog te verkrijgen, doch niet door goud of zilver, ook niet door eigene kracht, waardigheid of verdienste, en evenmin door de hulp van eenig schepsel, maar alleen door het bloed van Jezus Christus Gods Zoon, in en door Wien de Heere de nederigen zoo gunstig aanziet.

Twijfelt gij, of gij wel in waarheid, tot dezelve behoort? Doch indien de zoo evengemelde dingen bij u plaats hebben, dan zijn dezelve u daarvan *kenmerken* en blijkbewijzen: immers vleesch noch bloed heeft u dezelve geopenbaard, maar de Vader, die in de Hemelen is, door Zijnen Geest. Zegt gij: *ik ben dat aanzien van dien hoogen God onwaardig.* De Heere zegt: „Ik doe het niet om uwent wil, maar om Mijns grooten naams wil." — *Mijne zonden zijn te veel en te groot.* „Doch al waren zij rood als scharlaken en karmozijn, zij zullen worden als sneeuw en witte wol: want het bloed van Jezus Christus reinigt van die alle." — *Ik ben te diep onrein.* Maar „Ik, zegt de Heere, zal rein water op u

sprengen, en gij zult rein worden; van alle uwe onreinigheden zal Ik u reinigen." — *Ik ben zoo schuldig en krachteloos.* Juist daartegen „zijn in den Heere, uwen Verlosser, geregtigheden en sterkte." — *Mijn hart is zoo hard en diep bedorven.* Hiertegen belooft Hij: „Ik zal u een nieuw hart geven, en het steenen hart uit u wegnemen, en u een vleeschen hart geven." — *Ik vrees het nog gedurig weder te zullen bederven.* Doch „Ik, zegt uw getrouwe Ontfermer, zal maken, dat gij in Mijne inzettingen zult wandelen, Mijne regten bewaren en die doen." Maar om in al dat heil te deelen, moet het bij u tot die laagte, tot dien ootmoed komen, dat gij als een arme en ellendige geheel uwe redding, om niet, uit vrije genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is, eeniglijk door het geloof leert begeeren en omhelzen. Gewis, zulke nederigen ziet de Heere aan in gunst en geeft hun Zijne genade. Ja, ik herhaal het, tot die laagte moet het komen, want Jezus zegt: „indien gij u niet verandert, (naar het grieksch, *niet afkeert*, namelijk, zeggen onze Randteekenaars, van den hoogmoed), en indien gij niet wordt gelijk de kinderkens, en u vernedert gelijk zij, dan kunt gij in het Koningrijk der Hemelen geenszins ingaan." (Matth. 18: 3, 4).

Geloovigen! die God in Zijne hoogheid en heerlijkheid en u zelven in uwe geringheid, schuld en onwaardigheid leerdet kennen, en hierdoor, onder de genadewerking des Geestes, van Uwe hoogten zijt afgebragt, u voor den Heere hebt vernederd, uwe schuld en onwaardigheid beleden, en als een arme smeekingen gesproken, maar ook ondervinden mogt, dat Hij de nederigen en verslagenen van geest zoo gunstig aanziet: de kennis dezer dingen mag en moet u ter bevestiging strekken, dat gij mede behoort tot die gelukkige voorwerpen van des Heeren gunst en genade.

Uit dien hoofde mag en moet ik u, hoe zeer gij nog zucht en bezwaard zijt, toch zalig spreken. Immers, welk een voorregt is u, met voorbijgaan van veel anderen,

door Gods vrije genade, te beurt gevallen, dat die God des aanziens zoo gunstig op u wilde nederzien! Wie of wat onderscheidt u? Van natuur toch waárt gij, als alle anderen, zondig, schuldig en strafwaardig voor God. Doch het werd u gegeven, dit tot beschaming en verootmoediging, met berouw en leedwezen te zien, — gij werdt van uwe hoogten afgestooten, — en bewogen, om vergevende en heiligende genade bij God in Christus ootmoedig te zoeken. En de Heere zag, om Zijns Zoons wil, u aan in gunst en liefde; in plaats van met hoovaardij, als met eene keten te zijn omringd, werdt gij met ootmoedigheid bekleed; en Hij, die de nederigen vertroost, heeft ook u vertroost en door Zijn verootmoedigen groot gemaakt.

Hoe duur zijt gij deswege verpligt, om dien hoogen en heiligen God ootmoedig en dankbaar te ontzien, te dienen en te verheerlijken. Het verloste Israël zong daarom ook eerbiedig Zijnen lof. Dit betaamt, — het wordt geëischt, dat gij ootmoediglijk voor Hem wandelt, — dit is Godverheerlijkend, — het is u nuttig, — en den naasten stichtelijk.

Maar hoe beantwoordt gij hieraan? Misschien zijt gij hieromtrent nalatig, gebrekkig en, als Hiskia, den Heere geene vergelding doende, naar de weldadigheid aan u geschied, terwijl uwe harten verheven werden.

Bevindt gij u hier schuldig: gedenkt dan toch van waar gij uitgevallen zijt, en bekeert u; — rigt op trage handen en slappe knieën; — verootmoedigt u door belijdenis uwer schuld, met schaamte en berouw er over; neemt de toevlugt tot Christus; — vernedert voor den Heere, en Hij die de nederigen, in Zijnen Zoon Jezus Christus, zoo gunstig wil aanzien, zal u verhoogen.

Om hiertoe te geraken hebt gij u vooral te wachten voor hoovaardij, daartegen te waken en te strijden. Zij is immers een groot en dwaas, een schadelijk en hardnekkig kwaad, dat diep zit en vast is ingeworteld, — dat zeer verderfelijk is en ons ras bekruipt, — een kwaad.

dat zich zoo listig weet te verbergen, en zoo vele bedekselen heeft; — bidt ook daartegen, als David (Ps. 19: 14.) „houd, o Heere! mij terug van trotschheden; laat deze over mij niet heerschen!" — Gedraagt u als armen en ellendigen, smeekingen sprekende tot uwen God en Koning, die de armen en nooddruftigen verschoont en verlost. (Ps. 72: 13.) — Ook moet daartoe uwe volslagene onmagt gezien en bekend worden: want om in den grond regt nederig gemaakt te worden, schiet eigene kracht te kort, en dat werk kan ook door geene zegeningen noch oordeelen, maar alleen door Gods Geest te weeg gebragt worden; en de ware nederigheid des harten moet men van Jezus, in Zijne school leeren. — Zoekt daartoe voorts onder biddend gebruik van den wetspiegel, uwe aangeborene aangezigten te bemerken, (Jak. 1: 23—25) en daarbij ingeleid te worden in het gezigt van uwe nietigheid, onwaardigheid, diep bederf en strafwaardigheid, en tevens in des Heeren hoogheid, heerlijkheid en heiligheid; ten einde gij bij dat gezigt, met Job u zelven verfoeit, en met Jesaja uitroept: „wee mij!" — Tracht ook ingeleid te worden in de ondoorgrondelijke goedheid, ontferming en liefde van den hoogen God, waardoor Hij in Christus, op zulke ellendige zondaren zoo gunstig wil nederzien. Als die vrije en vrijwillige liefde regt en geloovig wordt ingezien, dan wordt het hart week, klein en nederig, en betuigt ootmoedig: „wie ben ik, dat die hooge God en Koning naar mij geringen en onwaardigen wilde omzien!" „Heb ik ook hier gezien naar dien, die mij aanziet!" Overigens moet gij de kastijdingen des Heeren, als middelen in Zijne hand ter uwer verootmoediging geenszins klein achten; want daartoe moet het noodzakelijk komen; maar ook daarop, op die vernedering namelijk, zal op Zijnen tijd, dat aanzien en die verhooging zekerlijk volgen.

Daar dit een en ander u gewis te wachten staat, zoo troost u dan ook daarmede. Hoopt op den Heere; want bij Hem is vele verlossing. (Ps. 130: 7.) Hij is het immers,

Die u uit zoo grooten nood en dood verlost heeft, en ook nog verlossen zal. Heeft Hij ook niet reeds menigwerf uwen druk doen veranderen in geluk? Vertrouw dan op Hem, o gij volk! Stort uw hart voor Hem uit; Hij is eene toevlugt. (Ps. 62: 9.) Wat al opgerigte gedenkteekenen heb ik u aangewezen, ter staving, dat de hooge God de nederigen aanziet in gunst en liefde. Hebt gij nog veel gebrek en onrust, zoo vele moeite en verdriet, — is uw hart nog zoo bedorven en onrein, — ontdekt zich ook bij u nog deszelfs hoogmoedig beginsel, — en moet gij hier nog gebukt gaan onder zonde en schuld, zorg en smart, ellende en wederwaardigheden; schep moed, o bedrukte volk! „want de nooddruftige zal niet voor altoos vergeten worden; noch de verwachting der ellendigen in eeuwigheid verloren zijn." (Ps. 9: 19.) Weet het toch „dat de Heere den armen eene sterkte is, eene sterkte den nooddruftigen, als hem bange is." (Jes. 25: 4.) Ook zij het tot vertroosting, wanneer u druk treft, dat God dien wil en zal verligten, — dat Hij het bedrukte volk verlost, — en dat er eene rust overblijft voor het volk Gods. Ja voorzeker! er zal, op des Heeren tijd, verlossing, volkomene verlossing komen. Zijn woord, Zijn eed, Zijn zegel, en bezworene verbondstrouw zijn daar voor borg. En dan, als die verlossing komt, zullen droefenis en zuchting voor eeuwig wegvlieden, en de nederigen in den volsten nadruk verhoogd worden. God zal alle tranen van uwe oogen afwisschen; noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal er dan meer zijn: maar in plaats daarvan zal eeuwige blijdschap op uwe hoofden wezen. Zoo dan, vertroost elkanderen met deze woorden: AMEN!

NAZ. PS. 9: 18.

DE VREEMDELING OP AARDE.

Vreemdelingschap! Wat dunkt u, M. H.! van dat woord? Verstaat gij wat het beteekent? Voor zoovelen gij wel eens ver van de uwen, ver van uw goed en have, op vreemden bodem hebt vertoefd, zijt gij, in een land der vreemdelingschap, vreemdeling geweest. Gij hebt u toen vreemdeling gevoeld, voor zooveel gij toen een zeker heimwee hebt gekend, een heimwee, dat ons, met een onder ons gebruikelijk spreekwoord, doet erkennen, dat, niettegenstaande al het nieuwe en aangename in den vreemde ons bereid, het te huis verre te verkiezen is boven de vreemdelingschap.

De aarde is des Heeren met hare volheid, en op die aarde is slechts hij gelukkig, die leeft in de gemeenschap met God, om het even waar hij vertoeft. Niet altijd de vreemdeling in natuurlijken zin, maar hij, die in geestelijken zin een vreemdeling is op deze aarde, hij, hij alleen is waarlijk gelukkig. — Zich op deze aarde, waar zonde en ellende wonen, niet te huis te gevoelen, maar het heimwee te kennen naar het land der ruste, door God Zijn volk bereid, ziedaar het eenig ware geluk, dat wij allen kunnen deelachtig worden, en dat wij hier bij aanvang zullen moeten kennen, indien wij eenmaal hier namaals gelukkig zullen zijn.

Onder opzien tot Hem, Wiens zegen wij boven al behoeven, wenschte ik heden met u het groote goed te beschouwen, dat den vreemdeling op de aarde is beschoren.

TEKST Ps. 119: 19*a*.

„IK BEN EEN VREEMDELING OP DE AARDE."

De 119de Psalm, die, volgens een vrij algemeen gevoelen, David tot dichter heeft, wordt niet ten onregte het gouden alphabeth genoemd. Hij, wien de dienst van God niet bekoort, omdat zij de Sirenenzangen mist, waarmeê de wereld hare dienaren tot zich lokt, hij kan in het eenvoudige en beteekenisvolle lied weinig behagen scheppen. Hij moet die telkens terugkeerende opwekking om Gods Woord, dat is, Gods heilige Wet, lief te hebben en te houden, vrij eentoonig vinden. Geen wonder, want hij heeft die Wet niet lief! — Het woord des Heeren verbergt Zijne schatten achter groote eenvoudigheid, en alleen hij, die van den Heere een hart ontving, vernieuwd door Zijnen Geest en vervuld met Zijne vreeze, ontdekt die schatten in dat eenvoudige woord, want hij kan betuigen: „Uwe Wet heb ik lief." — Wat des Heeren Wet was voor den Iraëliet, dat is het Evangelie voor den Christen, want Wet en Evangelie zijn beide openbaringen van den Goddelijken wil, bekendmakingen van de wijze waarop Hij als Israëls Koning en als de Vader van onzen Heere Jezus Christus door den mensch wil worden erkend, geëerd en gediend. — De herhaalde betuiging van bereidwilligheid, om de Goddelijke Wet te betrachten, verwondert ons dus geenszins, want daarin vond de dichter Zijn leven, Zijnen vrede, Zijne zaligheid. Spreekt hij van vs. 1—8 de overtuiging uit, dat het alles op het houden van 's Heeren Wet aankomt, van vs. 9—16 erkent hij de noodzakelijkheid, om daartoe vóór alle dingen haar te bepeinzen, en van haar te getuigen, terwijl hij vs. 17—24 met zoo vele woorden bekent, dat dit alles niet baat

zonder de ootmoedige bede om Goddelijke verlichting. Daarom bidt hij: „Doe wel bij Uwen knecht, opdat ik leve, en Uw woord beware! Ontdek mijne oogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uwe Wet;" en als uitdrukking van het diep gevoel zijner afhankelijkheid, voegt hij er de belijdenis aan toe: „Ik ben een vreemdeling op de aarde, verberg Uwe geboden voor mij niet." — Het ligt thans niet in ons plan de gepastheid aan te toonen van die bede: „verberg Uwe geboden voor mij niet;" gevoegd bij de belijdenis: „ik ben een vreemdeling op de aarde." Wij willen heden alleen ons oog vestigen op *den vreemdeling op de aarde*, terwijl wij eerst de aarde beschouwen als het land der vreemdelingschap, en daarna den mensch als vreemdeling op die aarde. Zoo wel bij de eerste als bij de laatstgenoemde beschouwing, werpen wij een blik in het verleden, in het heden en in de toekomst.

I.

Omtrent de aarde vragen wij gedachtig aan 's menschen vreemdelingschap, *wat zij eertijds was? wat zij nu is?* en *wat zij eenmaal zijn zal?*

Met het Woord des Heeren in de hand, betreden wij de aarde, die wij bewonen, en vragen *wat zij eertijds was?* — wat zij was eer zij het land der vreemdelingschap genoemd kon worden?

Wij lezen de geschiedenis harer wording, en verstaan door het geloof, dat de wereld door het woord Gods is toebereid, alzoo dat de zigtbare dingen, uit hetgeen niet gezien wordt, geworden zijn. Alle dingen, ook de aarde met hare bewoners, zijn door het eeuwige Woord, dat in den beginne bij God en God was, geworden, en zonder dat Woord is geen ding geworden, wat het is. De mensch ontving niet het aanzijn om de aarde, maar God schiep hemel en

aarde om den mensch. Aan den avond van den zesden dag overzag Jehovah al wat Hij gemaakt had, en getuigde van de aarde, als woonplaats voor den mensch: „zij is zeer goed;" — en aan den morgen van den zevenden dag heeft Hij gerust van al Zijn werk. Hij rustte in Zijn eigen werk, want het droeg Zijn beeld. Op al wat Zijne vingeren formeerden, had Hij Zijn zegel gedrukt; en de mensch, de vorst der aarde, geschapen naar den beelde Gods en naar Zijne gelijkenis, kende in al wat hem omringde de hand van zijnen Maker. Toen was de aarde nog niet het land der vreemdelingschap voor den mensch, toen was de mensch nog geen vreemdeling op aarde. De aarde was den Allerhoogste een tempel, maar zonder voorhof, zonder priester, zonder offerande voor de zonde; het Heilige der heiligen, maar zonder voorhangsel of arke des verbonds, — de zonde was nog niet! Zij was een huis voor de opperste Wijsheid, Die was eer de afgronden waren, en nu speelde in de wereld van Gods aardrijk, want Hare vermakingen waren met der menschen kinderen. Toen betrad de mensch haren bodem niet als vreemdeling, maar als eigenaar, want God had het al onder zijnen schepter gesteld. Hij vond hier zijn te huis, zijn vaderland, want hemel en aarde, God en mensch, waren één. Geen offer behoefde de gemeenschap met God te herstellen, want die was nog niet verbroken. Geen voorspraak trad nog voor hem tusschen, want de gunst van Jehovah was nog niet verbeurd, — de zonde was nog niet! Zoo was uw verleden, o aarde! — Zoo was uw eertijds, o mensch! — Zoo is uw toekomst, verloste!

Andermaal betreden wij, met het Woord des Heeren in de hand, de aarde die wij bewonen, en vragen: *wat zij heden is?* — Wij werpen het oog op de schep-

ping rondom ons, en lezen (Rom. 8: 22): „al het schepsel zucht te zamen, en is als in barensnood, reikhalzend uitziende naar de openbaring der kinderen Gods, want het is der ijdelheid onderworpen, niet gewillig — zijne onderwerping is tegen natuurlijk — maar om den wil van God, Die het der ijdelheid, — der nietigheid, der onmagt — onderworpen heeft — onderworpen, maar met de hoop, zelf vrijgemaakt te zullen worden van de dienstbaarheid der verderfenis, tot de vrijheid der heerlijkheid van Gods kinderen." — Zoo spreekt de Schrift — en waar zij van de aarde getuigt, dat zij zucht onder het juk eener dienstbaarheid, die in verderfenis bestaat, voert zij ons in den geest terug naar het tijdstip in 's werelds geschiedenis waarop de mond der geregtigheid het regtvaardige vonnis sprak: „Het aardrijk zij om uwentwil vervloekt, o mensch! met smart zult gij daarvan eten al de dagen uws levens; het zal u doornen en distelen voortbrengen, en in het zweet uws aanschijns zult gij brood eten, totdat gij tot de aarde wederkeert waaruit gij genomen zijt." De aarde vervloekt, om des menschen wil! vervloekt om zijne ongehoorzaamheid! vervloekt om zijne overtreding van het Goddelijk gebod! Nu niet meer, als weleer, de hof zijner verlustiging, niet meer zijne woning, zijn vaderland, maar een land der vreemdelingschap, want sedert de vrucht van den boom der kennis van goed en kwaad, de begeerlijkheid naar het verbodene wekte, en die begeerlijkheid zonde baarde, was de weg tot den boom des levens voor den mensch gesloten, en Cherubim met wentelend zwaard betwistten hem den toegang. — Van toen af dagteekent de groote ballingschap van de kinderen der menschen op aarde! en de geschiedenis der aarde valt zamen met die van het menschelijk geslacht.

De aarde, een land van vreemdelingschap voor den

mensch! — Maar heeft *zij* dan haar gelaat veranderd en heeft de zonde der menschen haren bodem zoozeer beploegd, dat hare bloembedden in eene wildernis en hare koornvelden in eene woestijn zijn verkeerd? — Neen! dit is geenszins de ijdelheid waaraan zij onderworpen is. Maar *de mensch* heeft zijn gelaat veranderd. Hij heeft door de zonde zijn oog van God afgewend, en gevestigd op het voorwerp zijner onheilige begeerte. Juist hierin ligt de ijdelheid, waaraan al het schepsel onderworpen is, dat de band tusschen de aarde en den mensch, die op haren bodem leeft, door de zonde is verbroken. Of is het geene ijdelheid, dat de mensch, naar het beeld en de gelijkenis zijns Scheppers geschapen, in de werken der scheppende almagt, zijnen Formeerder niet ziet? Geene ijdelheid, dat hij zijn eenig geluk zoekt op eene aarde, die hem distelen en doornen draagt? Geene ijdelheid, dat hij zijn talent begraaft in die aarde, die het hem niet met woeker wedergeeft? Geene ijdelheid, dat hij zich afslooft voor het goed eener aarde, die straks zijn graf zal worden? Geene ijdelheid, dat hij zich die aarde, — land der vreemdelingschap door de zonde — zijn vaderland waant? Aan *die* ijdelheid is de aarde onderworpen, en zal het blijven zoolang hier zonde woont.

De geschiedenis der aarde en harer bewoners staaft met de vermelding van een ontzettend feit, de waarheid, dat zij niet gewillig die ijdelheid onderworpen is. Nog slechts weinige eeuwen telde ons geslacht, toen reeds de boosheid des menschen menigvuldig was op de aarde, en al het gedichtsel der gedachten zijns harten te allen dage alleenlijk boos. Toen berouwde het den Heere, dat Hij den mensch op de aarde gemaakt had, en Hij zeide: „Ik zal den mensch verdelgen van den aardbodem." — Men had strafbaar vergeten vreemdeling op aarde te zijn, en de uitvoering van het von-

nis, op de zonde bedreigd: „gij zult tot de aarde wederkeeren;" — werd voor duizenden verhaast. De vloed nam hen weg. — Noach werd de stamvader van een nieuw geslacht, maar ook zijn nakroost kon, aan ijdelheid verslaafd, vergeten vreemdeling op de aarde te zijn, en de toren in Sinears vlakte, het gewrocht hunner ijdelheid, werd door een liefderijk God, ijdel gemaakt. — Hij verwarde hunne spraak, en dreef hen uit een, opdat zij door ondervinding leeren zouden, vreemdelingen op de aarde te zijn.

De kinderen der menschen tot bewustheid te brengen van hetgeen zij waren; hun de belijdenis af te perzen: „Ik ben een vreemdeling op de aarde;" — ziedaar de arbeid, de bemoeijenis des Heeren met Zijne menschen-kinderen, door alle eeuwen heen. In Abraham noem ik u den stamvader van een geslacht, dat, gedurende vele eeuwen, het bijzonder voorwerp was dier Goddelijke zorg: — „Ga uit uw land, en uit uwe maagschap, en uit uws vaders huis, naar het land, dat Ik u wijzen zal;" zoo luidde het Goddelijk bevel tot Abram, en naauwelijks heeft hij zich in Kanaän eene woonplaats gekozen, of de honger noodzaakt hem naar Egypte te trekken, om daar als vreemdeling te verkeeren (Gen. 12: 1, 10). Later woonde hij als vreemdeling te Gerar (Gen. 20: 1). Op diezelfde plaats verkeerde ook Izaäk als vreemdeling (Gen. 26: 1—3). Jakob woonde als vreemdeling bij Laban (Gen. 32: 4), en toen hij, aan den avond zijns levens, met al de zijnen, den beloofden erfgrond verlaten had, om als vreemdeling in Gozen te wonen, hooren wij den grijzen aartsvader voor Farao betuigen: „Weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest, en hebben niet bereikt de dagen van de jaren des levens mijner vaderen, in de dagen hunner vreemdelingschappen;" — Zóó hebben zij beleden gasten en vreemdelingen op de aarde te zijn, want die

zulke dingen zeggen, betoonen duidelijk, dat zij een vaderland zoeken. — Het is niet moeijelijk, die lijn te volgen. Jozef woonde schier heel zijn leven als vreemdeling in Egypte; Mozes veertig jaren aan Farao's hof, veertig jaren in Midian, en na nog veertig jaren omzwervens in de woestijn, sterft hij als vreemdeling op aarde in het gezigt van het land der belofte. — Omdat Egyptens slavernij aan Israël niet had geleerd, dat het vreemdeling was op de aarde, voerde de Heere dat volk in de woestijn, en liet het daar veertig jaren omdoolen. Door ontbering en strijd, door kastijding en tuchtiging, wilde Hij het leeren, dat het hier geene vaste woonplaats had, maar — gelijk ook Jehovah zelf onder hen — in tabernakelen moest wonen, in verwachting van de stad, die fondamenten heeft. Doch Israël leerde het niet. En wanneer, na al die betoonde zorgen Gods, de voorvaderlijke erve hun deel wordt, ook dan verstaan zij nog zoo weinig wat het zegt, vreemdelingen op aarde te zijn, dat zij zich van het stof dier aarde goden maken en die aanbidden! Maar God begeeft Zijn erfvolk niet. Lang verdraagt zich Zijne langmoedigheid, maar eindelijk wendt Hij een strenger geneesmiddel aan. Hij doet Israël uit zijn land wegvoeren naar een deel der aarde, dat zij, noch hunne vaderen gekend hebben, opdat zij daar zouden leeren, dat deze aarde een land van vreemdelingschap is. Daar aan den oever van Babels stroomen, zat men neder en weende, gedachtig aan Zion; en op den eisch: „Zingt ons een van de liederen Zions;" — was hun woord: „Hoe zouden wij een lied des Heeren zingen in een vreemd land?" (Ps. 137.) Nu gedacht de Heilige Israëls aan Zijn verbond, en voerde Zijn volk naar Kanaän terug, maar spoedig bleek het, dat het ook door die smartvolle ondervinding niet wijs was geworden, niet geleerd had, vreemdeling op aarde te zijn, en geheel regtvaardig was de

klagt des Heeren: „Wat is er meer te doen aan Mijnen wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb!" (Jes. 5: 4.) — De Heere des huizes had, toen de tijd der vruchten genaakte, Zijne dienstknechten tot de landlieden gezonden, om zijne vruchten te ontvangen. Maar de landlieden, nemende zijne dienstknechten, hebben den een' geslagen, den anderen gedood, en den derden gesteenigd, en, nadat Hij andere dienstknechten gezonden had, meer in getal dan de eersten, heeft Hij ten laatsten Zijnen Zoon gezonden in dienstknechtsgestalte; en Hij, die het zich geen roof behoefde te achten, Gode even gelijk te zijn, heeft op deze aarde als vreemdeling geleefd. De vogelen des hemels hebben nesten, en de vossen hebben holen, maar de Zoon des menschen had niet, waar Hij zijn hoofd nederlegde. De vorsten der aarde hebben vasallen, en de grooten der wereld hebben dienstknechten, maar Hij kwam om te dienen, niet om gediend te worden. Hij kwam om door Zijn woord en voorbeeld den menschen te leeren, dat zij vreemdelingen waren op de aarde. Ja, wat oneindig meer zegt, Hij kwam om allen vreemdelingen op aarde een huis te bereiden daarboven, waar Hij heenging, nadat Hij zich zelven tot een schuldoffer had gesteld en door Zijn bloed hunne zonden had weggenomen. Daartoe heeft Hij de heerlijkheid verlaten, die Hij bij den Vader had, eer de wereld was. Daartoe is Hij gehoorzaam geworden tot den dood, ja den dood des kruises, en nadat Hij de reinigmaking hunner zonden door Zichzelven had teweeg gebragt, is Hij gezeten aan de regterhand der Majesteit in de hoogste hemelen, en heeft Zijnen Geest uitgestort op deze aarde, dien Geest, Die de wereld overtuigt van zonde, geregtigheid en oordeel, opdat de mensch zou leeren, dat deze aarde nimmer zijn vaderland wezen kan, maar een land der vreemdelingschap is. — Christus kwam

tot de Zijnen, maar zij hebben Hem vreemd geacht en verworpen. Israël werd nu ook door Hem verworpen — doch niet voor eeuwig. Israël werd veroordeeld in den meest eigenlijken zin des woords, balling te zijn op aarde, totdat het zal geleerd hebben, dat deze aarde een land der vreemdelingschap is, en Christus zal hebben erkend voor zijnen Koning, den Koning Israëls, den Koning der aarde! Ziedaar het lot van Israël! — Telkens drukte Gods hand zwaarder op dat volk. De tuchtroede werd niet gespaard, en God zal Israël blijven kastijden, totdat het zal geleerd hebben een vreemdeling op de aarde te zijn. — En gij, M. H.! die met het licht des Evangelies bestraald, bevoorregt zijt boven Israël, maar het evenmin leerde als hij, — Israël zij uw spiegel!

Ten derden male betreden wij, met het Woord des Heeren in de hand, de aarde die wij bewonen, en vragen: *wat zij eenmaal zijn zal?* — Wij openen het boek des gezigts van de toekomst des Heeren, en wij lezen: „Ik, Johannes zag een nieuwen hemel en eene nieuwe aarde: want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan;" — „Wij verwachten," — zegt een mede-Apostel, „naar Zijne belofte, nieuwe hemelen en eene nieuwe aarde, waarop geregtigheid woont (2 Petr. 3: 13.)" — Wanneer deze dingen geschieden zullen, zal deze aarde ontheven worden aan het juk van de dienstbaarheid der verderfenis, waaraan zij onwillig is onderworpen, zoo lang hier zonde woont. Christus kwam om verzoening te weeg te brengen, niet slechts tusschen den mensch en God, maar ook tusschen den mensch en de aarde, en wanneer de zonde niet meer zijn zal, dan zal die verzoening voltooid wezen, want dan is de aarde niet langer het land der vreemdelingschap voor den mensch, dan is de mensch, die door Christus zijne verzoening vond met God,

niet langer een vreemdeling op aarde. Maar daartoe zal zij met vuur gelouterd worden op den dag des Heeren, wanneer de hemelen met een gedruisch zullen voorbijgaan, en de elementen zullen branden (2 Petr. 3: 10). Dan zal de mond des Heeren niet meer spreken: „De Hemel is Mijn troon, en de aarde is de voetbank Mijner voeten; waar zoude dat huis zijn, dat gij Mij zoudt bouwen? en waar is de plaats Mijner ruste?" (Jes. 66: 1); want de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, zal op deze aarde nederdalen van God uit den Hemel, toebereid als eene bruid, die voor haren man versierd is, en daar zal een groote stem uit den Hemel gehoord worden, zeggende: „Ziet, de tabernakel Gods is bij de menschen, en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen Zijn volk zijn, en God zelf zal bij hen en hun God zijn." Niet slechts de zonde, maar ook hare gevolgen maken thans de aarde tot een land der vreemdelingschap, maar dan zullen ook die niet meer zijn, want God zal alle tranen van de oogen afwisschen, en de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch gekrijt, noch moeite; want de eerste dingen zijn voorbijgegaan." Dit zag, dit hoorde Johannes op Patmos, en Die op den troon zat, zeide tot hem: „Ziet! Ik maak alle dingen nieuw. Schrijf, want deze woorden zijn waarachtig en getrouw!" -- Ziedaar de toekomst des Heeren, der aarde, der Kerk!

II.

Nadat wij onze aandacht op *de aarde* als het land der vreemdelingschap voor den mensch gevestigd hebben, willen wij in de tweede plaats meer opzettelijk *den mensch* als vreemdeling op de aarde gadeslaan, in zijn verleden, zijn heden, en zijne toekomst. Doen wij dit, terwijl wij ook nu vragen: *wie hij eertijds was? wie hij thans is? en wie hij eenmaal zijn zal?*

Hij, die belijdt: „ik ben een vreemdeling op de aarde," heeft een *verleden*. Hij heeft den tijd gekend, waarin hij anders sprak en anders oordeelde over die aarde, die hij nu het land zijner vreemdelingschap noemt! Of zou iemand uwer, M. H.! nog meenen, dat de dichter zich slechts in dien algemeenen zin een vreemdeling acht, waarin ook heden nog ieder zulks is, die geene vaste woonplaats heeft hier op aarde, maar zich nu aan dit en dan aan dat oord der wereld bevindt? Voorzeker! niemand had welligt meer dan David reden, zich in dien bloot uitwendigen zin een vreemdeling te achten. Wie toch onder de heiligen des Ouden Verbonds was als hij, schier heel zijn leven het voorwerp van vervolging en smaad, zoodat nu eens de woestijn, dan weder het gebergte hem tot woonplaats strekten, hem, die ook in dat zwervend leven een zoo heerlijk beeld was van den Zone Gods? Dat doolen en zwerven mogen hem bij die belijdenis: „Ik ben een vreemdeling op aarde," voor de aandacht hebben gestaan, toch is de geest, die in dit lied ademt, te verheven, te hemelsch, dan dat ook niet op die belijdenis de sluitrede zou passen: „die zulke dingen zegt, betoont duidelijk, dat hij een vaderland zoekt; en indien hij aan dat vaderland had gedacht, waarvan hij was uitgegaan, hij zou immers tijd gehad hebben om weder te keeren? maar nu is hij begeerig geweest naar een beter, dat is, naar het hemelsche!"

De vreemdeling op aarde heeft dus een verleden, waarin hij zich niet kende als vreemdeling. Deze waren de dagen, in welke hij nog leefde gelijk hij geboren was, als vleesch uit vleesch. Dat was het eertijds waarvan een Apostel, vroom en ingetogen opgevoed, en onderwezen naar de bescheidenste secte van zijnen tijd, getuigt: „Ook wij — niet slechts de Cretensen, die weleer Heidenen waren, maar ook wij — Gij, mijn geliefde Titus! en ik Paulus, ook wij waren eertijds onwijs,

ongehoorzaam, dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde, en elkander hatende." (Tit. 3: 3.)

De geschiedenis van den vreemdeling op aarde begon alzoo met zijne bekeering. Al wat er te voren met hem gebeurd was, heeft geene waarde voor hem, die leerde de dagen der jaren zijns levens, dagen der vreemdelingschap te achten; die jaren, welke hij in de zonde voortleefde, bragten hem geen voordeel, maar slechts schade aan. Met hoeveel smart herdenkt hij dien tijd, die hem in allerlei dingen bezig vond, behalve in de dienst van God! — toen hij met liefde en volharding alles kon najagen, behalve het eene noodige! — toen hij zich zoo te huis gevoelde in de genieting eener wereld, die voorbij gaat met al hare begeerlijkheid, en met zoo veel ongestoorden vrede den kelk zijner wellusten aan de lippen zette! — Heb ik daar wèl gezegd, dienaar der wereld! dat uw genot met ongestoorden vrede wordt gesmaakt? Heb ik regt gesproken, als ik zeide, dat gij u te huis gevoelt op deze aarde, wier vermaken gij najaagt? Of is zelfs het zoetste genot, dat deze wereld u biedt, doorknaagd door een worm, die zoo lang zal knagen, tot gij slechts met smartelijk gevoel u die genieting herinnert? Ja, dank zij God! die knagende worm is de stem van het geweten daarbinnen! de stem van dien getrouwen vriend, die ons nimmer verlaat, maar telkens met ons wederkeert in onze woning, met ons ter rust zich begeeft, maar zonder te rusten, ja vaak om ons de rust te rooven! O, hoe vreeselijk is de zelfverblinding van hem, die naar die stem niet wil hooren, maar die bij elke bittere teleurstelling, waardoor zoo veel genoegen vergald, zoo veel hoop verijdeld wordt, blijft wanen, dat hij toch eenmaal zal vinden wat hij zoo vaak, ja wat hij nog altijd te vergeefs heeft gezocht! Neen, deze aarde is

uw vaderland niet! Al het genot wat zij geeft, heeft ras een einde, en al wat een einde heeft is niet volmaakt! Al het goed, al de rijkdom dezer aarde, is der vergankelijkheid onderworpen! Is het geen ijdel werk, ja, ijdelheid der ijdelheden, o mensch! dat gij het rusteloos najaagt, en daartoe roekeloos de eeuwigheid op het spel zet? Wat zal het u baten, zoo gij al de geheele wereld gewint, en lijdt schade uwer ziel? Of wat zult gij geven tot lossing uwer ziel, wanneer gij uwe schuren zult hebben gevuld, en tot u zelven zult zeggen: „dit is voor vele jaren, eet, drink nu en wees vrolijk," maar wanneer God zal zeggen: „Gij dwaas! in dezen nacht zal men uwe ziel van u eischen?" Zoo heeft eenmaal Jezus gesproken tot Zijne tijdgenoten, opdat Hij hun leeren zou, dat zij vreemdelingen op deze aarde waren. O! dat gij, die het nog niet kent, het leeren mogt, eer het voor eeuwig te laat is, want de mensch gaat naar zijn eeuwig huis! Indien wij hier op aarde het doel onzer reis al niet mogten hebben bereikt, daar was nog herstellen aan, al ware het ook met verlies van geld en tijd; maar wanneer wij de reis naar de eeuwigheid zullen hebben ondernomen, en zullen ondervinden gedwaald te hebben, toen wij meenden zonder wedergeboorte het Koningrijk Gods te kunnen ingaan, zonder heiligmaking God te zien, dan zal er geen herroepen aan wezen, dan is het voor eeuwig te laat, want de mensch gaat naar zijn eeuwig huis, en wie hier geen vreemdeling was op aarde, hij vindt geene plaats in het vaderhuis daar boven.

Wij hebben den vreemdeling op aarde gevraagd: *wie hij eertijds was?* — en met een gelaat, waarop schaamte en berouw te lezen stonden, heeft hij ons gezegd: „eertijds was ik vreemd van het leven Gods, door de verharding mijns harten (Efez. 4: 18), een

vreemdeling van het verbond der belofte, zonder hope en zonder God in de wereld (2 : 12)." — Thans vragen wij hem naar zijn heden, *wie hij heden is?* — en hij belijdt, een vreemdeling op aarde te zijn, terwijl hij zich gereed betoont ons het groote raadsel op te lossen, en ons te zeggen, hoe hij uit de duisternis tot het licht is gekomen, uit den dood tot het leven is overgegaan. — „Het behaagde God," zoo spreekt hij, „mij het masker van het aangezigt te rukken, en ik zag, dat de wereld voorbij ging met al hare begeerlijkheid, ik bemerkte, dat ik tot hiertoe blind was geweest. Ik ontwaakte uit mijnen doodslaap, en ik zag hoe alle dingen rondom mij, door een breeden stroom, met onverbiddelijke gestrengheid werden voortgesleept, en ook ik, magtelooze, ook ik worstelde te vergeefs met de baren, — totdat de reddingsboot mij naderde, en een hand zich tot mijne redding uitstrekte. Zoo werd ik behouden!" — Toeh.! verstaat gij die taal? Die breede stroom is de stroom des tijds, die zich in de oceaan der eeuwigheid stort. Wij allen worden in dien stroom, zaâmgevloeid helaas! met dien der zonde, de eeuwigheid tegengevoerd. Wel ons, die door Jezus gered, bij Hem behoudenis vonden! En gij, die nog rustig daar slaapt, ontwaak! ontwaak! want de eeuwigheid naakt! Nog strekt Jezus Zijne hand naar u uit, om u te behouden, o keer haar niet af! Nog roept Hij u toe, en Zijn woord is waarachtig: „Wie Mij vindt, vindt het leven; wie Mij haat, heeft den dood lief!" (Spr. 8: 35, 36.)

De vreemdeling op aarde gevoelde zich sedert die onvergetelijke ure, hier beneden niet meer te huis. Hij was hier vreemdeling geworden. Ontbering is nu vaak zijn deel, maar hij weet, dat zijn schat niet op aarde berust, maar in den Hemel bij God. Daar kan de mot en de roest niet verteeren, daar kan de dief niet doorgraven en stelen. Het is wijsheid en liefde des Heeren, dat hij

hier niet over vele goederen werd gesteld, opdat hij niet, zijn hart daaraan hechtende, zou vergeten een vreemdeling op aarde te zijn; en betrouwde de Heer hem al voor een korten tijd het rentmeesterschap over vele schatten der aarde, hij blijft daarvan rekenschap schuldig!

Lijden is dikwijls zijn deel, maar hij weet, dat het lijden van den tegenwoordigen tijd niet is te waarderen tegen de heerlijkheid, die zal geopenbaard worden. Alleenlijk zie hij toe, dat hij lijde om Christus wil, en niet om zijn zelfs wil, niet door eigen schuld! Getrouw aan zijne roeping, om als vreemdeling te leven, te midden eener wereld, die in het booze ligt, zal hij, die niet meerder is dan zijn Heer, ook ligt het voorwerp zijn van miskenning en smaad. Hoe toch kan hij zich te huis gevoelen op de plaats waar men ijdel dartelt en spot met het gewigt der eeuwigheid, in wier licht hij de pracht en het genot dezer wereld beziet? Moet het op zijne weegschaal niet alles ijdelheid zijn? Hij wordt geroepen te midden van dat alles te *belijden* een gast en een vreemdeling te zijn op deze aarde. Hoe zal hij dat doen en niet bespot en verguisd worden door hen, die daar zeggen: „Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij?" — Lijden van allerlei aard is zijn deel in dit land zijner vreemdelingschap, want zij is hem eene oefenschool, de plaats zijner voorbereiding tot zijne opvaart naar boven. Daarom behaagt het den Heere, hem niet zoo ras weg te nemen uit dit leven, want door lijden moet hij tot heerlijkheid worden geleid. Hier moet hij leeren zich zelven te verloochenen, het kruis achter Jezus te torschen, eigen zin en wil ten offer te brengen, en de zonde, als den grootsten last, dagelijks af te leggen aan den voet des kruises op Golgotha. Hij moet hier, geheel zijn leven, der wereld gekruist zijn en de wereld hem, opdat het openbaar worde, dat hij hier niet behoort, maar een

vreemdeling is op aarde, opdat de zonde worde gedood in zijn sterfelijk ligchaam. Overblijvende zonden, ziedaar zijn grootste last, zijn zwaarste kruis, zijn bitterst lijden!

Indien wij slechts aanzien wat voor oogen is, dan is het lot van den vreemdeling op aarde, waarlijk niet benijdenswaardig, maar aldus oordeelende, zouden wij slechts afgaan op den schijn en niet letten op het wezen der zaak. Hij, hij alleen is gelukkig op aarde. Met die bete broods is hij gelukkiger, dan menigeen aan zijnen rijken disch; onder dat rieten dak smaakt hij meer genoegen, dan menig vorst in zijn paleis; want in die bete ziet hij de hand van een zorgend Vader, en onder dat dak smaakt hij het genot Zijner gemeenschap. Ja ook met dat kruis op de schouders is hij gelukkig. Immers, hij draagt het blijmoedig, zelfs des nachts weêrgalmt zijne woning van den lof des Heeren, en hij juicht in het gezigt der eeuwigheid! Wij vragen hem, ons ook dit raadsel te willen ontknoopen, en hij noemt ons het *geloof*. — Door het geloof is hij een vreemdeling op deze aarde, en leeft als een vreemdeling. Hij geniet het goede, wat God hem geeft, en gebruikt deze wereld maar niet misbruikende; hij koopt maar als niet bezittende. Door het geloof verstaat hij, dat de gedaante dezer wereld voorbij gaat, en dat de tijd voorts kort is. Dat geloof is zijne kracht, zijn wapen, zijn schild. Door dat geloof gaat hij blijmoedig zijnen weg, strijdt den goeden strijd, en blijft overwinnaar, draagt zijn kruis en veracht de schande, heeft de aarde onder den voet, den Hemel in het oog, Jezus in het hart.

M. Gel.! dat ik voor velen uwer uw beeld mogt hebben geschetst, maar hoezeer vrees ik, dat er, ook in ons midden, velen zullen zijn, die slechts op grooten afstand die voorstelling durven naderen! Het is waar, ik heb getracht u den vreemdeling op aarde te schetsen, zoo als hij wezen moet en niet zoo als

hij, helaas! maar al te vaak is. — Gij hadt immers niet mogen wenschen, dat ik u een vreemdeling zou hebben geschetst, die geen vreemdeling is? of misschien eenen, die het nu eens is en dan weder niet, die het slechts is in de heiligste oogenblikken zijns levens, in den dag der beproeving, maar niet in dien des voorspoeds, op den oever des doods, maar niet in het genot dezes levens? — Ach! wat zou dat hebben gebaat! Ik kan de hooge roeping, waarmeê gij geroepen zijt niet verkrachten, noch de hooge eischen waarmede de heilige God tot u komt, verminderen. Deed ik zulks, — ik zou u misleiden en verraad plegen tegen uwe zielen. — „Maar wij zijn immers wedergeboren!" roept gij mij toe. — Juist tot u, M. Gel.! van wie dit met reden mag geloofd worden, rigt ik op dit oogenblik het woord. — Voorzeker, het is een onwaardeerbaar voorregt, des nieuwen levens deelachtig te zijn, maar het is niet genoeg. Wij zijn geroepen den beelde van Gods Zoon gelijkvormig te worden, onze leden, die op aarde zijn, te dooden, den ouden mensch af te leggen, en den nieuwen aan te doen. In één woord, wij worden geroepen tot heiligheid, want God is heilig. Ons hart, onze gedachten, onze woorden, onze werken, onze wandel en onze wegen — zij moeten heilig zijn, heilig voor den driemaal heiligen God, met wien wij te doen hebben. Ach dat wij onze roeping beter verstonden, dat wij het met ons hart geloofden, dat alleen heiligheid zaligheid is, en dat naar mate wij hier der heiligheid Gods deelachtig worden, wij ook den voorsmaak zullen hebben der eeuwige zaligheid. Gij vraagt: hoe zullen wij dit vermogen? en ik antwoord: door te leven en te wandelen als vreemdelingen op aarde. De vreemdeling heeft geen tijd te verbeuzelen, hij moet steeds voort, voort, want zijne zon neigt ten ondergang, en vóór het avond, vóór het nacht

wordt, moet hij in het vaderhuis aankomen. Hij heeft geen tijd telkens stil te staan op zijnen weg, en zich te bemoeijen met de gebeurtenissen van den dag, opdat hem niet de duisternis overvalle. Hij heeft geen tijd in den vreemde tabernakel te maken, en indien het hem al vergund worde door zijnen Leidsman, mag hij evenwel de pennen zijner legerplaats niet vast in den grond slaan, opdat hij ieder oogenblik gereed zij, wanneer zijn Gids hem wenkt, om op te staan en den togt te vervolgen. Alleen de stem van zijnen Leidsman heeft hij te volgen. Aan Hem op het naauwst verbonden, moet hij alles kunnen verlaten, zich aan alles kunnen verloochenen, wat in strijd is met zijne heilige roeping. Het is goed, dat hij met heilige banden verbonden zij aan hen, die met hem reizen maar hetzelfde doel — ook de dichter was een medgezel van die den Heere vreezen — maar die banden moeten niet al te naauw worden toegehaald, want nog is hij in het land der ruste niet. Nog altijd moet hij voort op den engen levensweg, die hem door het land der vreemdelingschap naar het Vaderland voeren zal. Hoe meer hij hemelsgezind wandelt, gedreven door een heilig heimwee naar het vaderhuis daar boven, des te ligter zal hij de vermoeijenis achten van de reis, des te spoediger zal hij aanlanden aan gindsche kusten van eeuwigen vrede, des te grooter zal zijne zaligheid, zijne heerlijkheid zijn.

Toen wij den vreemdeling op de aarde vraagden: *wie hij heden is?* verbleekte ras den blos der schaamte, dien wij op zijn aangezigt gelezen hadden, bij de vermelding van zijn droevig eertijds. Maar vragen wij hem eindelijk, *wie hij eenmaal zijn zal?* dan teekent de heiligste verrukking zijn gelaat, en toch, hij antwoordt ons: „het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen, maar — voegt hij als in eenen adem daar bij — maar wij

weten, dat als Christus zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen, want wij zullen Hem zien gelijk Hij is." — „Tot hiertoe," dus vervolgt hij, „is Christus nog niet geopenbaard in Zijne heerlijkheid. Wij kennen Hem, maar nog slechts als den Man van smarte, verzocht in krankheid, gekroond met doornen, gebogen onder een kruis, met doorboorde handen genageld aan dat vloekhout. Dus kennen wij Hem, want wij hebben gemeenschap aan zijn lijden en dood. Ja wij kennen Hem ook als den Verrezene uit de dooden, want wij hebben ook gemeenschap aan Zijne opstanding, maar in Zijne heerlijkheid kennen wij Hem nog niet, want in die is Hij nog niet geopenbaard. Nogtans onze gemeenschap aan Zijnen dood en Zijne opstanding is ons het zekere onderpand, dat wij ook met Hem zullen verheerlijkt worden, en in die hope zijn wij zalig. Wij weten, dat wij aan gindsche zijde van de vallei des doods, ontheven zullen zijn van de zonde en hare gevolgen, maar wat het *is* daarvan ontheven te zijn, weten wij nog niet. Nogtans, wij gelooven het Woord des Heeren, en in dat geloof verbeiden wij de openbaring Zijner heerlijkheid!" — Medereizigers naar den Hemel! Is deze ook niet uwe blijde verwachting? Leeft ook gij door dat geloof? Zijt ook gij in die hope zalig? Hij, die gezegd heeft te komen, Hij is slechts vooruit gereisd, om ons plaats te bereiden in het huis des Vaders, met Zijne vele woningen. Daar wordt nog altijd voor den troon Zijne bede gehoord, „Vader! Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij Mijne heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn, gelijk Wij." En, nadat Hij in dat Vaderhuis plaats zal hebben bereid, komt Hij weder. Zalig de vreemdeling, dien Hij gereed zal vinden! AMEN.

JEHOVAH ROFI.

Mijne vrienden! Indien gij krank zijt, en gij roept tot u een' medicijnmeester, dan is daarmede uwe bedoeling niet, dat hij u slechts eenige geneesmiddelen zal geven, maar gij verwacht van hem, dat hij allereerst uwe ziekte zal onderzoeken, om die regt te kennen, en in de behandeling derzelve niet te falen. Gij kunt dan wel uwen nood klagen en zeggen, waar gij pijn gevoelt, wat u hindert, waarvan gij wenscht genezen te worden; maar dat is ook alles. De kwaal zelve, hare oorzaak, werking, verschijnselen, geneeswijze en den uitgang, welke zij nemen zal, moet uw geneesheer nasporen en beoordeelen. Juist daarom ook moet gij opregt zijn, om te zeggen wat gij weet, en overigens u zelven onvoorwaardelijk aan dien medicijnmeester toevertrouwen, en u aan zijne leiding en behandeling met gehoorzaamheid en onderwerping overgeven; want menigwerf ziet hij, dat het noodig is, door zijne middelen uwe kwaal eerst meer op te wekken en naar buiten te drijven, opdat de genezing des te grondiger en volkomener zijn zoude. Wat gij, in dit laatste geval op uw gevoel afgaande, verergering der ziekte zoudt noemen, dat zou, in het wezen der zaak, voor uwen geneesheer aanvankelijke herstelling zijn.

Eveneens nu is het met de krankheden onzer zielen. De Heere Jezus heeft zeker eene onschatbare waarde,

omdat Hij die krankheden geneest; maar voor het geloof heeft Hij niet minder waarde, daardoor, dat Hij ze kent. Gij kunt misschien klagen (en het is een onwaardeerbaar voorregt wanneer gij dat geleerd hebt en gedurig betracht, Klaagl. 3: 39), klagen over onrust, droefheid, blindheid, verwarring en gemis van het ware leven des vredes en der gehoorzaamheid; maar de verborgene oorzaken van uwe klagten zijn u vaak onbekend. Gij weet, ja, dat de bornput, waaruit alles opwelt, zonde heet; en toch, hoe die zonde werkt, hoe zij U krank maakt, hoe die zonde bestreden en weggenomen, en uwe krankheid daardoor genezen kan worden, dat weet gij niet.

Daarom is het werk des geloofs hierin gelegen, dat het ons met al onze krankheden tot Jezus doet komen, en dat het ons in dien grooten Medicijnmeester zooveel vertrouwen leert stellen, dat wij ons onvoorwaardelijk aan Zijne leiding toevertrouwen, en ons alle wegen van genezing, ook die wij volstrekt niet kunnen begrijpen, zoo leert goedkeuren, dat wij ons aan gehoorzaamheid en lijdzaamheid gewennen, en vastelijk daaronder verzekerd zijn, dat het werk der genezing onder de almagtige en dienstvaardige hand van Jezus, voorspoediglijk zal voortgaan, en dat de uitkomst niet zal falen.

In de duizende ziekbedden, die hier en elders gespreid zijn, geeft God ons treffende schilderijen van den toestand onzer harten. Maar hoeveel gezegender vrucht zouden die ziekbedden dragen, indien wij daarop en daarnevens wilden leeren, hoe wij gebruik kunnen en mogen maken van Hem, Wiens naam niet te vergeefsch is genoemd: Jehovah Rofi, de Heere uw Heelmeester.

EXOD. 15: 26c.

„Ik ben de Heere, uw Heelmeester."

Eigenaardig en treffend blinkt de wezenséénheid van Hem, die tot Israël sprak in de woestijn, en van Hem, die de Discipelen onderwees in de dagen Zijns vleesches, ook in de woorden, die uitgesproken zijn; en als wij Jezus hooren zeggen: „Ik ben de Medicijnmeester, en gij zijt de kranken;" dan klinken deze woorden der woestijn ons als eene bekende taal in het oor: „Ik ben de Heere, uw Heelmeester." Één Heere, ééne bediening, want de Vader werkt tot nu toe, en de Zoon werkt desgelijks.

Laten wij trachten na te gaan:

In welke omstandigheden deze woorden zijn gesproken;
Welke waarheden zij ons verkondigen;
Welke reden van zelfonderzoek en betrachting zij ons aan de hand geven.

I. Bij welke gelegenheid, met welke bedoeling, en door wiens mond zijn deze woorden gesproken?

Het was een weg van langdurige onderdrukking geweest, in welke de kerk van Israël in Egypte had gezucht. Altijd waren de weeën der kerk smartelijk, wanneer de Heere haar tot groote dingen wilde baren. Zoo was het ook nu geweest; maar die barensweeën waren voorbij gegaan, de vrijheid was geboren en het volk was verlost. Tien plagen waren over Egypte uitgestort geworden, vreeselijke mokerslagen hadden op Israëls kerkerdeuren gedreund, eer zij zich geopend hadden, en met bloed en pest en duisternis was de ijzeroven van Egypte gebluscht, gedoofd. Het geslagte

Paaschlam had als het ware de deur geopend, door welke Israël uittoog, — de weg, die midden door de baren gebaand werd, was het graf van Farao en zijn heir geworden, en het paard en de ruiter, die Israël achterna jaagden, waren versmoord in de golven van de Schelfzee. Daarom stond Mozes met het geredde volk aan het strand van die zee, en luide klonk het zegelied door de woestijn: „ik zal den Heere zingen, want Hij is in hoogheid verheven, — de Heere is een Krijgsman, Heere is Zijn naam. — O Heere! wie is als Gij onder de Goden? Gij leidet door Uwe weldadigheid dit volk, dat Gij verlost hebt; Gij voert hen zachtkens door Uwe sterkte, tot de liefelijke woning Uwer heiligheid."

Was Israël dan nu waarlijk vrij? Van de Egyptische slavernij, ja! — maar niet van de banden der zonde, die zij in de woestijn hadden medegebragt. Want: „zij trokken van de Schelfzee in de woestijn Sur, en zij gingen *drie dagen* in de woestijn, — toen kwamen zij te Mara en *het volk murmureerde* zeggende: Wat zullen wij drinken"? Dus, reeds na drie dagen, opstand tegen God, die hen had verlost, tegen den weg, die Hij met hen hield. Maar zoo gaat het altijd. Als wij de groote wereld met hare vermaken en smarten, met hare aanlokselen en met haar gevaar den rug toe keeren, en gereed zijn den smallen weg ten leven te gaan bewandelen, dan zingen wij vaak van bevrijding, en met rede; maar helaas! wij rekenen er niet op, dat de meest knellende banden nog overblijven. Israël werd met zich zelven bedrogen, maar God bedroog zich niet in dat volk. Hij wist, dat „Hij zich een hardnekkig volk had afgezonderd, om Zijnen naam te dragen"; daarom komt Hij aanstonds na die murmurering hen te gemoet, en zegt: „Ik ben Jehova Rofi."

Hij wijst er hen in die woorden op, dat zij nog

krank waren, en dat die ziekte was: de zonde; — dat die zonde in hen werkte ongeloof, haasten, murmureren, vrees en afgoderij; — dat zij daardoor over zich zouden brengen eene langdurige, afmattende reis, teleurstellingen, slangen, pest, vuur, honger, dorst, het zwaard, vreeze en smarten. Alle die krankheden, en alle die smartelijke gevolgen derzelve, zouden zich als van zelven op hunne reis vertoonen; maar Hij zou daarom Zijne hand niet van hen aftrekken, neen! Hij was de Heere, hun Heelmeester, van Wien zij dan eerst leeren zouden een geloovig gebruik te maken.

Het is met eene hartverteederende, alle gedachten overtreffende toegenegenheid en liefde, dat de Heere tot het murmurerende volk deze woorden uitspreekt. „Is het, — zoo zegt Hij, — dat gij met ernst naar de stemme des Heeren uws Gods hooren zult, — zoo zal Ik geene van de krankheden op u leggen, die Ik op Egypteland gelegd heb, want: *Ik ben* de Heere, uw Heelmeester." Immers uit kracht van eeuwige gedachten des vredes had Hij degenen, die Zijn volk niet waren, evenwel Zijn volk willen noemen. Abraham en zijn zaad had Hij daartoe afgezonderd, om Hem te zijn een verkregen erfdeel, en Zijnen naam te dragen. Daartoe had Hij eene gestorvene baarmoeder geopend, een weg bereid waar geen pad was, en van den brandenden braambosch tot aan het strand der Schelfzee getoond, dat den Almagtigen niets te wonderlijk is, en Hij door wonderen kan bevrijden.

Ik ben de Heere, *uw Heelmeester*. Hem waren de schuld en de ongeregtigheden des volks, de bezwaren die hen omringden, de woestijn die zij introkken geensins onbekend; maar Hij had hulpe besteld bij eenen Held; voor al de krankheden Zijns volks had Hij overvloedige genezing te weeg gebragt, en de weg langs welken zij wandelden, was door Hem gebaand, door

Hem vervuld met wolken vol manna, met rotsen vol water en honigbeken.

Ik ben *de Heere*, uw Heelmeester. Hij was de God des verbonds, de Getrouwe en Onveranderlijke, Wiens woord daarom kracht voor hen hebben moest. Eer zij riepen, zou Hij hun antwoorden; en hoe afkeerig ook, den ganschen dag zouden Zijne handen uitgebreid blijven, tot zulk een afkeerig volk. De raad, de gewilligheid, de middelen, de magt der genezing, alles was bij Hem; daarom verzekert Hij hun: Ik ben de Heere, uw Heelmeester.

II. Welke waarheden worden ons in deze woorden gepredikt?

Zij bevatten een beeld, — God beveelt zich aan als Geneesheer. Het is niet vreemd, dat de zonde en de gevolgen der zonde in de Schrift worden voorgesteld onder den naam van: ziekten, smarten, plagen, krankheden. Wanneer in die Schrift daarom sprake is van genezing of heeling dier krankheden, zoo verstaan wij daardoor de vergeving der zonde, de verbreking en reiniging van het diep bederf der zonde, de wegneming van blindheid en ongeloof uit het hart, en de zalige, vertroostende, heiligende en gehoorzaam makende vruchten daarvan.

Gelijk nu de geneesheer hier op aarde de ziekte niet onderdrukt (tenzij in sommige bijzondere gevallen), maar veeleer opwekt en naar buiten drijft, ten einde die alzoo volkomen te genezen, zoo wil ook de Heere van de gevolgen der zonde genezen, door de oorzaak daarvan, dat is de zonde zelve, op te heffen. Tot dien einde bestemde Hij twee middelen, de Wet en het bloed van Christus, opdat de Heilige Geest door de Wet de zonde zou opwekken en openbaar maken; en opdat de Heilige Geest door het bloed der verzoening die zonde in hare schuld zou wegnemen uit het geweten, en in

hare doodelijke, zielverdervende kracht zou wegnemen uit het hart.

Zijne almagtige bekwaamheid en Zijne oneindige gewilligheid tot dit groote genezingswerk, drukt Hij in deze woorden uit. Hij gaf zich niet den blooten naam van een' heelmeester; maar Hij was dit waarlijk, en Hij oefende dat genezingswerk uit, door dien eeuwigen schootzoon in Wiens volheid genade voor genade was opgelegd voor alle en voor allerlei kranken, en die daarom hier op aarde kwam zeggen: „Ik ben de Medicijnmeester, en gij zijt de kranken; och! of gij wist dat gij arm, jammerlijk, ellendig, blind en naakt waart, zoo zoudt gij oogenzalf van Mij begeeren, opdat gij ziende mogt worden." En juist omdat God al Zijne magt en al Zijne gewilligheid in dit woord voor de ooren des volks open legt, trekt Hij het zich aan, en is het Hem eene smarte, wanneer de kranken tot Hem niet komen, en van Hem, als Heelmeester hunner zielen, geen gebruik maken; want zóó spreekt Hij bij den Profeet: „Is er geen balsem in Gilead? Is er geen Heelmeester aldaar? Waarom is dan de gezondheid der dochter Mijns volks niet gerezen?"

Uit dit beeld nu, waaronder de Heere zich aan Zijn volk voorstelt, ontwikkelen zich als van zelven de vijf volgende waarheden:

De genezing onzer zielen is niet ons werk, maar Gods werk. — Daar zijn hier op aarde vele menschen, die voor hun ligchaam allerlei middelen gebruiken, zonder eene wezenlijke kennis der kwalen te bezitten. De ligtvaardige aankondigingen der nieuwsbladen, de raadgevingen van allerlei menschen die zij ontmoeten, of de kracht, die zij in hunne inbeelding aan deze en geene hulpmiddelen toeschrijven, zijn hunne bedriegelijke leidslieden bij het genezingswerk, schoon dit middelengebruik doorgaans meer kwaad dan goed doet, en

soms doodelijke gevolgen heeft. — Met de krankheden der ziel is het geenszins anders. Wij zijn kranken, wij hebben dus middelen noodig en moeten die gebruiken. Goed. Maar moet de groote menigte, moeten eigen zin en inbeelding ons die voorschrijven? Neen, indien de Heere onze Heelmeester is, moeten wij de middelen bezigen, die Hij aanwijst, en op de wijze, waarop Hij die aanwijst. Dan moeten wij onder het gebruik der genademiddelen naarstigheid en vertrouwen oefenen, en onze genezing niet van de middelen, maar van de almagtige kracht des Heelmeesters alleen verwachten.

Onze genezing moet ons dus in eigen hand eene afgesnedene zaak worden. — Vele kranken zijn er, die bij ligchaamsongesteldheid zich niet waarlijk aan hunnen geneesheer overgeven. Zij meenen mede te kunnen oordeelen over kwaal en middelen en het beloop der ziekte. Zoolang dit duurt, zijn zij vervuld met wantrouwen jegens hunnen geneesheer, en (de ondervinding leert het) dat wantrouwen oefent op het zenuwgestel een invloed uit, waardoor de genezing wordt tegen gewerkt — Hoe vele kranken naar de ziel zijn er niet, die hierop gelijken? Zij meenen mede te kunnen zien, hoe het met hen gaat, en hoe het met hen gaan moet. „Indien gij blind waart, — zegt Jezus tot hen, — zoo zoudt gij geene zonde hebben; maar nu zegt gij: wij zien, zoo blijft dan uwe zonde." Eerst als wij waarlijk onze blindheid in dezen beseffen, oordeelen wij niet voorbarig van uur tot uur: „nu gaat het goed;" of: „nu gaat het achteruit;" wij stellen ons dan stil in de handen des Heelmeesters, begeeren slecht genade om gehoorzaam Zijne aanwijzingen te mogen opmerken en volgen, en laten al het overige lijdzaam voor Zijne rekening.

Onze genezing is in de hand des Heeren veilig en zeker. — Wanneer ons ligchaam krank is, en de genezing

faalt, dan ligt de oorzaak in gebrek aan kennis of aan magt bij onzen geneesheer. Hij wist dan niet wat hij doen moest, of wel, hij kon niet doen wat hij gaarne wilde. Dat zijn de grenzen waarin elke medicijnmeester hier op aarde is besloten. — Zulke grenzen zijn er voor den Heere, onzen Heelmeester, niet. Bij de oneindige gewilligheid om te verlossen die Hij heeft, ontbreekt Hem nooit de kennis, faalt Hem nooit de magt. Hij die de diepten Gods kent, proeft ook de de harten en nieren der menschen-kinderen, en middelen, wegen, leidingen, tegenwoordige en toekomende dingen, dood en leven, alles staat Hem ten dienste, om te kunnen bevestigen, de groote belofte, die Hij door Zijnen profeet uitsprak: „Ik, de God Israëls zal ze genezen." Zoo moet al het werk van ons geloof dan zijn, God in ons te laten werken, wat Hij werken wil. Zoo kan het geloof, waar het ons met alle krankheden voor de voeten van God heeft nedergelegd, ons bemoedigen en vertroosten met de verzekering, dat onze genezing bij Hem veilig is en volkomen zal zijn.

De eenige weg van behoudenis voor onze kranke zielen is dus de weg der genezing. — Niet in bedekken, niet in vergeten, ontkennen en veronachtzamen van onze melaatschheid ligt het leven. Wij worden niet genezen door ons zelven wijs te maken, dat wij niet ziek zijn. De inwoners van de stad Gods alleen, kunnen volgens Jesaja zeggen, dat zij niet ziek zijn, *omdat* het volk, dat daarin woont, vergeving zal hebben van ongeregtigheid. Maar zonder die vergeving geene genezing, en zonder die genezing geene zaligheid, want de zonde werkt den dood, en zoo de zonde niet wordt weggenomen, werpt zij in den eeuwigen dood.

Door het geloof moeten wij leeren, om onze zielen aan den Heere, als aan een algenoegzamen Heelmeester, over te geven en toe te vertrouwen. — Elke kranke

hier op aarde moet van zijnen geneesheer, tot wien hij komt, gelooven, dat hij tot zijn werk bekwaam is. Zonder dat geloof komt hij niet. En dat geloof steunt niet op ervaring, want misschien was hij te voren nooit krank, en ondervond hij vroeger nooit de heilzame uitwerking der geneesmiddelen. Hij gelooft in de bekwaamheid van den geneesheer, op gezag van anderen, die dat getuigen, of wel, omdat die geneesheer in eigenwaan tot hem zeide: ik zal u helpen. Zwakke grond, helaas! en toch het geloof der kranken houdt er zich aan vast, en poogt er zich zelven mede te bemoedigen. — Een beter grond, hebben wij, om met onze kranke zielen tot Jezus te gaan, en ons volkomen op Hem te verlaten, niet — omdat ons gevoelen ons reeds leerde dat Hij genas, — niet omdat eenige Samaritaansche vrouwen ons misschien beschreven hebben, hoe zij genezen werden, — neen, maar omdat Hij zelf tot ons gekomen is als: „de Medicijnmeester;" omdat geene kwaal voor Hem te onrein, omdat geene ziekte voor Hem te diep ingeworteld, te doodelijk en verouderd is; omdat Zijn leven hier op aarde een onophoudelijk genezen was van „allen, die met ziekten en krankheden bezet waren;" omdat wij eene wolke van getuigen rondom ons hebben, die bewijzen zijn van Zijne genade, trouw en magt; allermeest, omdat Hij zelf (niet in eigenwaan, gelijk een mensch, maar) als de Amen, de waarachtige God, die niet liegen kan, ons in den jammerlijksten toestand komt verzekeren: „Ik ben den Heere, uw Heelmeester." Laat Hij dan de pleisters van onze wonden scheuren, en ons de ziekte onzer zielen ontdekken. Laat Hij insnijdingen maken in ons vleesch, en ons leeren vasten van de genietingen dezer aarde. Laat Hij bittere dranken voor ons gereed maken, en ons bij de toepassing van Zijn verzoenend bloed aan onze harten toonen, dat vrede met God wel de

vrucht van Zijn kruis, maar smaad bij de wereld de gezellin is van dat kruis. Hij doe Zijn werk. Hij ga Zijnen weg. Hij moet het weten, want voor hen, die Hem alles laten weten, heeft Hij ingestaan.

III. Wij vragen nu nog ten slotte: Welken indruk moet dat woord des Heeren op onze harten uitoefenen?

Het gaat ons gelijk Israël. Eene slavernij van onwetendheid ligt achter ons; door diepten eener vreeselijke schuld, baande God ons een' weg in het schuldwegnemende bloed Zijns Zoons; en het geslagte Paaschlam is ons door Zijn Woord en Geest de wolkkolom geworden, Die ons in de woestijn dezes levens verlichten en naar het land der ruste geleiden wil. Zoo is het, want wij behooren tot het genadeverbond, en dragen door den Doop de teekenen van hetzelve, niet minder dan Israël die droeg door de besnijdenis; en uit de schatkameren van dat genadeverbond komt God ons verzekeren: „Ik ben de Heere, uw Heelmeester." Indien wij Zijne betuiging waarlijk gelooven, dan zal er een tweeledige indruk door in onze harten ontstaan.

Vooreerst de indruk, dat wij voor Zijn heilig oog dus krank zijn, en dat Hij die krankheden kent en doorgrondt. Kennen wij wel de plagen van ons hart? Doodelijke hoogmoed is het beginsel onzer smarten; wij wilden God van den troon rukken, en zijn er door nedergestort van uit den Hemel in de hel. En gebroken, gekneusd, verlamd en magteloos liggen wij op de vlakte door dien val. Wij zien niet eenmaal om naar een barmhartigen Samaritaan, die olie zal gieten in onze wonden, want de hoogmoed is ons eene ijlende koorts geworden, die ons de smarten van den val doet vergeten, ons verblindt voor onzen toestand, ons verhard en ongevoelig maakt voor de medelijdende handen, die ons toegereikt worden. Onopregt met ons zelven, afkeerig van God en den weg Zijner genade, is onze

krankheid nergens duidelijker in te zien, dan in de eindelooze poging om ons met onze ellende, wroeging en vreeze aan dien God te onttrekken, in Wien de fonteinen des levens zijn.

Weten wij dat bij ervaring? Heeft God het ons geleerd, — dat is — werd onze toestand ons eene reden van smart, eene oorzaak van verlegenheid? Of is de krankheid, waarop ons geweten ons reeds menigmaal heeft gewezen, eene dragelijke ziekte, waaronder wij het kunnen uithouden? Laten wij dan toch bedenken, dat die ziekte in den eeuwigen dood eindigt, en dat de vlammen der hel wel kunnen pijnigen, maar dat zij in eeuwigheid onze pijn niet zullen kunnen genezen.

Of poogt gij misschien u zelven te genezen? Gij zijt geen openbaar zondaar, maar gij zijt Godsdienstig, gij bidt, gij leest, gij doet aalmoezen. Dat zijn heerlijke middelen in de hand van God, door Hem u voorgeschreven; in afhankelijkheid van Hem gebruikt en door Hem gezegend, kunnen zij groote diensten bewijzen. Maar in uwe eigene hand beteekenen zij niets, en als er geene levendmakende en wederbarende kracht van den grooten Heelmeester mede gepaard gaat, dan voeden zij slechts de kwaal uwer eigengeregtigheid en zijn nooit in staat om de schuld en het vuil der zonde te genezen. Daarom, lieve menschen! moeten wij noodzakelijk aan de voeten en onder de behandeling van den Heere Jezus komen. Of wat meent gij, die in het verborgen zondigt en dan uwen mond afwischt om lofzangen te gaan zingen, en Godsdienstige offers aan den Heere te betalen; — wat meent gij, die uw' lust vindt in gierigheid, onkuischheid, overdaad, oneerlijkheid, leugen en ijdel geklap? Is het niets voor u, dat de Hooge en de Verhevene, die u verpletteren kan, uit den Hemel komt om u toe te roepen: „Ik ben de Heere, uw Heelmeester, Ik zie uwe we-

gen en zal u genezen?" (Jes. 57: 18.) Is het niets voor u, dat gij al de middelen der genade, dat gij het water uws Doops, het brood en den wijn des Avondmaals dien Heelmeester uit de handen rukt, en u aan Zijn oog onttrekt, om te beproeven, of gij u zelven met die middelen ook hope voor de eeuwigheid en eene opene deur tot den Hemel kunt verschaffen? Neen, blinden! het is te vergeefsch, dat gij poogt de oogen te openen; de hand, melaatschen! waarmede gij uwe wonden wilt verbinden, is verdord; Jezus moet zelf komen, gij Lazarussen! en het woord der opstanding over uwe graven uitspreken, indien gij zult uitgaan en leven, want Hij alleen is de Heere, uw Heelmeester.

Indien wij dit woord gelooven, zoo zal het deze waarheden als met een ijzeren griffie en met de punt eens diamants in onze harten indrukken; maar het zal ons tegelijkertijd den indruk geven: dat in Jezus ons heil is. O! laten wij het toch niet vergeten, dat die Heelmeester „een Man van smarte", om onzent wil is geworden. Dat Hij striemen en dood heeft verdragen, om ons van het geweld des doods te redden. Dat Hij in al onze benaauwdheden mede benaauwd is geweest, en dat Hij zich onder den last des toorns Gods tegen de zonde, „krank heeft gemaakt," opdat Hij ons zou kunnen verlossen. Dat genade Hem juist daardoor heeft aangesteld tot Heelmeester van een rampzalig en zich zelven bedervend volk. En indien wij Zijne stemme gehoord hebben, en door den nood tot Hem gedreven werden, laten wij dan niet vergeten, dat Hij zegt: „Ik zag u, toen geen oog medelijden met u had." — Toen Hemel en aarde de hand van ons aftrokken, — toen de Engelen ons als hopeloos hadden opgegeven, — toen de wereld en de kinderen Gods geen medelijden met ons hadden, — toen zag

Hij ons wentelende in ons bloed, en Hij had lust ons te genezen, en gaf er Zijne ziele voor over in den dood.

Maar indien wij Hem zóó als onzen Heelmeester hebben ontmoet, en ons aan Zijne genezende liefde leerden opdragen, laten wij dan niet vergeten, dat wij gestaltelijk krank blijven, zoo lang wij in het ligchaam der zonde inwonen, en dus dien Heelmeester, met de kracht van Zijn bloed, en met Zijne wederbarende genade, geen oogenblik kunnen ontbeeren. Misschien hebt gij veel te kampen met een verduisterd verstand, vol van het stof, ledig van de Hemelsche dingen, omdoolend, onvast, doorvloeijend, ijdele dingen bedenkende. — Misschien hebt gij velerlei hoogten, vroegere bevindingen, het oordeel van anderen, uwe regtzinnigheid en eenige ontvangene gaven, die gij maar al te veel gebruikt, om de wonden van uw geweten te bepleisteren. — Misschien mist gij eene kleine, gebogene gestalte des harten voor God, terwijl gij daardoor in den verborgen' omgang met God niet op uwe plaats zijt, en in de waarheid van 's Heeren Woord en beloften geene wezenlijke kracht vindt, tot doodiging van en opregte strijd tegen de zonde. — Misschien behoudt deze en gene zonde in uwe consciëntie hare oude kracht, om u bevreesd, ongerust, wantrouwend te maken, u onder de Wet te binden, en u het kinderlijk gelooven in den Heere Jezus onmogelijk te maken.

Mijne vrienden! ik mag en wil u in die ongestalten geenszins gerust stellen; want waarlijk, indien zij eene heerschende magt in uwe zielen verkrijgen, of welligt reeds bezitten, wie zal u dan verzekeren van uw deel aan Jezus; wie zal u troosten, en uw einde vrede kunnen maken? Dan zou het mogelijk zijn, dat gij nog eens bedrogen uitkwaamt, even als de dwaze

maagden, die wel eene brandende lamp gehad hadden, maar zonder olie in hare vaten.

En toch, als ik zoo spreek, dan beeft gij misschien, en vraagt mij: „wat zullen wij dan doen?"

Wat gij zult doen? mijne vrienden! niets anders dan vastelijk gelooven, dat gij eene doodelijke krankheid hebt, en dat Jezus uw eenige Heelmeester is. In dat geloof liggen al de werkzaamheden van ons geestelijk leven opgesloten. Om u en mij dat eenvoudig te leeren gelooven, daartoe dienen al de middelen der genade, daartoe beloofde de Heiland ons Zijnen Heiligen Geest op het gebed. En als wij dat waarlijk gelooven, dan werpen wij al onze geneesmiddelen weg; dan laten wij ons zelven en onze wegen door Hem onderzoeken; dan belijden wij onze krankheden voor Hem; dan begeeren wij slechts genade om onder Zijne handen, en onder de bedeeling van Zijne beloften, gegehoorzaam en lijdzaam te zijn. O die lijdzaamheid des geloofs is voor onze waarachtige genezing te meerder noodig, naarmate wij onze behoefte daaraan minder kennen, en in hare beoefening door onze geestelijke blindheid nog minder heerlijkheid zien!

Misschien werpt gij mij hierbij twee dingen tegen. Gij zegt tot mij:

Hoe zou ik lijdzaam wezen, daar ik niet weet of Jezus mij genezen zal, want ik zie niets van de geneesmiddelen, die Hij daartoe zou kunnen gebruiken. — Die geneesmiddelen zijn evenwel nabij u. Hoe vele genademiddelen, die in Jezus hand kracht hebben, en welker gebruik Hij u beveelt? Daarenboven, hoeveel zegen en kastijding; hoeveel vreugde en droefheid; hoeveel leven, dood, zoete en bittere dranken werden u reeds toebereid of wachten u nog! Dat alles komt van Jezus, en gij zoudt wijsheid ontvangen indien gij van God begeerdet, om in dat alles de hand des Heel-

meesters te zien en op te merken, waardoor het alleen aan uw hart kan worden geheiligd.

Ja maar, — zegt gij — dat is het juist; ik kan geene genezing zien. — De genezing onzer zielen laat zich slechts somtijds in bijzondere uitwendigheden *zien;* over het algemeen is het eene zaak, die wij niet moeten zien, maar *gelooven.* Door Jezus wordt onze kwaal dikwijls opgewekt, eer Hij ze wil genezen. Het gevoel doet vaak zeggen: wij worden meer krank; — terwijl het geloof getuigt: onder de handen van Jezus, en op het bed Zijner beloften loop ik geen gevaar. — De Heere schenke of vermeerdere ons dat geloof. AMEN.